

**En ansvarsfull
ekonomisk politik
för jobb & välfärd**

Förslag till riksdagsbeslut	7
1. En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb & välfärd	13
1.1 Ett allvarsamt ekonomiskt läge	13
1.1.1 Stark konjunktur gav fler jobb.....	13
1.1.2 Allvarliga ekonomiska misstag från regeringen	15
1.1.3 Moderaterna vill ha mer av samma misslyckade politik.....	16
1.2 Jobben & välfärden först	16
1.2.1 Jobben går före stora skattesänkningar.....	16
1.2.2 Välfärd och rättvisa går före stora skattesänkningar	19
2. Ekonomiska läget.....	22
2.1 Global finansiell kris.....	22
2.2 En osäker omvärld.....	22
2.3 Beredskapen ska vara på topp.....	24
2.4 Ett gynnsamt utgångsläge	24
2.5 Regeringen försatt chansen	26
2.7 Från aktivitet till passivitet	29
2.8 Den nya otryggheten.....	32
2.9 Framtidstron verkar ha gått förlorad.....	34
2.10 Sverige går in i en lågkonjunktur	34
2.11 Socialbidragen ökar.....	36
3. Utbildning och jobb – en investering för framtiden.....	39
3.1 Stora behov av kompetensutveckling och utbildning	40
3.1.1 Yrkesutbildning för arbetslösa.....	41
3.1.2 Kommunal vuxenutbildning	41
3.1.3 Kvalificerad yrkesutbildning.....	42
3.1.4 Utbyggnad av högskolan	42
3.1.5 Högre kvalitet i högskolan	42
3.1.6 Praktik i högskolan.....	43
3.1.7 Studenternas övergång mellan studier och arbete	43
3.1.8 Tillgång till svenska språket.....	45
3.1.9 Bättre studiemedel	46
3.1.10 Investera i forskning	46

4. Bättre trygghet ger fler jobb	48
4.1 Sänkt kostnad för medlemskap	48
4.2 Höjd ersättning och bättre tak	48
4.3 Fler jobb till ungdomar	50
4.5 Ett land där alla får chansen	52
4.5.1 Nya möjligheter, nya jobb	53
5. En framtidsinriktad familjepolitik.....	54
5.1 Höjda barnbidrag	54
5.2 Ensamstående föräldrar.....	55
5.3 Studenter med barn	55
6. En förskola i världsklass.....	55
6.1 Kvalitetsprogram för svensk förskola	56
6.2.1. Fler kompetenta pedagoger.....	57
6.2.2. Satsning på personalens pedagogiska kompetens.....	57
6.2.3. Stärk förskolans kunskapsuppdrag	57
6.2.4. Kvalitetssäkra all förskoleverksamhet.....	58
6.2.5 Allmän förskola för 3-åringar.	59
6.2.6. Mer personal i förskolan	59
6.2.7. Barnomsorg på obekvämt arbetstid.....	59
7. Kvalitetslyft i skolan.....	60
7.1 Tre miljarder till skolan.....	61
7.2 En gymnasieskola för morgondagens arbetsliv	67
7.3 Framtidsinriktat yrkesgymnasium	68
8. Bättre kvalitet och tillgänglighet i sjukvården.....	70
8.1 Investera en miljard i ökad tillgänglighet.....	70
8.2 Investera en miljard i högre kvalitet.....	71
9. Investera i stärkt konkurrenskraft.....	73
9.1 Entreprenörsprogram.....	73
9.1.1 Bli företagare	73
9.1.2 Driva företag!.....	74
9.3.3 Växa som företag!	76
9.2 Stärk svensk industri.....	77
9.2.1 Samverkan för ett konkurrenskraftigare Sverige	78

9.2.2	Främja svensk export	78
9.2.3	Skräddarsydda utbildningar för industrin.....	79
9.2.4	Gemensamma forskningsinvesteringar med näringslivet	80
9.2.5	Stärkt innovationskraft.....	80
9.2.6	Långsiktiga villkor för den energiintensiva industrin.....	81
9.2.7	Förnya den svenska bilparken	82
9.3	Satsa på den breda tjänstesektorn	82
9.3.1	Investera i högproduktiva tjänster	82
9.3.2	Investera i den kreativa ekonomin.....	82
9.3.3	Fördubblad investering i Turistlandet Sverige!.....	83
9.4	Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn.....	83
10.	Finansiell stabilitet.....	85
1.	Regelverk för banker i kris	85
2.	Lämna tydligt besked om Nordea	86
3.	Ökad transparens.....	86
4.	Säkerställda förutsättningar för tillsyn och övervakning	86
5.	Internationellt samarbete	86
11	Bygg Sverige starkt för fler jobb	87
11.1	Grön infrastruktur	87
11.2	Investeringsstöd till bostadsbyggande	87
11.3	Investeringar i miljonprogrammen.....	88
12.	Investera i hållbarhet	89
12.1	Klimatinvesteringarna ska fortsätta	90
12.2	Nytt investeringsprogram för biogas.....	90
12.3	Energipolitik för konkurrenskraft och nya jobb	91
12.4	Energieffektivisering.....	92
12.5	Investera i den hållbara bilen	94
13.	Flyktingmottagande.....	96
13.1	Ett gott mottagande av varje flykting.....	96
13.2	Solidaritetsbonus	97
14.	Sjukskrivna tillbaka i arbete	98
14.1	Miljardsatsning på rehabilitering till arbete	99

14.2 På kort sikt – pilotprojekt för att pröva en ny organisation för insatser till personer långt från arbetsmarknaden	100
14.3 På längre sikt – ett nytt omställningsavtal avseende rehabilitering	100
15. Stöd till psykiskt sjuka	101
15.1. Barnens och ungdomarnas psykiska hälsa främst	102
15.2. En modern psykiatrisk vård	102
15.3. Fler jobb	103
16. Investera i jämställdhet	104
16.1 Ett jämställt arbetsliv	104
16.2 Ett jämställt familjeliv	105
16. SUNDA OFFENTLIGA FINANSER	106
Utförsäljning av statliga bolag	106
Överskott i de offentliga finanserna	107
Det finanspolitiska ramverket	108
Utgiftstaken ska hållas	108
Budgeteringsmarginal	108
17. SAMMANSTÄLLNING UTGIFTER	110
18. SAMMANSTÄLLNING SKATTER M.M.	111
19. UTGIFTER PER UTGIFTSOMRÅDE	114
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	114
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	115
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	116
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	117
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	119
Utgiftsområde 6 Försvar	119
Utgiftsområde 7 Bistånd	124
Utgiftsområde 8 Migration	127
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	128
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom	130
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	131
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för föräldrar och barn	132
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	133
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	135

Utgiftsområde 15 Studiestöd	139
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	140
Utgiftsområde 17 Kultur	144
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	147
Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	149
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	150
Utgiftsområde 21 Energi.....	153
Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	155
Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.....	159
Utgiftsområde 24 Näringsliv	160
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna	164
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor.....	168
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	168
20. SKATTER OCH ÖVRIGA INKOMSTER	169
Investeringar i jobb och välfärd kräver skatt	169
Borgerlig politik – slösaktig och orättvis.....	170
Ett rättvist och välfungerande skattesystem.....	171
Skatt på inkomst	172
Förvärvsavdraget.....	172
Skattereduktion i a-kassan	173
Minskad klyfta för pensionärer	174
Skiktgränsen statlig inkomstskatt	176
Avdrag för hushållsnärätjänster	176
Förändrade socialavgifter	176
Skattereduktion för arbetsgivare som anställer arbetslösa unga	177
5 000 Förstajobbet-avdrag.....	177
Lägre arbetsgivaravgift för småföretag.....	178
Skatt på fastigheter och kapital.....	178
Fastighetsskatt på småhus.....	178
Räntebeläggning av uppskov	179
Statlig fastighetsskatt	179
Klimatbonus	179

Förmögenhetsskatt.....	180
F-skatt.....	180
Bolagsskatt.....	181
Förbättringar av 3:12 reglerna.....	181
Miljö- och klimatskatter.....	181
Kilometerskatt.....	182
Miljöskatt för fluorerade gaser.....	182
Bekämpa skattefusk.....	182

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet till 1 025 miljarder kronor för 2009, 1 055 miljarder kronor 2010 samt 1 087 miljarder kronor 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fastighetsskattens utformning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt grundavdrag för pensionärer.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattereduktion i arbetslöshetsförsäkringen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskat antal karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen.⁹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förvärvsavdraget.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förmögenhetsskatten.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatteavdrag för hushållsnära tjänster.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattereduktion som motsvarar arbetsgivaravgiften för företag som anställer arbetslösa ungdomar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fastighetsskatt för vattenkraftverk samt termisk effekt på kärnkraft.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hovstaten.¹
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Regeringskansliets anslag.¹
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en Integritetsombudsman.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Finansinspektionen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att bekämpa skattefusk, organiserad brottslighet och penningtvätt.²
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad internationell skattekontroll.²

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på polisen.³
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om domstolsväsendet.³
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kriminalvården.³
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närpolis i miljonprogramsområdena.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åklagarmyndigheten.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslaget till Svenska institutet
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslaget till Sipri.⁴
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslaget till biståndsverksamheten.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte föra över biståndsmedel till myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avräkningar från biståndsramen till följd av skuldavskrivningar.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratibiståndet till Ryssland.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på konfliktförebyggande, medling och fredsarbete inom biståndet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på demokrati och mänskliga rättigheter inom biståndet.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på att bekämpa aids i utvecklingsländerna.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om informationssatsning kring biståndet.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatsmart bistånd.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning i biståndet.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om myndighetsprövning vid arbetskraftsinvandring.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentligt biträde i utlänningsärenden.
43. Riksdagen godkänner investeringsplanen för Försvarmakten för 2009–2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.⁵
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenskt huvudmannaskap för NBG 2011.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försvarsmaktens internationella insatser.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omstruktureringar i försvarets stödverksamheter.
47. Riksdagen godkänner anskaffningen av materiel under 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.⁵
48. Riksdagen bifaller regeringens förslag till mål för Hälso- och sjukvårdspolitiken med tillägget att arbetet även särskilt ska inriktas på att säkerställa en likvärdig sjukvård som ges efter behov.⁶

49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensstegen i äldreomsorgen.⁶
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en långsiktig handlingsplan för psykiatri.⁶
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsinvestering i sjukvården.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättringar av Tandvårdsreformen.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetskontor i välfärden.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försök med personalstyrda enheter i välfärden under UO25.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighet i sjukvården.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omreglering av apoteksmarknaden.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen.⁷
58. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring så att det, i enlighet med vad som anförs i motionen, vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger tio gånger prisbasbeloppet.⁷
59. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön så att det, i enlighet med vad som anförs i motionen, vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger tio gånger prisbasbeloppet.⁷
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadstillägg för dem som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rehabiliteringsmiljard.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt tak i tillfällig föräldrapenning.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt barnbidrag.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt flerbarnstillägg.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om delat barnbidrag.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat antal pappadagar.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskild föräldrapenning.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om solidaritetsbonus till kommuner som tagit emot många flyktingar.⁹
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för förbättrat flyktingmottagande.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för mer jämställda löner.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen.

73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbeten till funktionshindrade.⁶
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna.⁹
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sommarjobb för ungdomar.⁹
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om myndighetsprövning av arbetskraftsinvandring.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om validering av utländska examina och yrkeskunskaper.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sverigeinformation.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobbcoacher.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avidentifierade ansökningshandlingar.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkning av arbetsmiljöarbetet.⁹
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetslivsforskning.⁹
83. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen (1970:979) om förmånsrätt så att statens fordringar har förmånsrätt i enlighet med vad som anförs i motionen.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt fribelopp för studenter.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda studiemedel.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt bidrag till studenter med barn.
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd studiehjälp.
88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat antal studieplatser på högskolan, kommunala vuxenutbildningen och kvalificerad yrkesutbildning.⁸
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsprogram i grundskolan.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolorna i miljonprogramsområden.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat antal lärlingsplatser.
92. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivsanknuten SFI-undervisning.
93. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på breddad rekrytering och pedagogisk utveckling inom högskolan.⁸
94. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad satsning på forskning.⁸
95. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om intensivkurser i svenska.
96. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om praktik i högskolan.
97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investering i barnkultur; Kulturbryggan.¹¹

98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fri entré-reform på de statliga museerna.¹¹
99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om digitalisering av små biografier
100. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en satsning på regionalt och lokalt kulturliv.¹¹
101. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bidrag till allmänna samlingslokaler.
102. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resursbehovet inom Teateralliansen.¹¹
103. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av en permanent EWK-utställning.¹¹
104. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i läsande.
105. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skapande skola
106. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i den kreativa ekonomin.
107. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett investeringsstöd till byggnation av hyresbostäder.¹²
108. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för bostäderna i miljonprogrammet.¹²
109. Riksdagen beslutar införa mål för politikområdet Bostäder i enlighet med vad som anförs i motionen.
110. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning i privatekonomi.
111. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemikalieinspektionens tillsyn.
112. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av klimatinvesteringsprogram.¹³
113. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biologisk mångfald.¹³
114. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stöd för efterkonvertering av gamla bilar.¹³
115. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla bilskrotningsfonden.¹³
116. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inventering och oljesanering av skeppsvrak.¹³
117. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på energiforskning och investeringsprogram.¹⁰
118. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utfasning av olja och kol i industrin.
119. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energirådgivning och energieffektivisering.
120. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stöd till bredbandsutbyggnad.¹⁴
121. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur intäkterna från trängselskatten i Stockholm ska användas.¹⁴
122. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av E 22 i Skåne.
123. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökade närtidssatser på järnvägar och kollektivtrafik.¹⁴

124. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strategiska gröna infrastrukturinvesteringar.
125. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biogas.
126. Riksdagen beslutar införa mål för politikområdet IT, elektronisk kommunikation och post i enlighet med vad som anges i motionen.
127. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om viltskadeersättningar.
128. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av ett biogas-program i landsbyggsprogrammet.
129. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till kommuner som utsatts för naturkatastrofer.
130. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allmän förskola för 3-åringar
131. Riksdagen avslår regeringens förslag till barnomsorgspeng.
132. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda statsbidrag till kommunerna för mer personal i förskolan.
133. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen under avsnitt UO25 anförs om att regeringen ska redovisa övervältringskostnaderna på kommunsektorn av förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen.

1. En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb & välfärd

1.1 Ett allvarsamt ekonomiskt läge

Världen befinner sig nu i en global finanskris. De internationella finansiella marknaderna genomgår ett stålbad. Sverige står starkt jämfört med många andra länder; men vi är inte osårbara. Den svenska industrin är hårt pressad. Dagligen kommer det besked om nya varsel. Antalet varslade beräknas till närmare 10 000 bara i september. Pessimismen bland det svenska folket är nu lika stort som under nittiotalskrisen. Den moderatstyrda regeringen agerar alldeles för passivt. Regeringen har under mer än ett år nonchalerat alla varningssignaler. Den passiva hållningen har skadat Sverige.

När regeringen tillträdde hösten 2006 tog man över ett Sverige där ekonomin växte kraftigt. Inflationen och räntorna var låga. 153 000 fler jobb skapades under socialdemokraternas sista år vid makten. Det fanns ett gyllene läge att bygga Sverige starkare genom att investera i jobb och välfärd.

När den moderatstyrda regeringen nu ska utvärderas efter halva mandatperioden och sina tre första budgetpropositioner bör vi ställa frågan: Har orättvisor byggt Sverige starkare? Är Sverige idag bättre rustat för en lågkonjunktur och en global finanskris än tidigare?

Tabell 1.A

	2006	2008
BNP (kalenderkorrigerad)	4,4 %	1,2 %
Produktivitet (kalenderkorrigerad)	2,5 %	- 0,5 %
Arbetade timmar	2 %	1,7 %
Nybyggnation (del av investeringar)	10,9%	- 6,9 %
Inflation (KPI)	1,4 %	3,8 %

Källa: Regeringens budgetproposition 2009

1.1.1 Stark konjunktur gav fler jobb

Sverige hade under 2007 en stark jobbtillväxt. Regeringens Finanspolitiska råd framhåller att detta berodde på den goda konjunkturen och ”inte på reformerna”¹.

¹ Finanspolitiska rådets redovisning 2008-05-15

Arbetsförmedlingen rapporterar att jobbtillväxten 2005 till 2008 är den näst starkaste ökningen någonsin. Endast 1998 till 2001 var jobbtillväxten högre².

Men nu har den ekonomiska utvecklingen kraftigt mattats av. Enligt regeringens prognoser i budgetpropositionen som färdigställdes i augusti och som därför inte tar hänsyn till den senaste tidens turbulens kommer arbetslösheten öka och jobbtillväxten minska. Hushållen är lika pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen som de var under den djupa nittiotalskrisen. Framtidstron verkar ha gått förlorad.

- Socialbidragen ökade i 58 procent av landets kommuner jämfört med förra året
- Antalet personer med socialbidrag kommer att öka för varje år, fyra år i rad
- 500 000 har lämnat arbetslöshetsförsäkringen på två år
- Det moderaterna kallar ”utanförskapet” blev 20 000 fler, under de senaste 12 månaderna

Källa: Socialstyren, Finansdepartementet, LAF och SCB/AKU

Trots den senaste tidens dystra utveckling med stigande varsel och oro på den finansiella marknaden är fundamenten i den svenska ekonomin starka. Sverige kommer återkommande i topp när omvärlden bedömer oss inom områden så som kunskapsinvesteringar och näringslivets konkurrenskraft. Bakom oss har vi mer än tio år med stora reallöneökningar, hög tillväxt, låg inflation och mycket stora kunskapsinvesteringar.

Grunden för Sveriges framgång och styrka vilar inte minst på det ekonomiska ramverk som vi socialdemokrater utvecklade under 1990-talet. Utgiftstaket och målet om överskott i de offentliga finanserna är några av våra mest centrala verktyg för att säkra jobben och välfärden. Dessa verktyg har kritiserats från höger för att vara liktydigt med överbeskattnig och från vänster för att vara allt för stramt. Vi är övertygade om att det ekonomiska ramverket har tjänat det svenska folket väl.

Men nu när ekonomin kraftigt mattas av räcker det inte med att luta sig mot tidigare vunna framgångar. Det behövs investeringar för att dra nytta av Sveriges styrkor och skapa ökad trygghet för att pressa tillbaka pessimism, växande arbetslöshet och sjunkande tillväxt. Tyvärr gör regeringen inget av detta. I stället har utvecklingen försämrats genom ett flertal allvarliga felbedömningar. Möjligheter för Sverige riskerar att gå förlorade.

² Arbetsförmedlingen

1.1.2 Allvarliga ekonomiska misstag från regeringen

De borgerliga misstagen började redan under de första månaderna vid regeringsmakten. Regeringen tog inte hänsyn till konjunkturen, utan inledde med stora ofinansierade skattesänkningar. Effekten blev att Riksbanken ansåg sig tvingad att höja räntan.

Samtidigt ignorerade regeringen alla rapporter om betydande arbetskraftsbrist och genomförde neddragningar på utbildningar till bristyrken. Aktiva fungerande insatser för arbetslösa ersattes med passiva oprövade åtgärder. Detta bidrog till ökad arbetskraftsbrist, vilket i sin tur spädde på överhettningen. Svenskt Näringsliv rapporterar om 90 000 misslyckade rekryteringsförsök³.

Oroande statistik om en negativ produktivitetsutveckling i näringslivet viftades bort. I stället minskades antalet utbildningsplatser på högskola och komvux. Detta samtidigt som OECD varnade för att skära ned på den högre utbildningen nu när ungdomskullarna växer. Dagens ungdomar riskerar att bli den första generationen som får sämre möjligheter till utbildning än den föregående.

Trots många varningar har arbetslöshetsförsäkringen förstörts. Idag har mer än en halv miljon människor lämnat försäkringen och står utan ekonomiskt skydd vid arbetslöshet. Risken är stor att de får vända sig till socialkontoret om de blir arbetslösa.

Nu kommer snart en ny otrygghetschock. Under år 2010 kommer enligt försäkringskassans bedömning 33 000 långtidssjukskrivna att utförsäkras utan möjlighet att få ett arbete. Under en och samma dag - den 2 januari 2010 kommer 20 000 människor att utförsäkras. Risken är att det inte har något alternativ till försörjning än socialbidrag.⁴ Men försämringarna i trygghetsförsäkringarna får inte bara direkta konsekvenser för den som drabbas. Den ökade otryggheten är också en viktig förklaring till hushållens djupa pessimism om den ekonomiska utvecklingen i Sverige.

Regeringen har konsekvent felbedömt den ekonomiska utvecklingen. Allt ifrån den amerikanska bolånekrisen till den högre inflationen har viftats bort. Bilden är tydlig: misstag, missade chanser och felbedömningar har präglat den borgerliga ekonomiska politiken.

Nu presenterar regeringen en budgetproposition där regeringen gör betydligt mer optimistiska bedömningar av den ekonomiska utvecklingen än många andra bedömare. Till

³ Svenskt näringsliv, 2008-02-13

⁴ Anslagsbelastning och prognos för anslag inom Försäkringskassans ansvarsområde 2008-2001, Försäkringskassan

exempel menar regeringen, tvärtemot både Konjunkturinstitutet och Riksbanken, att sysselsättningen inte kommer att minska nästa år. Chefsekonomen på Swedbank, Cecilia Hermansson, uttryckte sig så här om regeringens prognos: ”Att göra prognos som visar att antalet sysselsatta inte kommer att minska nästa år är något av en bedrift”⁵.

Finansminister Anders Borgs ekonomiska bedömningar

- "den finansiella krisen [bedöms] få en relativt begränsad effekt på ekonomin" (2007-09-20)
- ”nedgången i produktivitet oroar inte” (2007-11-29)
- ”det går bra för Sverige” (2008-08-12)

Källa: BP2008, TT, Skaraborgs Allehanda

1.1.3 Moderaterna vill ha mer av samma misslyckade politik

Trots att det är uppenbart att den moderata ekonomiska politiken har misslyckats vill regeringen nu göra mer av samma sak. I budgetpropositionen föreslås återigen nya skattesänkningar av samma typ som för två år sedan; trots att den ekonomiska utvecklingen dramatiskt har förändrats. Skattesänkningarna riktas enligt Finansdepartementets beskrivning mot de människor som har de högsta inkomsterna.

Parallellt med dessa nya skattesänkningar försöker regeringen ge sken av att de investerar där de tidigare har skurit ner. Men det är små återställare. Arbetsgivaravgifterna för småföretagen som har höjts med närmare 40 000 kronor om året återställs nu med en femtedel. Vuxenutbildningen återställs med en tredjedel. A-kasseavgiften höjdes med 300 kronor. Nu gör regeringen en sjättedels återställare. Normalpensionären får med den moderatstyrda regeringen 68 kronor i sänkt skatt i månaden. Samtidigt fortsätter klyftan mellan pensionärer och löntagare att vidgas när höginkomsttagaren får det tiodubbla.

1.2 Jobben & välfärden först

1.2.1 Jobben går före stora skattesänkningar

Vi socialdemokrater vill investera klokt för att bryta arbetslösheten och skapa fler jobb. Den borgerliga socialbidragspolitiken måste ersättas av en socialdemokratisk jobbskapande politik.

För att stärka den **finansiella stabiliteten** i Sverige måste regeringen agera aktivt. Det behövs ett regelverk för banker i kris, ett utökat internationellt samarbete, insatser för ökad

⁵ E24 2008-09-26

transparens och säkerställda förutsättningar för tillsyn och övervakning. Regeringen måste också lämna tydligt besked om att Nordea inte ska säljas ut.

Sverige behöver investera i mer i **yrkesutbildning**. Forskningen visar att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är effektiv för att skapa jobb. Trots detta har regeringen ersatt välfungerande utbildningar för arbetslösa med passiva åtgärder. Vi vill investera i 9 000 platser i bristyrkesutbildningar för arbetslösa redan 2009. Dessutom vill vi tillföra 4 500 fler platser till den kvalificerade yrkesutbildningen. Vi föreslår också 7 000 fler platser på Komvux än regeringen, varav 4 500 platser riktas till yrkesvux.

Tabell 1.B "Utbildning för arbete", ett gemensamt program mellan socialdemokraterna och miljöpartiet

	2009	2010	2011
Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning	9 000 platser	10 000 platser	10 000 platser
Yrkesvux-Komvux	4 700 platser	7 000 platser	7 000 platser
Kvalificerad yrkesutbildning (KY)	2 500 platser	4 500 platser	4 500 platser
Högskoleutbildning	3 685 platser	4 420 platser	6 040 platser
Praktik i högskolan	100 miljoner	100 miljoner	100 miljoner
Stärkt kvalitet i högskolan	400 miljoner	400 miljoner	400 miljoner

Samtliga siffror i relation till den moderatstyrda regeringens budget

Fler ska få chansen till **högskoleutbildning – inte färre**. Vi socialdemokrater föreslår att högskolan byggs ut med 3 685 fler platser redan nästa år, 4 418 platser år 2010 och 6 038 fler platser 2011. Samtidigt satsar vi 400 miljoner kronor för att höja kvaliteten på grundutbildningen – särskilt riktat mot fler undervisningstimmar inom samhällsvetenskap och humaniora. Resurser avsätts även för att öka inslaget av praktik i högskolan och att utveckla karriärcenter som ska stötta studenterna i övergången mellan studier och arbete.

Vi ökar anslaget till **forskning** med närmare tre miljarder kronor mer än regeringen. Vi ska tillsammans med centrala delar av det svenska näringslivet utforma gemensamma

forskningsprogram för ökad konkurrenskraft. Investeringarna ska främja forskning som håller internationell världsklass.

Pessimismen breder ut sig. För att bryta denna utveckling måste **trygghetsförsäkringarna** förbättras. Ett steg är att göra det billigare att vara med i arbetslöshetsförsäkringen – och därför föreslår vi en riktad skattereduktion. Ett annat viktigt steg är att vi föreslår bättre ersättning vid arbetslöshet, vård av sjukt barn och sjukdom. Genom förbättringarna av välfärdens försäkringar minskar otryggheten och därmed skapas möjlighet till högre tillväxt och fler jobb.

Regeringen har halverat arbetsgivaravgiften för företag som redan har ungdomar anställda. Vi vill i stället införa en skattereduktion som motsvarar **hela arbetsgivaravgiften** för de arbetsgivare som anställer ungdomar som är arbetslösa. Detta förbättrar möjligheterna för cirka 20 000 ungdomar att få jobb.

Därutöver vill vi rikta särskilda insatser till de ungdomar som har varit arbetslösa en längre tid. Möjligheter skapas för att ge 10 000 långtidsarbetslösa **ungdomar** chansen att pröva på att jobba, få referenser och skaffa sig ett yrke. Av satsningen riktas 5 000 platser till förstajobbet-avdraget som är en skattereduktion för arbetsgivaren på två tredjedelar av lönen. Vi investerar i 5 000 lärlingsutbildningsplatser där unga långtidsarbetslösa ges möjlighet att läsa in ämnen från gymnasiet samtidigt som de gör arbetspraktik – en utbildningsform som passar många ungdomar betydligt bättre än en vanlig komvuxutbildning. Dessutom inför vi ett Jobblyft som ger 10 000 långtidsarbetslösa möjlighet att komma tillbaka i arbete.

Under de kommande tre åren tillför vi sex miljarder mer än regeringen till investeringar i **grön infrastruktur**. Totalt tillför vi under perioden sex miljarder mer än regeringen. Vi väljer att använda vårt utökade investeringsutrymme till att bland annat investera i dubbelspår mellan Skutskär och Furuvik på Ostkustbanan. Dessutom höjer vi kraftigt statsbidraget till kollektivtrafik, fortsätter projekteringen av Ostlänken mellan Järna och Linköping och bygger ut en del av E22:s delsträckningar i Skåne till fyrfilig motorvägsstandard.

Svensk industri sätts nu under hård press när många av de traditionella exportmarknaderna kraftigt viker. Nya varsel kommer dagligen. Vi vill stärka näringslivet genom att satsa på ett **Program för att möta varsel i industri och tjänstesektor** där företag kan få stöd till exempel för vidareutbildning av personal som varslats och medel för forskning och utveckling. Dessutom investerar vi i stöd till export till nya och växande marknader i exempelvis Asien. En särskild satsning på att förnya den svenska bilparken görs under nästa år genom utökade premier för bilskrotning.

Småföretagen har svikits av den borgerliga regeringen. För att skapa fler jobb föreslår vi ett brett entreprenörsprogram. Arbetsgivaravgiften sänks nästa år för de mindre företagen med sammanlagt upp till cirka 25 000 kronor. Vi inför en trygghetsgaranti som underlättar övergången mellan anställning och företagande. 100 miljoner kronor satsas på ett småföretagarstipendium. Ett särskilt innovationslån för uppfinnare införs. Investeringarna i turismen fördubblas. Småföretag ska få tillgång till kostnadsfri exportrådgivning.

För att öka **bostadsbyggandet** vill vi införa ett investeringsstöd för hyresrätter med rimlig boendekostnad. Med fler hyresrätter ökar valfriheten och rörligheten på arbetsmarknaden. Vi satsar en 1,35 miljarder kronor under tre år. En långsiktig satsning på investeringar i miljonprogrammen ska också påbörjas. Redan under nästa år vill vi inleda ett pilotprojekt och sätta igång forskning om metoder för att renovera och utveckla miljonprogramsområden. Företrädare för fastighets- och byggbranschen samt kommunerna ska ges möjlighet att delta.

Genom att investera i det som är klimatsmart så skapar vi tusentals nya **gröna jobb**. Vi vill stimulera omställningen av Sverige genom att satsa 2,7 miljarder kronor under tre år på energiforskning och kommersialisering av energiteknik. Vi satsar på ett program för minskad oljeanvändning inom industrin. Energi- och klimatrådgivningen byggs ut kraftigt. En särskild satsning görs på energieffektivisering i miljonprogramsområdena. En klimatbonus införs för dem som investerar i klimatsmarta lösningar.

1.2.2 Velfärd och rättvisa går före stora skattesänkningar

Sverige är ett rikt land. Vi tjänar på en velfärd av högsta kvalitet för alla. Velfärd handlar om att kunna färdas väl genom livet, också under perioder när man råkar illa ut. När man blir sjuk är det inte bara sjukvård som man behöver; utan också en fungerande sjukpenning. När man blir äldre behöver man både ett anpassat boende och det bostadstillägg som gör det möjligt att bo där. För oss socialdemokrater går velfärden före skattesänkningar. I vår budget presenterar vi investeringar inom hela velfärdens område. Tre områden som vi särskilt prioriterar skolan, sjukvården och polisen.

Förskolan är en hjärtefråga för oss socialdemokrater. Den borgerliga regeringen vill att kommunerna ska ta resurser från förskolan och dela ut vårdnadsbidrag. Vi säger nej till detta slöseri. Vi vill i stället investera i ett brett kvalitetsprogram för förskolan. Allmän förskola ska införas för 3-åringar redan den 1 januari 2009. Fler förskollärare ska utbildas och mer personal anställas. All förskoleverksamhet – oavsett huvudman - ska kvalitetssäkras och förskolans kunskapsuppdrag ska stärkas.

Skolan ska prioriteras. Vi vill ha mer och bättre uppföljning av elevernas kunskaper. Vi vill ha nationella prov och tydliga kunskapsmål från årskurs tre. Tre miljarder kronor ska investeras under tre år i fler lärare, specialistkompetens och ett insatssteam för att förbättra undervisningen i de skolor som visar sämst resultat utifrån sina förutsättningar. Vi vill att läraryrket ska vara ett framtidsyrke. Det behövs en omstöpning av lärarutbildningen som innebär att det kontinuerligt under utbildningen görs bedömningar av varje students lämplighet för lärarrollen

Investeringar behöver göras i **sjukvården**. För oss socialdemokrater är mer resurser till en tillgänglig sjukvård av bästa kvalitet viktigare än sänkt skatt. Vi är beredda att kontinuerligt öka investeringarna i sjukvården. Redan nästa år föreslår vi 200 miljoner kronor till ökad tillgänglighet, 800 miljoner kronor till ökad kvalitet i sjukvården och 500 miljoner kronor till tandvården. De följande två åren tillför vi varje år 1,8 miljarder kronor mer till sjukvården och tandvården jämfört med regeringen.

Vi behöver fler poliser, särskilt ute i brottsutsatta områden. **Polisen** ska synas på kvällar och helger då risken för att råka illa ut är särskilt stor. Vi vill satsa 100 miljoner mer på polisen varje år än vad regeringen föreslår. Särskilda resurser tillförs Polisen, Skatteverket och Finansinspektionen för att bekämpa den organiserade ekonomiska brottsligheten. En särskild satsning för att stärka närpolisens viktiga arbete i miljonprogrammen ska genomföras inom ramen för miljardprogrammet för miljonprogrammet.

Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Mot bakgrund av konjunkturläget föreslår vi oförändrad inkomstskatt 2009 jämfört med 2008. Men vi föreslår ett antal skatteförändringar som ger nödvändiga resurser till jobb och välfärd - samtidigt som vi gör skatten mer rättvis.

Inom ramen för förvärvsavdraget sänker vi kostnaderna för att vara med i arbetslöshetsförsäkringen med upp till 75 procent. Denna växling innebär ett sammanlagt oförändrat skatteuttag samtidigt som det ger en sänkt skatt med upp till 2 000 kronor för dem med låga löner och höga fackföreningsavgifter.

Vi höjer **fastighetsskatten** för dem med de mest exklusiva villorna, med ett taxeringsvärde på över fem miljoner kronor. Samtidigt så inför vi en begränsningsregel som sänker skatten för 100 000 småhusägare med låga inkomster.

Vi inför en **förmögenhetsskatt** som inbringar ungefär lika mycket som vi använder för att minska klyftan i beskattning mellan löntagarna och pensionärerna. Alla **pensionärer** får med vårt förslag minst 2 700 kronor i sänkt skatt: En pensionär med normala inkomster får med vårt förslag en tre gånger så stor skattesänkning som med regeringens förslag.

Vi investerar också i det som bygger Sveriges framtid: i **barnen och barnfamiljerna**. Många barnfamiljer pressas nu hårt av ökande priser på mat och ökande kostnader för boendet. Särskilt ensamstående föräldrar har en tuff ekonomisk situation. Bland barn till ensamstående beräknas barnfattigdomen öka från 15 procent 2006 till närmare 30 procent 2009⁶.

Barnfamiljer	
Höjt barnbidrag	+ 100 kronor per månad
Ökat underhållstöd	+ 100 kronor i månaden

Även studenter är en grupp som länge har halkat efter. Behovet av kompetensutveckling och utbildning är stort och växande. För individen handlar det om möjlighet att vidga sina vyer och att få ett arbete; för samhället i stort handlar det om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Vi vill att fler ska söka sig till högskolan. Därför föreslår vi att de ekonomiska villkoren för studenter förbättras.

Studenter	
Höjt studiemedel	+ 375 kronor per månad
Höjt tilläggsbidrag till studenter med barn	+ 50 procent
Höjt fribelopp	+ närmare 10 procent

⁶ Riksdagens Utredningstjänst

2. Ekonomiska läget

2.1 Global finansiell kris

Osäkerheten i vår omvärld ökar. Världen genomgår den djupaste finansiella krisen i modern tid. Enligt Riksbanken och Finansinspektionen är motståndskraften i det svenska finansiella systemet god. Men beredskapen måste vara på topp för att hantera de hot Sverige möter.

Den moderatstyrda regeringen hade ett gyllene läge att utveckla Sverige vidare då den tog över år 2006. Sysselsättningen ökade, arbetslösheten sjönk, inflationen var låg och produktiviteten växte snabbt. Men regeringen tog inte chansen att bygga Sverige starkare. I stället sänkte man skatten – mest till dem som hade det bäst.

Regeringen har monterat ned arbetsmarknadspolitiken. Man har konsekvent dragit ned på de aktiva insatserna. Regeringen har minskat den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med två tredjedelar och nästan helt tagit tillbaka investeringen i arbetspraktik. I stället ägnar sig regeringen åt passiva åtgärder utan dokumenterad effekt.

Samtidigt har regeringen raserat arbetslöshetsförsäkringen. Mer än en halv miljon människor har trängts ut ur vår gemensamma trygghet när Sverige går in i en lågkonjunktur. Det är en tickande bomb. Den nya otryggheten bidrar till att svenska folket verkar ha förlorat sin framtidstro. Inte sedan 1990-talskrisen har hushållen varit lika pessimistiska om framtiden som idag.

Sverige går in i en lågkonjunktur. Regeringen tog inte chansen att inkludera dem som står längst ifrån arbetsmarknaden under högkonjunkturen. Därför har socialbidragen ökat i mer än hälften av Sveriges kommuner. Nu förväntar sig regeringen att de ska öka varje år till och med 2011.

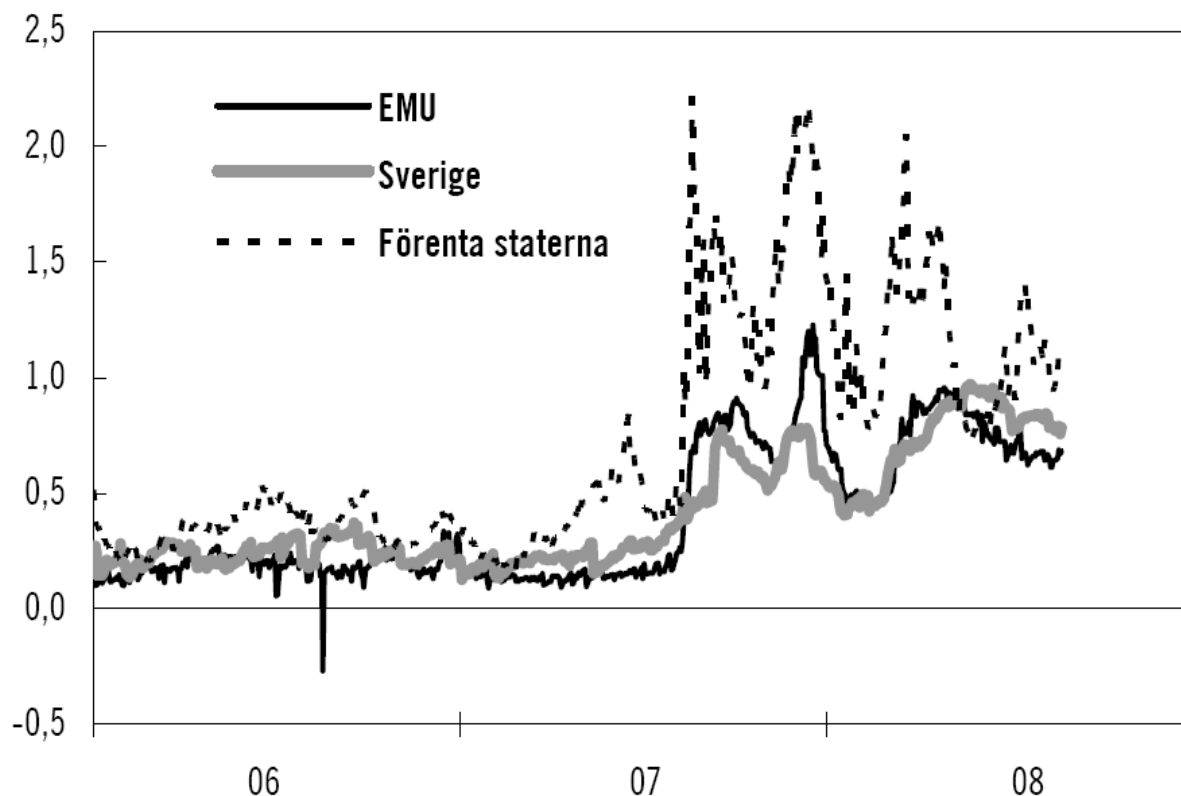
Den bärande tanken i regeringens politik har varit att öka klyftan mellan dem som arbetar och dem som inte gör det. Men denna politik har inte fungerat. Orättvisor är inte lösningen på Sveriges problem.

2.2 En osäker omvärld

Turbulensen på finansmarknaden har under mer än ett år satt sina förtecken för den internationella utvecklingen. Svårigheterna blev först synliga i USA och bland hushåll med lägre betalningsförmåga – den så kallade sub-prime marknaden. Vidlyftiga och lättvindiga banker och finansinstitut lånade ut för mycket pengar till hushåll som saknade möjlighet att betala tillbaka.

I takt med att betalningssvårigheterna uppdagades för allt fler amerikanska hushåll minskade deras möjligheter att ta nya lån på den amerikanska marknaden. Därför sjönk efterfrågan på bostäder, och därefter fastighetspriserna. Därmed försvann en del av säkerheterna för de lån som redan ställts ut. Krisen hade fått fäste.

Diagram 2.A, Kreditrisk i euroområdet, Förenta staterna och Sverige

Indikatorn för kreditrisk i diagrammet är skillnaden mellan interbankräntan och räntan på statskuldsväxlar med motsvarande löptid. Denna ränteskillnad benämns TED-spread. Källa: Budgetpropositionen för 2009.

Utmärkande för den innevarande finanskrisen är svårigheten att genomlysa tillgångars faktiska värde. Krediterna inom sub-prime segmentet har paketerats och delats upp i olika bostadsobligationer och andra finansiella instrument som betygsatts och sålts vidare. På detta sätt har till synes säkra tillgångar skapats. Den bestående osäkerheten beror till del på att det alltjämt är svårt att klargöra vilka betalningar som faktiskt är att vänta från sådana produkter.

Den finansiella marknaden är global. Därför har allt fler människor i allt fler länder sett värdet på sina tillgångar sjunka. Fastighetspriserna har sjunkit i en rad länder. Banker och finansinstitut har gått omkull i både USA och Europa.

Omfattande offentliga ingripanden har genomförts för att återskapa den finansiella stabiliteten— inte minst på den amerikanska marknaden. Bolåneinstitut har förstatligats.

Banker har tillskjutits resurser för att undvika konkurs. Ett betydande räddningsprogram har presenterats för att återskapa förtroendet på finansmarknaden. Frågan är hur länge det kommer att dröja innan förtroendet på finansmarknaden är återskapat.

2.3 Beredskapen ska vara på topp

Sverige är ett litet och öppet land. Svenska företag är beroende av vår omvärld. Sverige är inte osårbart när den svåraste finansiella krisen i modern tid sveper över världen. Sverige har påverkats av den globala finanskrisen, men i betydligt mindre utsträckning än många andra länder. Motståndskraften hos det svenska finansiella systemet är god. Men den ökade osäkerheten ställer höga krav på beredskap för att stärka den svenska finansiella stabiliteten.

De fyra hot som Riksbanken har lyft fram är att den globala finansiella krisen håller i sig och förvärras, att utvecklingen på de baltiska marknaderna – där svenska banker har betydande utlåning – försämras, betydande prisfall på kommersiella fastigheter i Sverige samt risken för att hushållens skulder på sikt ökar snabbare än deras inkomster.

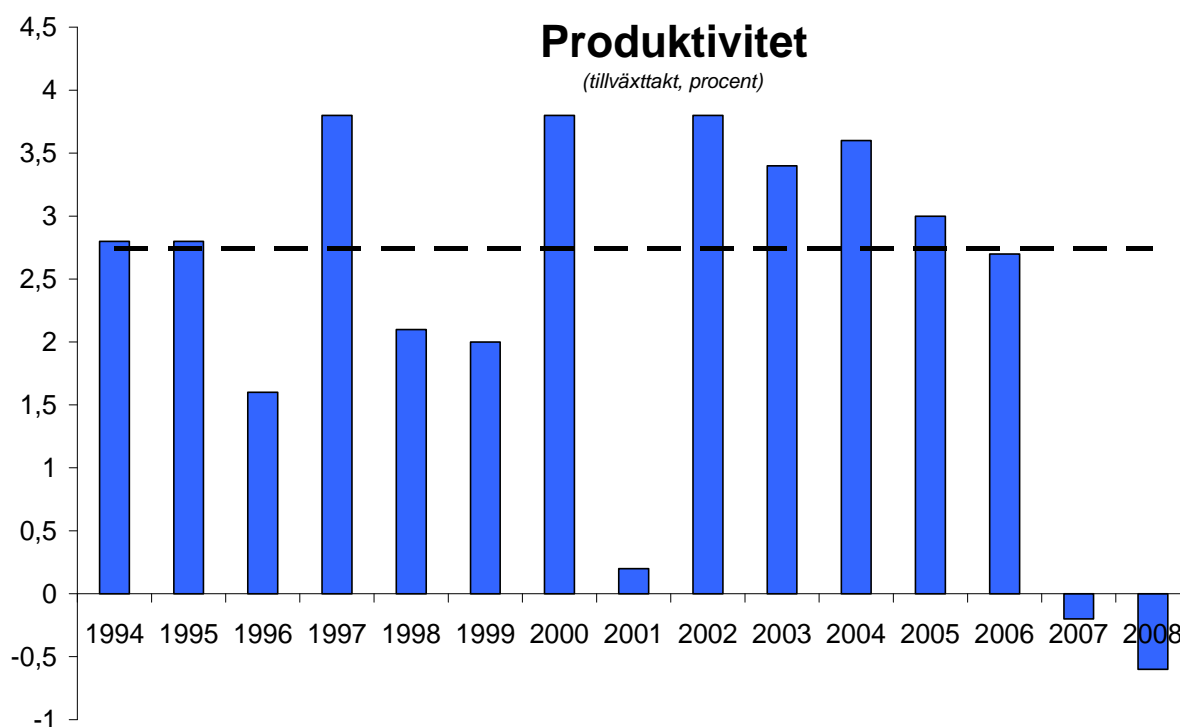
2.4 Ett gynnsamt utgångsläge

Sverige står, i det rådande osäkra läget, stabilt i jämförelse med många andra länder. Grunden för detta är den budgetsanering som genomfördes under 1990-talet. Efter krisen i början av 1990-talet – då arbetslösheten, statsskulden och räntorna flerfaldigades på några få år – genomfördes ett omfattande saneringsprogram.

Budgetsaneringen var nödvändig för att få Sverige på rätt köl igen. Sverige har sedan dess haft sunda offentliga finanser, och ekonomin har utvecklats starkt. Under slutet av 1990-talet inrättades ett nytt budgetpolitiskt ramverk - med utgiftstak och överskottsmål. Det budgetpolitiska ramverket har fungerat väl.

De sunda offentliga finanserna har varit en viktig grund för den goda ekonomiska utveckling som följde efter nittiotalskrisen. Tillväxten i Sverige var högre än genomsnittet i såväl EU som OECD under perioden mellan 1995 och 2005. Sveriges reala bruttonationalinkomst per capita ökade mer än genomsnittet i EU15 och i samma takt som i USA.

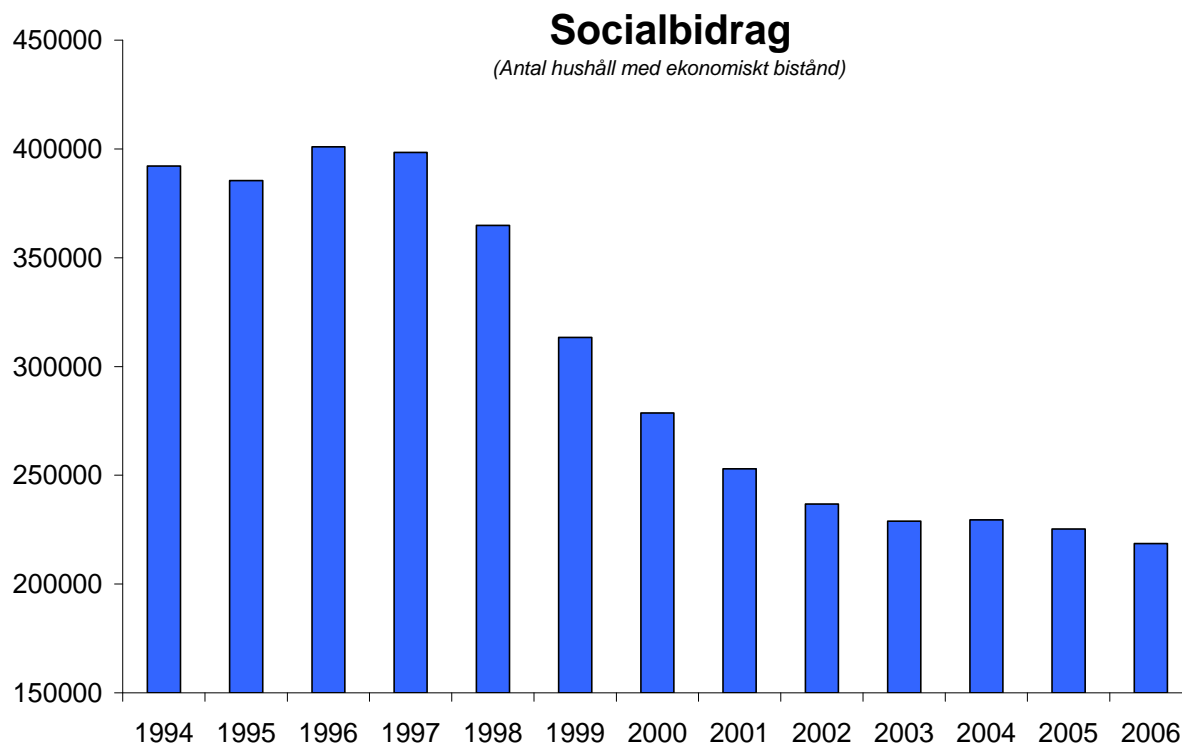
Diagram 2.B, Produktivitetstillväxt i Sverige sedan nittiotalskrisen

Den streckade linjen återger den genomsnittliga tillväxttaket under perioden 1994-2006. Källa: Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget augusti 2008

Samtidigt som ekonomin växte ökade också reallönerna kraftigt. Mellan 1996 och 2005 steg reallönerna i Sverige med i genomsnitt 3 procent per år. Inte sedan 1960-talet har reallönerna utvecklats lika starkt under en så lång tid. Köpkraften stärktes och produktiviteten växte i god takt. Antalet hushåll som tog emot socialbidrag minskade kraftigt under samma period.

Diagram 2. C Antal hushåll med socialbidrag

Antalet biståndshushåll i riket, Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

2.5 Regeringen försatt chansen

Vid det senaste riksdagsvalet spirade högkonjunkturen i Sverige. Under det år som förflöt innan regeringen tillträdde, oktober 2005 till oktober 2006, skapades 153 000 nya jobb på svensk arbetsmarknad.

Utmärkande för den högkonjunktur vi nu lämnar är intensiteten i jobbskapandet. Aldrig någonsin har så många lediga platser annonserats ut vid landets arbetsförmedlingar. Under den förra högkonjunkturen – åren 1998 till och med 2001 – annonserades 1,7 miljoner lediga platser vid Arbetsförmedlingen. Under de senaste fyra åren – den högkonjunktur vi nu lämnar - har hela 2,4 miljoner lediga platser anmälts.

De många lediga platserna har emellertid inte mötts av lämpliga sökande. Därför har sysselsättningen inte ökat på samma sätt som de lediga platserna. När vi nu går in i en lågkonjunktur kan vi summera den senaste högkonjunktursens sysselsättningsuppgång. Sedan det första kvartalet 2004 – när den säsongrensade sysselsättningen började öka – har det tillkommit ungefär 250 000 jobb. Det är en utmärkt utveckling. Men under den senaste konjunkturtoppen – åren 1998 till och med 2001 – skapades mer än 330 000 jobb.

Diagram 2. D Nyanmälda lediga platser

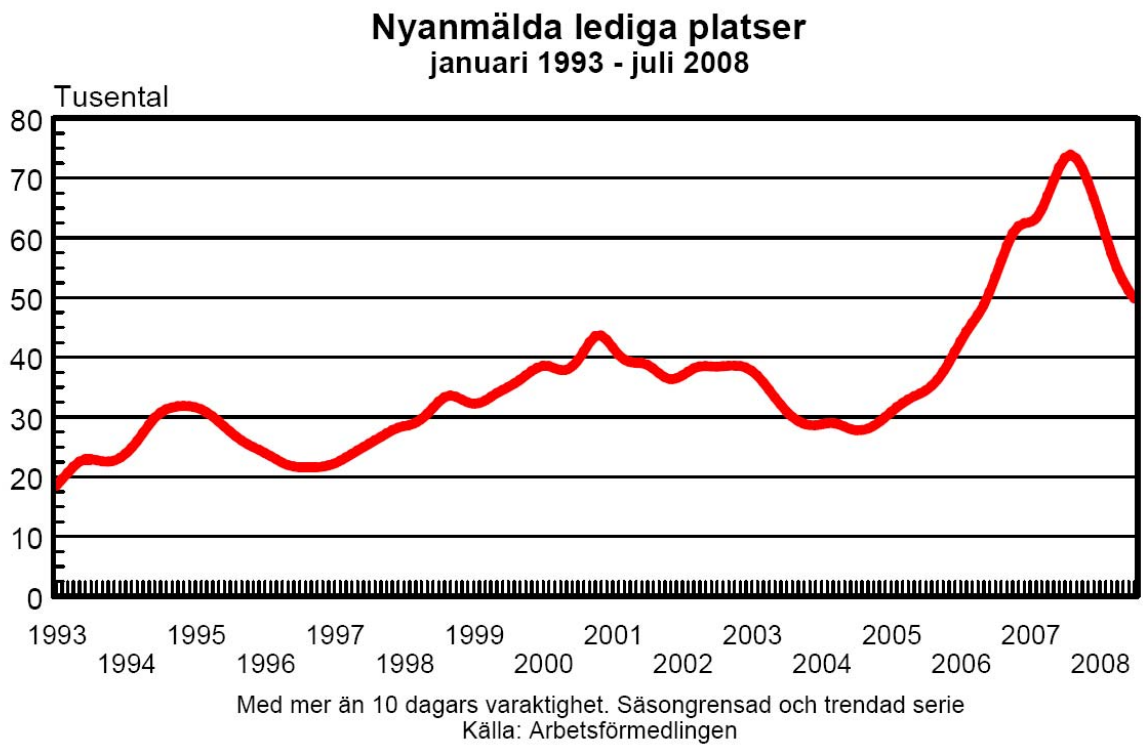
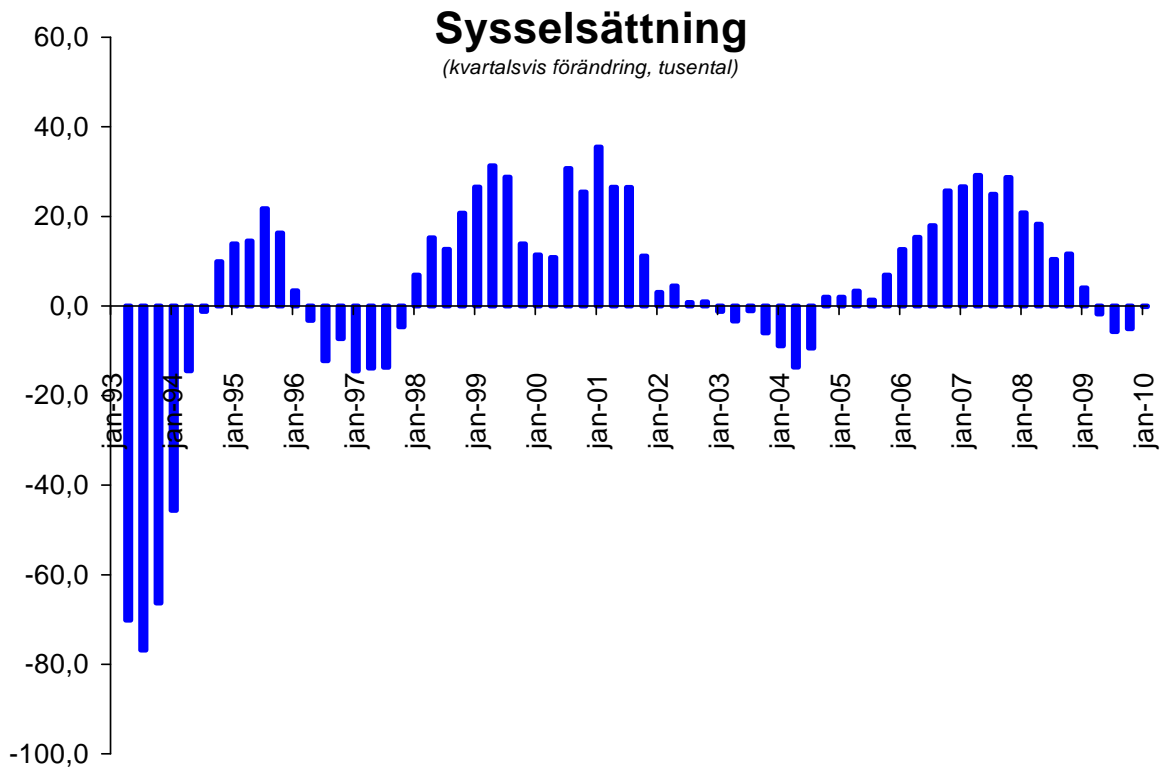

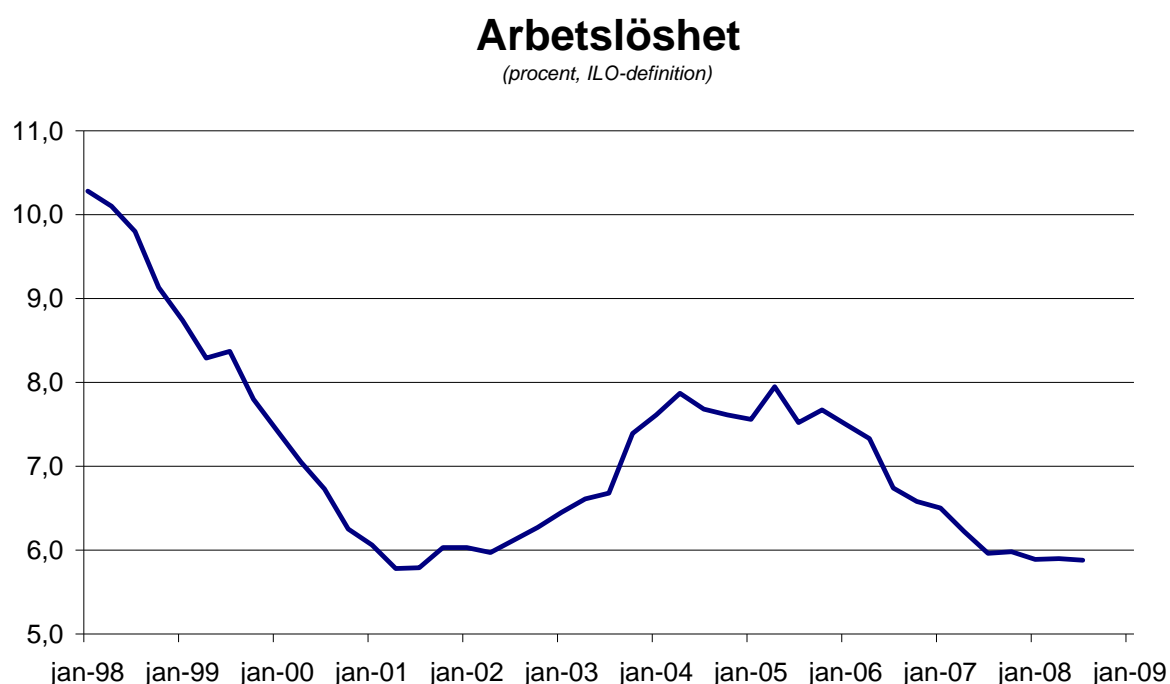
Diagram 2. E sysselsättningsutvecklingen 1990 till 2010

Källa: Konjunkturinstitutet; säsongsjusterade utfall och prognos från Konjunkturläget, augusti 2008

Regeringen har inte tagit vara på den möjlighet de många lediga platserna erbjöd. Antalet lediga jobb under de senaste åren saknar motsvarighet i vår tidigare historia – men sysselsättningen har ökat mindre än vid den tidigare konjunkturtoppen. Svenskt Näringsliv rapporterade att medlemsföretagen genomfört 90 000 misslyckade rekryteringsförsök under andra halvåret 2007 – vilket är långt mer än den mängd jobb som skapades under samma period. Det är uppenbart att regeringen misslyckades med matchningen på arbetsmarknaden.

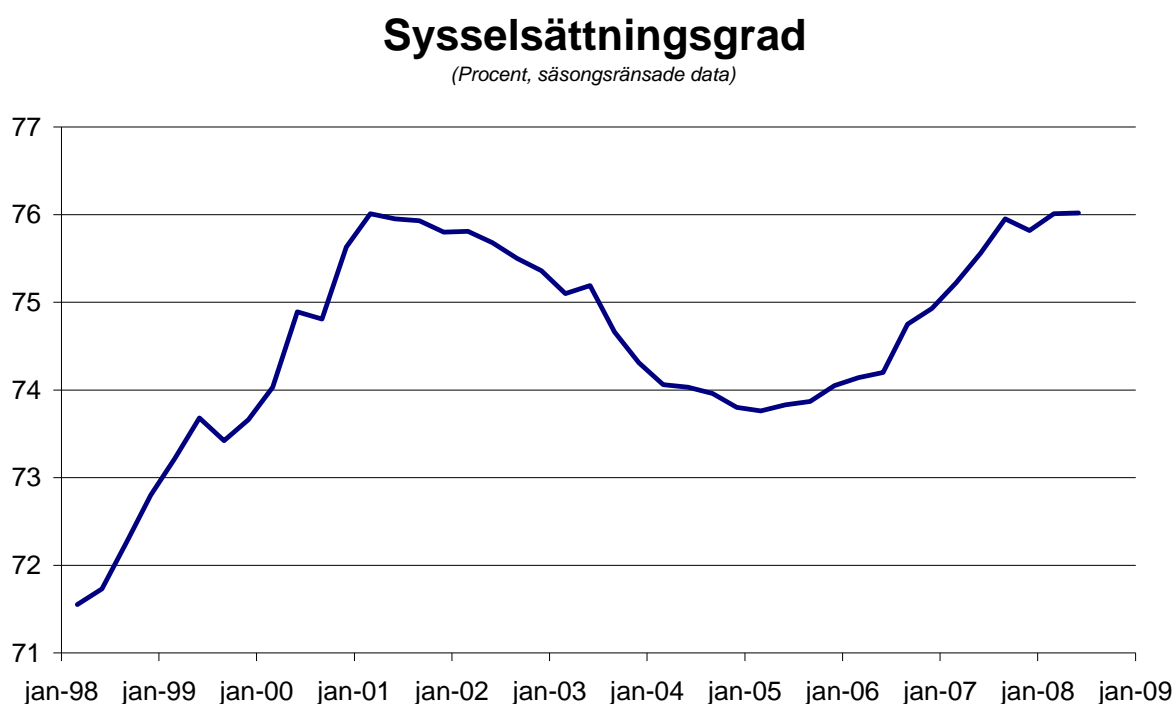
Diagram 2.F, arbetslösheten 1998 till 2008

Källa: Konjunkturinstitutet, säsongsjusterade utfall, Konjunkturläget augusti 2008

En indikation på den misslyckade matchningen är att under den förra högkonjunkturen som varade mellan 1997 och 2001 sjönk arbetslösheten med närmare 6 procentenheter, från 11,8 procent 1997 till 5,9 procent 2001. Den högkonjunktur som vi nu lämnar bakom oss har pågått sedan 2005. Sedan dess har arbetslösheten bara minskat med knappa 2 procentenheter från 7,7 procent till 5,9 procent .

Diagram 2.G, sysselsättningen 1998 till 2008

Källa: Riksbanken, den totala sysselsättningsgraden enligt ILO:s definition)

Bilden är densamma om vi ser till sysselsättningen. Under den högkonjunktur vi lämnar bakom oss har sysselsättningsutvecklingen visserligen varit god. Sedan 2005 har sysselsättningsgraden ökat med dryga tre procentenheter. Men detta är betydligt lägre än vid den förra högkonjunkturen då sysselsättningsgraden ökade med närmare 5 procentenheter.

2.7 Från aktivitet till passivitet

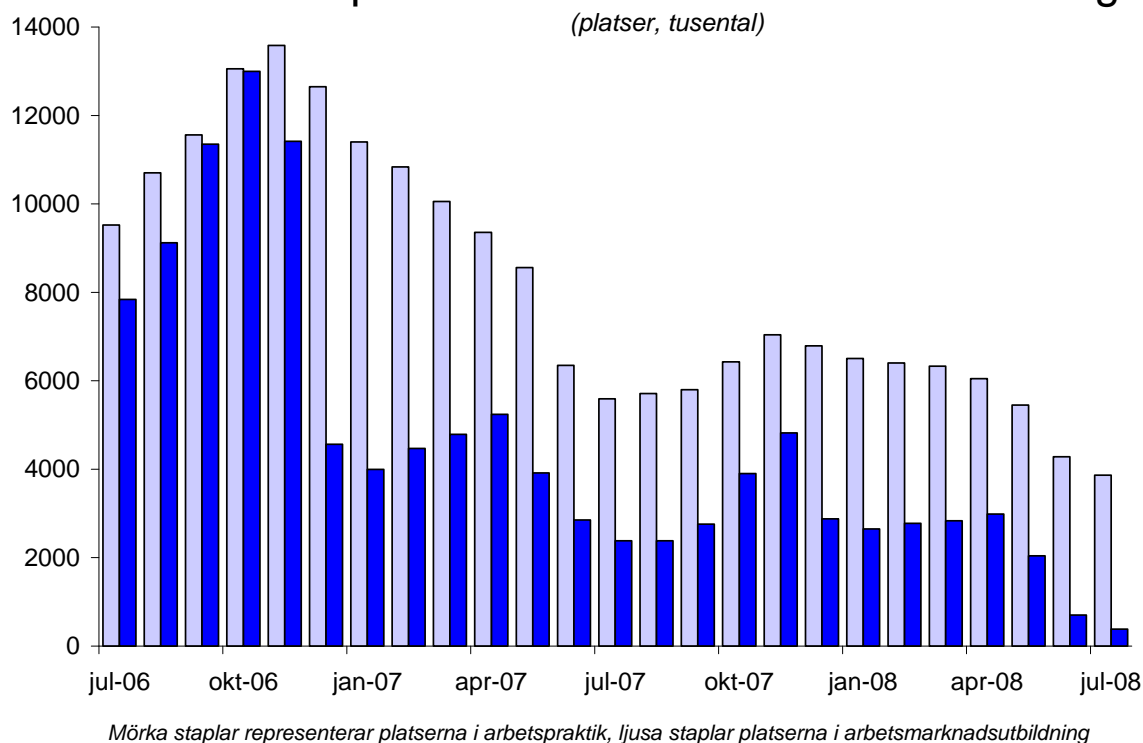
Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen innebär en mycket god chans att etablera sig på arbetsmarknaden och att hitta ett jobb⁷. Detta gäller för alla grupper av deltagare. De som har mindre utbildning och personer av utomnordisk härkomst får större utväxling av deltagande än dem med en starkare ställning på arbetsmarknaden.

Diagram 2.H, arbetsmarknadsinsatser juni 2006 till juni 2008

⁷ Se till exempel Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU); de Luna, Xavier, Anders Forslund och Linus Liljebäck, *Effekter av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för perioden 2002-2004*, IFAU Rapport 2008:1

Arbetspraktik och Arbetsmarknadsutbildning

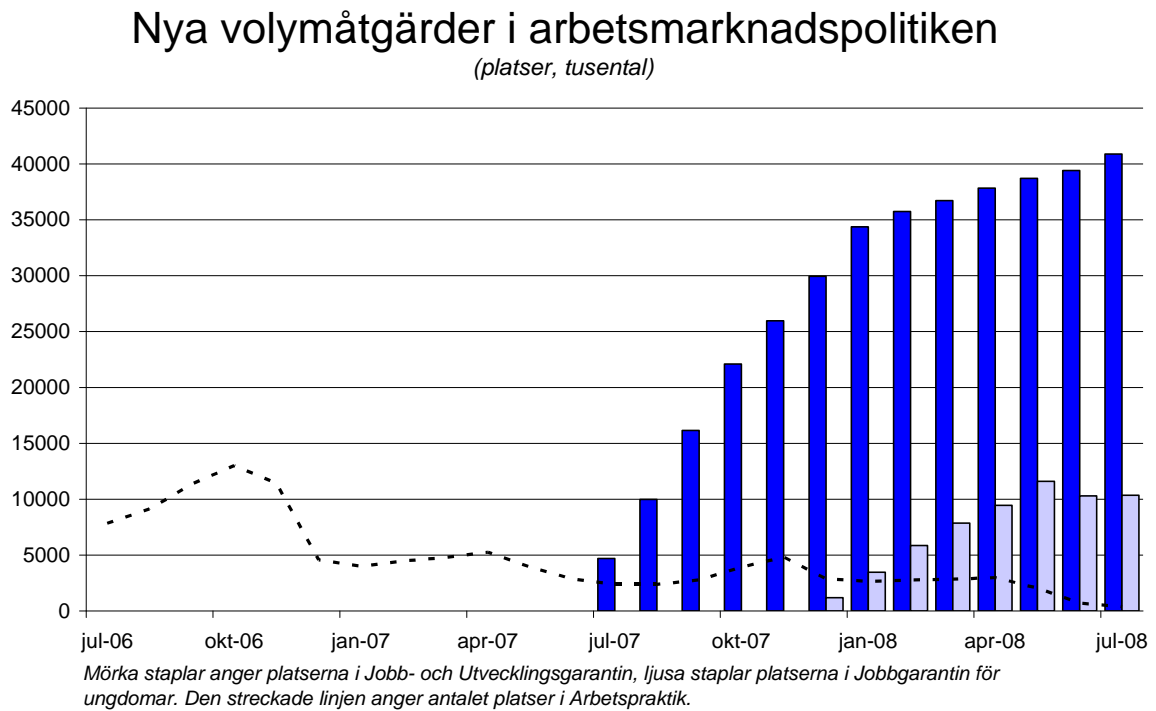
(platser, tusental)

Källa, Arbetsförmedlingen, Månadsstatistik

Regeringen har emellertid konsekvent dragit ned på arbetsmarknadspolitikens aktiva insatser. I juli i år fanns blotta 3 864 platser i arbetsmarknadsutbildning i Sverige – en nedskärning med mer än 70 procent sedan regeringen tillträdde. På samma sätt har antalet platser i arbetspraktik minskat dramatiskt. Då regeringen tillträdde erhöll 13 000 arbetslösa denna möjlighet att komma in i arbetslivet och att hitta ett jobb. I juli i år var motsvarande antal 381 personer. Det motsvarar en neddragning med 97 procent. Den aktiva arbetsmarknadspolitikens möjligheter till utveckling för dem som drabbats av arbetslöshet i Sverige har blivit påtagligt färre under innevarande mandatperiod.

Diagram 2.I, allt fler i den passiva åtgärden JUG

Källa, Arbetsförmedlingen, Månadsstatistik

Samtidigt som de aktiva insatserna i arbetsmarknadspolitiken har monterats ned, har regeringen placerat allt fler människor i nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jobb- och utvecklingsgarantin, som skapades den 1 juli 2007, har expanderat kraftigt. I dagsläget är mer än 40 000 människor placerade i denna åtgärd – och detta antal ökar med ungefär 1 000 människor i månaden. I december år 2007 instiftades även jobbgarantin för ungdomar. I juli i år var mer än 10 000 ungdomar placerade i denna åtgärd.

Varken för Jobb- och utvecklingsgarantin (JUG) eller Jobbgarantin för ungdomar har någon systematisk utvärdering presenterats. Effekterna av de nya volymåtgärderna är således oklar. Det är uppenbart att utflödet från åtgärderna till arbetsmarknaden är otillräckligt för att stabilisera volymerna. Alltför få av dem som placerats i dessa åtgärder ges en faktisk möjlighet att hitta jobb. Under hösten kommer således allt fler att placeras och vara placerade i de nya volymåtgärderna.

Det råder oklarhet om JUGs effekter och det faktiska utbildningsinnehållet i denna åtgärd. På papperet finns emellertid en struktur. Åtgärden delas in i tre faser. Den inledande fasen, som omfattar längst 150 dagar med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Denna fas ska i huvudsak omfatta kartläggning, jobbsökaraktiviteter med coaching, och förberedande insatser.

Efter de 150 dagarna går åtgärden in i fas 2 och ska, på papperet, därutöver omfatta i huvudsak arbetspraktik, arbetsträning, och förstärkt arbetsträning. I den slutliga fasen ska de som placerats i åtgärden gå över i, vad som kallas, ”en varaktig samhällsnyttig sysselsättning”.

Tabell 2.A. Antal i olika aktiviteter inom Jobb och utvecklingsgarantin

Fas 1	26 749
Fas 2	7 068
Utbildning	814
Övrigt	2 402
ingen aktivitet	5 585
Totalt	42 618

Källa: Arbetsförmedlingen

De flesta som placerats i regeringens nya åtgärd befann sig i den inledande fasen, under vilken kartläggning och jobbsökande ska äga rum. För en stor grupp, ungefär var sjunde deltagare, rapporteras ’ingen aktivitet’ över huvud taget. Endast 814 personer, det vill säga knappa 2 procent, i utbildning. Av dessa deltog 654 i arbetsmarknadsutbildning. Detta trots att de som placerats i Jobb- och utvecklingsgarantin i Statistiska Centralbyråns Arbetskraftsundersökning (AKU) räknas som studerande. De ingår således inte i arbetskraften. Sammantaget förefaller regeringens nya åtgärder innehålla ett absolut minimum av utbildningsinsatser och andra insatser som ger jobb.

Samtidigt skulle deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin vara betjänta av utbildningsinsatser och att därigenom kunna sadla om till ett annat yrke. Matchningen mellan deltagarnas yrken och arbetsmarknaden är låg. Sju procent av deltagarna är försäljare inom fackhandel – medan bara 2 procent av jobben tillhör denna kategori. Det fjärde vanligaste yrket bland deltagarna är lagerpersonal – vilket inte tillhör de tio vanligaste yrkeskategorierna på arbetsmarknaden.

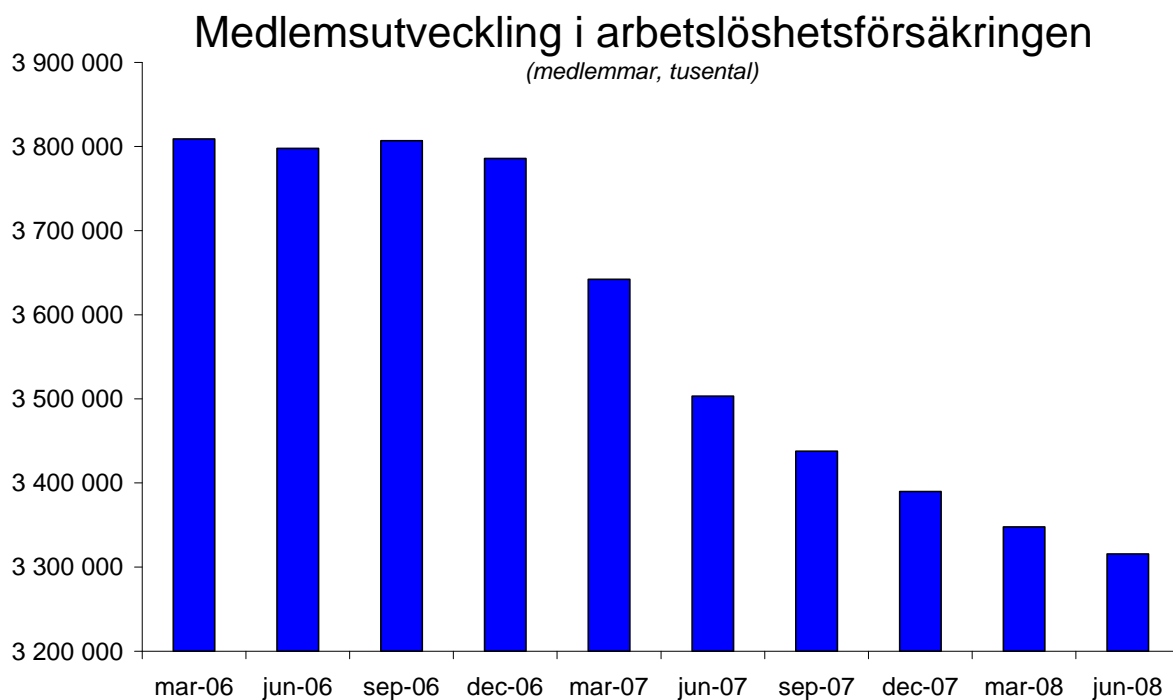
Regeringen har avvecklat aktiva insatser i arbetsmarknadspolitiken och placerar allt fler människor i passiva åtgärder.

2.8 Den nya otryggheten

Arbetslöshetsförsäkringen underkastades en mängd försämringar under regeringens inledande år. Avgifterna höjdes för att öka självfinansieringsgraden inom försäkringen. Avgifterna gjordes därutöver beroende av arbetslöshetsrisken inom var och en av akassorna. Det blev krångligare att kvalificera sig för ersättning och ersättningen sänktes.

Den sammantagna effekten av dessa försämringar är att mer än en halv miljon människor har lämnat a-kassan. De står utan denna trygghet när Sverige nu går in i en lågkonjunktur. De önskade effekterna av försämringarna har emellertid inte nåtts.

Diagram 2.J, medlemsutvecklingen i arbetslöshetsförsäkringen

Källa, Inspektionen för Arbetslöshetsförsäkringen, IAF

Självfinansieringsgraden inom systemet urholkas när färre betalar avgiften – allra helst om de som lämnar försäkringen tillhör dem som mer sällan drabbas av arbetslöshet. Detta motverkar regeringens ursprungliga intentioner. I alla försäkringar gäller dessutom att ju fler som lämnar försäkringslösningen, desto sämre fungerar den.

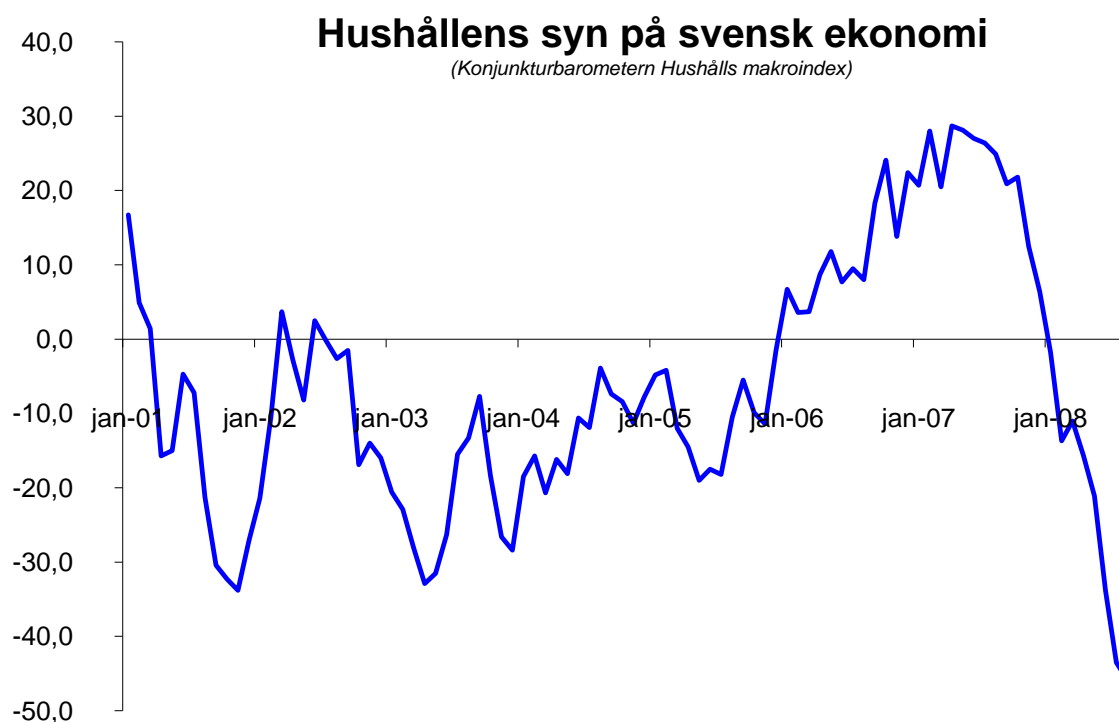
De differentierade avgifterna syftade till att pressa ned fackföreningarnas lönekrav. Högre löner antas leda till fler arbetslösa inom den egna a-kassan och därmed större kostnader. Detta resonemang vilar emellertid på det felaktiga antagandet att det finns ett nära samband mellan avtalsområden och a-kasseområden. I praktiken innebär de differentierade avgifterna dock att de grupper som redan har lägre löner får betala högre avgifter. De differentierade a-kasseavgifterna leder dessutom till en osund konkurrens mellan a-kassor som har överlappande verksamhetsområden.

2.9 Framtidstron verkar ha gått förlorad

Det råder bred pessimism bland svenska hushåll om utsikterna för svensk ekonomi. Svenska folket har inte varit så pessimistiskt om framtiden för svensk ekonomi sedan början av år 1993. Detta måste sättas i sitt riktiga sammanhang: År 1993 var arbetslösheten knappa 11 procent. Den ökade med närmare två tredjedelar från föregående år. Tillväxten hade varit negativ de två föregående åren och ekonomin fortsatte att krympa. Statsskulden exploderade. Det var ett unikt dåligt år i svensk ekonomisk historia. Förklaringen till pessimismen skulle till en del kunna förklaras av att regeringen har raserat vår gemensamma trygghet. Även om risken för arbetslöshet idag är väsentligt lägre än den var år 1993 är konsekvenserna mer allvarliga.

Ersättningen – för så vitt den enskilde över huvud taget är medlem – i a-kassan är lägre och den aktiva arbetsmarknadspolitiken har monterats ned. Likaså har tryggheten vid sjukdom raserats.

Diagram 2.K, hushållens syn på svensk ekonomi

Källa, Konjunkturinstitutet, Konjunkturbarometern augusti 2008

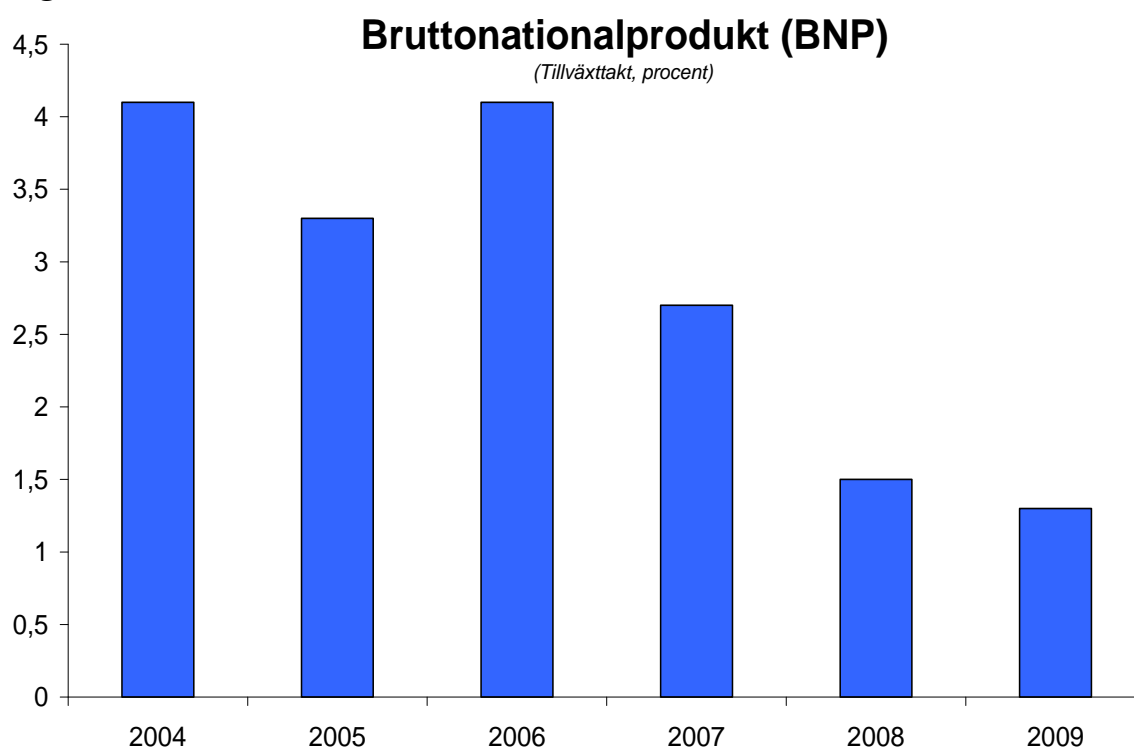
2.10 Sverige går in i en lågkonjunktur

Det negativa stämningläget bland svenska hushåll talar för en relativt stor konjunkturavmattning. Historiskt finns det en hög korrelation mellan hushållens

förväntningar om Sveriges ekonomi och hushållens konsumtion. I sin prognos för de kommande åren väljer regeringen att tona ned denna effekt. Hade hushållens förväntningar enligt KI:s konfidensindikator för hushållen (CCI) fått samma genomslag på konsumtionen i regeringens prognoser som den har haft historiskt skulle konsumtionstillväxten helt stanna av under det tredje kvartalet 2008. Det är betydligt svagare än vad som förutses i regeringens prognos.

Sverige går in i en lågkonjunktur. BNP-tillväxten under innevarande år och nästa är väsentligt lägre än den var under de föregående åren. Produktiviteten sjunker två år i rad.

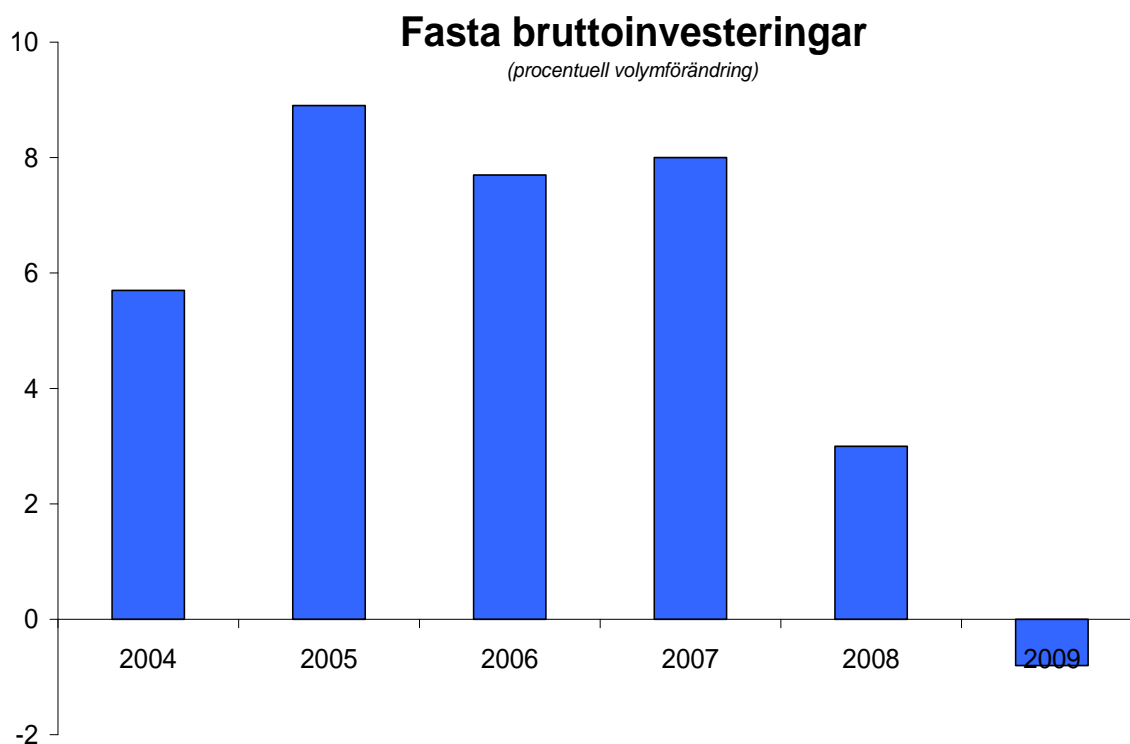
Diagram 2.L, BNP tillväxt

Källor: Statistiska centralbyrån, nationalräkenskaperna, och Budgetpropositionen för år 2009.

En viktig orsak till den dämpade tillväxten 2007 var en försvagad efterfrågan på svenska varor i utlandet. Den svaga utvecklingen under 2008 och 2009 beror enligt regeringens prognoser också på att investeringstillväxten minskar kraftigt. Tillväxten i investeringar är under dessa år väsentligt lägre än tidigare – och under 2009 väntas investeringarna minska. Den svaga framtidstron bidrar till denna tvärnit i investeringstillväxten.

Diagram 2.N. Fasta bruttoinvesteringar (procentuell volymförändring)

Källor: Statistiska centralbyrån, nationalräkenskaperna, och Budgetpropositionen för år 2009.

Arbetsmarknaden försvagas. Regeringen väntar sig att sysselsättningen ligger helt still under nästa år, och att den sjunker under år 2010. Andra bedömare, såsom Riksbanken, väntar sig sämre utfall – sysselsättningen väntas minska både nästa år och under år 2010. Antalet nyanmälda lediga platser ligger kvar på en hög nivå – men har sjunkit under år 2008. Varslen har ökat markant. Under augusti i år varslades 4045 anställda om uppsägning - närmare dubbelt så många som varslades ett år tidigare. Under september väntas antalet varsel stiga till 10 000.

Arbetsförmedlingen räknar med att cirka 2 procent av arbetskraften har svårt att finna varaktig sysselsättning. Under 2008 förutser de en uppgång i denna grupp. Det handlar främst om personer med enbart grundskoleutbildning, utomeuropeiskt födda med högst gymnasieutbildning, funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga och arbetslösa personer mellan 55 och 64 år.

2.11 Socialbidragen ökar

Regeringen har skapat den nya otryggheten. Mer än en halv miljon människor har trängts ut ur arbetslöshetsförsäkringen. De står utan denna trygghet när Sverige går in i en lågkonjunktur. Det är en tickande bomb.

Hittills har regeringens politik varit verkningslös när det gäller att få tillbaka dem som står längst ifrån arbetsmarknaden i arbete. Trots den goda konjunkturen har socialbidragen under det senaste året ökat i mer än hälften av landets kommuner.

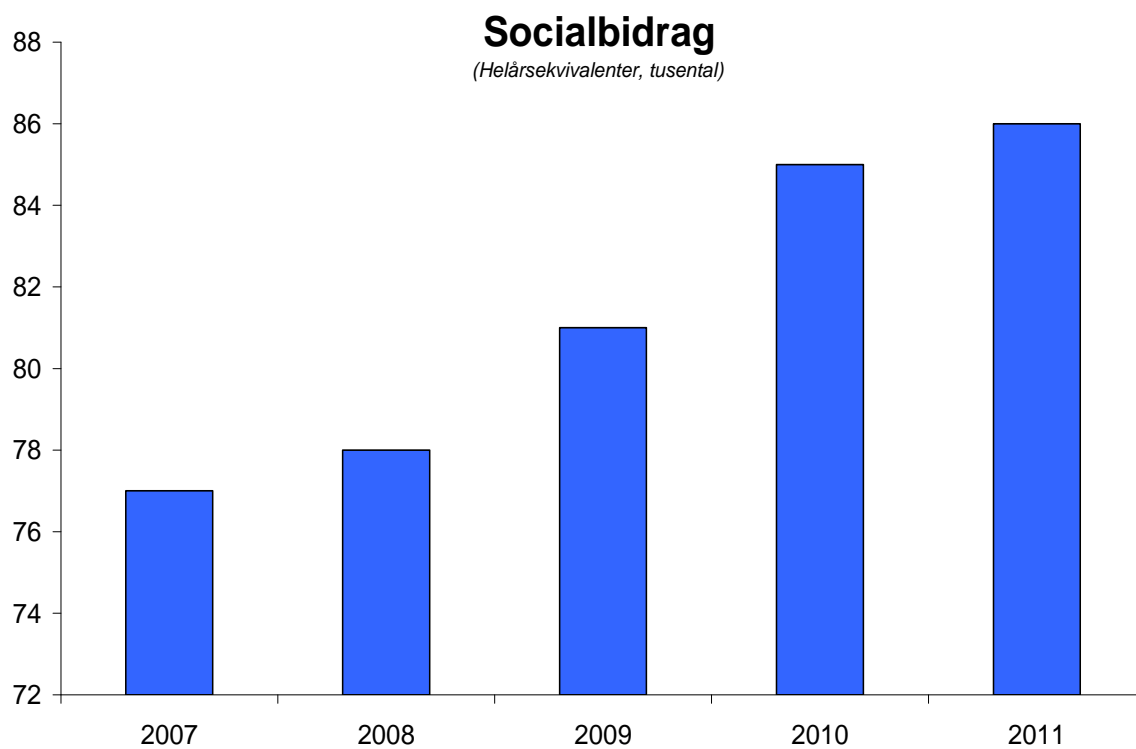
Tabell 2.B. Procentuell förändring av utbetalt bistånd till biståndsmottagare som inte är flyktingar. Jämförelse i fasta priser mellan andra kvartalet 2007 och andra kvartalet 2008.

Förändring (procent)	Antal kommuner	Andel kommuner
Ökning		
>30	27	9
21–30	19	7
11–20	42	15
1–10	79	27
Oförändrat	10	3
Minskning		
1–10	76	26
11–20	24	8
21–30	8	3
>30	4	1
Totalt	289	100

Källa: Socialstyrelsen, Ekonomiskt bistånd kvartal 1–2, år 2008.

Regeringen förutser ingen vändning i denna utveckling. Man väntar sig att socialbidragen ökar under varje år under den resterande mandatperioden – och även under kommande år. Detta trots att man förespeglar en god ekonomisk utveckling under de sista åren. Orättvisor är inte lösningen på Sveriges problem.

Diagram 2.O, utvecklingen av antalet socialbidragsmottagare

Källa: Budgetpropositionen för år 2009.

3. Utbildning och jobb – en investering för framtiden

Sverige går in i en lågkonjunktur. De finansiella marknaderna världen över genomgår ett stålbad. Sverige står starkt, tack vare budgetsaneringen på 1990-talet och det finansiella ramverket, men ingen är osårbar. Nu duggar varslen i industrin tätt. Regeringen har ignorerat alla signaler om en sämre utveckling i ekonomin. Prognoserna i den nyss presenterade budgetpropositionen framstår redan som allt för optimistiska med avseende på sysselsättning, arbetslöshet och tillväxt.

Regeringen har inte använt de goda åren med högkonjunktur, för att rusta vare sig de människor som behöver utbildning eller Sverige som nation, i stället har antalet utbildningsplatser i allt från arbetsmarknadsutbildning till högskola dragits ner.

De närmaste åren kännetecknas av sjunkande sysselsättning och stigande arbetslöshet. De som står längst ifrån arbetsmarknaden är de som kommer att drabbas hårdast. Regeringen tar inte dessa problem på allvar. Vi menar att det nu behövs individanpassade effektiva åtgärder som leder till jobb.

När varslen ökar så kommer behoven av utbildning för att möta lågkonjunkturen.

Redan idag finns stora krav på arbetskraften att klara snabba omställningar. Kunskaps- och utbildningskraven ökar hela tiden och behoven av fortbildning är stora. Omvandlingstakten i ekonomin är hög och för att klara ett helt yrkesliv måste människor ha stora möjligheter att ställa om. Behoven av högutbildad arbetskraft kommer att fortsätta stiga. Trots den höga utbildningsnivån i Sverige finns redan idag brist på kompetens inom många yrken. Mycket tyder på att brist på utbildad arbetskraft kommer vara en utmaning även framöver.

Kunskap och bildning är en väg till personlig frigörelse och utveckling. I en föränderlig värld behöver människor ständigt nya chanser att växa och utvecklas. De som står långt från arbetsmarknaden behöver utbildningsmöjligheter för att komma vidare. Kunskap är ett allt viktigare verktyg för att skapa välstånd och säkerställa ett lands internationella konkurrenskraft.

Även på längre sikt står samhället inför stora utmaningar. På några årtionden måste vi ställa om för att klara klimat och miljöproblem och därmed trygga en fortsatt hållbar ekonomisk utveckling. Infrastruktursatsningar på framförallt spårbunden trafik, renovering och energieffektivisering inom bostadssektorn, utbyggnaden av förnybar energi och utvecklingen av ny miljöteknik är nödvändiga. Sammantaget ställer det stora krav på samhället vad det gäller utbildning och kompetensutveckling. Samtidigt skapar det

möjlighet att utveckla Sverige och svenska företag och förutsättningarna för ekonomisk utveckling, konkurrenskraft och nya jobb förbättras.

De långsiktiga problemen på arbetsmarknaden – behovet av utbildad arbetskraft och möjligheterna för människor att ställa om, löses inte i grunden genom stora skattesänkningar utan genom satsningar på utbildning, forskning, större möjligheter till rörlighet på arbetsmarknaden, trygga försäkringar stöd och hjälp till dem som blir arbetslösa.

Vi vill inrätta en Kompetenskommission. Kommissionen ska, tillsammans med branschföreträdare, snabbt kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som för varje län och region. Därefter ska Kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. De ska omfatta såväl gymnasial, eftergymnasial som högskolenivå.

3.1 Stora behov av kompetensutveckling och utbildning

Behoven av kompetensutveckling och utbildning är stora och växande. För individen handlar det om möjligheten att få arbete och för samhället om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och utbildningsnivå. Arbetslösheten bland personer med förgymnasial utbildning är 12,8 procent, bland personer med gymnasial utbildning 5,2 procent och eftergymnasialutbildning 3,9 procent (siffror från våren 2007). Samtidigt lämnar var fjärde gymnasieelev, 25 000 elever, varje år gymnasiet utan fullständigt slutbetyg. Detta visar på behoven av fortsatta satsningar på utbildning för att minska den svåra arbetslösheten.

Invandring är en stor tillgång för Sverige. När människor söker sig hit skapas möjligheter till nya jobb och företag. Sverige växer med mångfald. Men för att ta tillvara denna tillgång behövs satsningar på utbildning. Sysselsättningsnivån för utrikesfödda är betydligt lägre än för de som är födda i Sverige. Under 2006 och 2007 invandrade 190 000 nya personer varav många behöver kompletterande grundskole- och/eller gymnasieutbildning. Åtgärder behövs för att stärka dessa personers ställning på arbetsmarknaden. Utbildning, praktik och ett fortsatt arbete med antidiskriminering är viktiga komponenter i detta arbete.

Utöver detta behövs stora utbildningsinsatser för att möta kommande arbetskraftsbrist. Arbetsförmedlingen bedömer att det på kort sikt trots konjunkturavmattningen finns behov av yrkesutbildningar, eftersom åldersavgångarna under de närmaste åren kommer att nå den högsta nivån när det gäller 1940-talisternas utträde ur arbetslivet.

Även på längre sikt utbildas för få människor i förhållande till de långsiktiga behoven av arbetskraft. Detta gäller såväl utbildning på eftergymnasial nivå som på gymnasienivå, där underskotten på rätt utbildad personal inom industrin, transportsektorn, bygg- och anläggningsbranschen och vårddyrkena bedöms bli än större till följd av pensionsavgångarna.

Inom högskoleutbildningarna kommer brist att uppstå främst inom hälso- och sjukvård, läraryrken, IT-specialister samt inom tekniska yrken.

För att komma tillrätta med de stora behoven av utbildad arbetskraft på både lång och kort sikt samt för att möta konjunkturavmattningen föreslår vi följande insatser de kommande tre åren.

3.1.1 Yrkesutbildning för arbetslösa

Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning som riktar sig till personer som sökt arbete en längre tid är en effektiv åtgärd som uppvisat mycket goda resultat enligt IFAUs utvärderingar⁸. Utbildningarna håller hög kvalitet och ger människor yrkeskompetens som är efterfrågad av företag och på den lokala marknaden. Det kan till exempel handla om maskinförare, anläggningsarbetare och restaurangpersonal. Under 2007 påbörjade ungefär 14000 deltagare arbetsmarknadsutbildning. Detta var drygt 14000 färre än 2006. I augusti 2008 deltog 3700 personer i arbetsmarknadsutbildning⁹.

För att motverka arbetskraftsbrist och för att skapa möjligheter för fler människor att få en vidareutbildning föreslår vi att 9000 nya platser i yrkesutbildning 2009 och 10 000 platser 2010 och 2011.

3.1.2 Kommunal vuxenutbildning

Vuxenutbildning är en viktig möjlighet för människor att utbilda sig vidare och få en ny chans på arbetsmarknaden. Vi menar att det idag finns för få platser i vuxenutbildningen för de som vill läsa in eller omskola sig inom gymnasieskolans yrkesprogram.

Vuxenutbildningen ska ha något att erbjuda både för den som hoppade av gymnasiet och vill läsa in gymnasiekompetens eller för den som har gått ett teoretiskt gymnasieprogram, och sedan vill komplettera med mer yrkesspecifik utbildning för att få jobb.

Neddragningarna av den kommunala vuxenutbildningen har varit omfattande, regeringen backar nu, men först 2012 kommer antalet komvuxplatser att vara tillbaka på 2006 års nivå med nuvarande politik. Vi menar att det är fullständigt otillräckligt och

⁸ Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). Rapport 2008:1.

⁹ Arbetsförmedlingen Rapport Ure 2008:1

föreslår 4 700 fler komvuxplatser än regeringen 2009 och 7 000 fler platser 2010 och 2011 varav 4 500 yrkesvuxplatser.

3.1.3 Kvalificerad yrkesutbildning

Den kvalificerade yrkesutbildningen är en viktig del i att förse företaget med rätt utbildad arbetskraft och för individen en möjlighet att utbilda sig vidare efter gymnasiet.

Kvalificerad yrkesutbildning (KY) har också visat goda resultat när den utvärderats. Under de senaste två åren har dock KY-utbildningarna fått uppleva ett vakuum på grund av regeringens märkliga hantering av den utredning som skulle se över de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Vi välkomnar den nya Yrkehögskolan men menar att de 50 mnkr som regeringen avsätter är helt otillräckligt för att möta människors behov och arbetsmarknadens efterfrågan. Vi vill satsa 250 mnkr på 2500 fler platser under 2009 och ytterligare medel för att nå 4 500 platser 2010 och 2011.

3.1.4 Utbyggnad av högskolan

Regeringen har konsekvent dragit ner på antalet platser inom högskolan samtidigt som de stora ungdomskullarna, födda i början av 1990-talet är på väg in i högskolesystemet. De årskullar som går ut gymnasiet de närmaste åren kommer att ha betydligt svårare att få en plats på högskolan än vad som varit fallet tidigare. Vi vill ge fler chansen till högskoleutbildning. Vi föreslår att högskolan byggs ut med 3685 fler platser 2009, 4418 platser 2010 och 6038 fler platser 2011.

3.1.5 Högre kvalitet i högskolan

Kvaliteten inom den högre utbildningen behöver höjas. Under det senaste decenniet har en omfattande utbyggnad av högskolorna skett och antalet studieplatser fördubblades mellan 1990 och 2006. Utbyggnaden har satt press på högskolan och det är nu viktigt att också satsa på höjd kvalitet. Särskilt inom områdena samhällsvetenskap och humaniora är resursbristen framträdande. Antalet studenter per lärare har ökat och det är inte ovanligt med så lite lärarledd tid som 4 timmar per vecka.

Kvaliteten måste lyftas i högskolan, särskilt inom de ämnesområden som i dag har liten andel lärarledd tid. På många utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar, seminarier etc. och uppsatsstudenter behöver mer tid med sina handledare. Vi satsar därför 400 miljoner kronor om året på att höja kvaliteten i utbildningen på grundutbildningen inom samhällsvetenskap och humaniora. Medlen ska gå till att höja kvaliteten i utbildningen framförallt genom mer undervisning.

Fördelat på samtliga studenter (uppgifter från 2007) inom samhällsvetenskap, humaniora, teologi och juridik så blir det cirka 2 500 kronor per student och år. Det skulle till exempel kunna innebära att studenterna kan få 60 föreläsningar extra per år (beräknat på 2000 kronor/ föreläsning, 50 studenter/ föreläsning, 40 veckor/läsår).

3.1.6 Praktik i högskolan

Mycket tyder på att återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. Egna kontakter med arbetsgivare är ofta avgörande för hur man får sitt första jobb. För studenterna är det dessutom viktigt att under studietiden få erfarenhet av olika sätt att tillämpa den kunskap man skaffar sig. Därför är möjligheten att få göra praktik under sin studietid mycket eftertraktad bland studenter. Mer praktik innebär också att fler arbetsgivare får erfarenhet hur högutbildade kan bidra till deras verksamhet.

Många studenter som vill göra praktik får idag inte möjlighet att göra det, eftersom deras lärosäten inte erbjuder den möjligheten. Vi vill skapa möjlighet för fler studenter att få denna värdefulla arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik. Praktiken ska utformas som en kurs som ger poäng och är studiemedelsberättigande, vilket innebär att hög kvalitet ska hållas.

För försöksverksamheten tilldelas Högskoleverket 50 miljoner, vilket motsvarar 10 000 praktikplatser. Högskoleverket fördelar sedan medel till de lärosäten som anmäler sitt intresse för att delta i försöksverksamheten. Lärosätena anordnar en fristående kurs ”tio veckors praktik” som alla studenter som har minst 60 poäng i ett ämne har rätt att söka. Lärosätena har ansvar för kurserna vilket innebär att de ska kontrollera kvaliteten och sköta administrationen så att studenterna får praktiken tillgodoräknad i form av akademiska poäng. Lärosätena kompenseras för kursen med motsvarande halva kostnaden för en läskurs – d.v.s. 5 000 kronor för tio veckor/per student. Det innebär att möjlighet för 10 000 praktikplatser skapas.

3.1.7 Studenternas övergång mellan studier och arbete

Att hitta första jobbet kan ofta vara problematiskt även för dem som har en färdig högskoleutbildning. Många studenter saknar ett eget kontaktnät och vägar ut i arbetslivet. Samtidigt är första jobbet avgörande för det fortsatta yrkeslivet.

Vi vill förbättra lärosätenas stöd till att förbereda studenterna och att hitta en väg ut på arbetsmarknaden. Det kan handla om att ordna praktik, hitta samarbeten kring examensarbete eller på annat sätt förmedla kontakter mellan studenter och arbetsgivare.

Uppgiften är särskilt viktig för studenter från studieovana hem, som ofta saknar egna kontakter med potentiella arbetsgivare, och kunskap kring akademikers arbetsmarknad.

På de flesta lärosäten förekommer det olika former av aktiviteter för att hjälpa studenter ut på arbetsmarknaden. Men dessa verksamheter är underdimensionerade för behovet.

Högskolorna har för lite pengar för att på allvar kunna hjälpa studenterna med övergången från studier till arbetsliv.

Vi föreslår därför att 50 miljoner kronor om året satsas för att lärosätena ska utveckla karriärcenter som ska stötta studenterna i övergången mellan studier och arbete. Det motsvarar 100 tjänster plus omkostnader som ska fördelas proportionerligt på lärosätena. För ett lärosäte med 30 000 studenter blir det 10 tjänster, för ett lärosäte med 10000 studenter blir det 3 tjänster.

Tabell 3.A antal platser:

Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning			
	2009	2010	2011
Platser utöver regeringen	9 000	10 000	10 000
Komvux			
	2009	2010	2011
Platser utöver regeringen	4 700	7 000	7 000
Kvalificerad yrkesutbildning			
	2009	2010	2011
Platser utöver regeringen	2 500	4 500	4 500
Högskoleplatser			
	2009	2010	2011
Platser utöver regeringen	3 685	4 418	6 038
Summa platser:	19 885	25 918	27 538

Tabell 3.B, kostnader för satsningen:

Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning			
	2009	2010	2011
Kostnad (milj kr)	1 332	1 480	1 480
Komvux			
	2009	2010	2011
Kostnad (milj kr)	400	600	600
Kvalificerad yrkesutbildning			
	2009	2010	2011
Kostnad (milj kr)	250	495	495
Högskoleplatser			
	2009	2010	2011
Kostnad (milj kr)	290	360	490
Höjd kvalitet i högskolan			
Anslagshöjning; humaniora och samhällsvetenskap, teologi och juridik	2009	2010	2011
	400	400	400
Praktik högskolan/karriär coaching			
	2009	2010	2011
Praktik i högskolan	50	50	50
Karriärcoaching	50	50	50
Summa i miljoner kronor:	2772	3435	3565

3.1.8 Tillgång till svenska språket

Svenskundervisningen för invandrare fungerar allt bättre, men ännu inte tillfredsställande. Utbildningen är inte tillräckligt anpassad till olika människors olika förkunskaper. Vi ser också brister i att SFI-undervisningen tenderar att helt sakna koppling till arbetsmarknaden. Vi vill att SFI-undervisningen tydligare kopplas till varje individs förkunskaper och att undervisningen inriktas på att underlätta en snabb övergång till arbetslivet. Vi avsätter 20 miljoner kronor för utvecklings- och försöksverksamhet.

Många som kommer till Sverige talar flera språk och har vana vid akademiska studier. För dem som är studievana och snabbt vill lära sig svenska vill vi införa intensivkurser i svenska. Vi föreslår att Södertörns högskola, Malmö högskola och högskolan i Gävle ska erbjuda intensivkurser i svenska för personer med akademisk examen.

3.1.9 Bättre studiemedel

Många studenter upplever sin ekonomiska situation som pressad. Det finns inte utrymme för det oväntade, ett tandläkarbesök eller behov av medicin. Vi vill därför höja studiemedlen med 375 kronor i månaden.

Att arbeta under studierna ger inte bara ett välbehövligt ekonomiskt tillskott utan också värdefulla erfarenheter och kontakter i arbetslivet. Vi vill därför höja fribeloppet med närmare tio procent, vilket innebär att studenterna kan ha en högre inkomst utan att få sitt studiemedel reducerat.

Inte minst studenter med barn har en tuff ekonomisk situation. Vi föreslår därför att bidraget till studenter med barn höjs till 738 kronor per månad för ett barn, 1 200 kronor per månad för två barn och 1 446 kronor per månad för tre barn.

3.1.10 Investera i forskning

Investeringar i forskning återbetalar sig i form av kunskap och utveckling av samhället samt bidrar till tillväxt inom näringslivet. All forskning ska hålla hög kvalitet och forskningsinsatserna ska rymma både bredd och djup.

Den bärande principen för resursfördelning är att medel, oavsett om de fördelas via program, råd eller direkt till lärosätena, ska fördelas efter kvalitet. Varje lärosäte måste ta ansvar för att fördela direkta anslag efter kvalitet. För att uppnå en verkligt kvalitetsbaserad resursfördelning måste kriterierna vara internationellt erkända men också anpassade efter lärosätets profil, storlek och inriktning. Om forskningen bedrivs i mindre eller större skala, eller vid ett universitet eller en högskola, är inte relevant så länge kvaliteten är hög. Men forskningspolitiken ska ha tydligt fokus på excellent forskning där Sverige idag ligger i framkant och på områden som är avgörande för svensk ekonomi och välbefinnande. Vi socialdemokrater är övertygade om att kraftiga investeringar i forskning är en av nycklarna till framgång för Sverige.

Framstående forskningsmiljöer ska stödjas oavsett om de finns på universitet eller högskolor. Forskningsresultaten ska komma arbetslivet till del genom att vi stärker förutsättningarna för kommersialisering av forskningsresultat, till exempel genom holdingbolag och inkubatorer vid landets högskolor och universitet, och genom att forskningen förs ut till delar av näringslivet – inte minst småföretag och tjänsteföretag – som behöver ta del av forskningsresultat för att öka förädlingsvärdet av sin varu- och tjänsteproduktion.

Vi tillför i denna budget under de tre kommande åren 650, 1005 och 1250 miljoner kronor mer till forskningen än vad regeringen förslår.

Tabell 3.C, nivåökning i relation till regeringen (miljoner kronor)				
	Inriktning	2009	2010	2011
<i>UO 16</i>	Förstärkt forskning	250	250	250
<i>UO 21</i>	Energiforskning	200	555	800
<i>UO24</i>	Forskning i småföretag mm	100	100	100
<i>UO 24</i>	Förstärkt företagsnära forskning	100	100	100
Ökning jämfört med regeringens nivå		650	1 005	1 250

4. Bättre trygghet ger fler jobb

För att Sverige ska kunna utvecklas starkt också i framtiden behöver många människor våga mer och ta större risker. Därför vill vi förbättra a-kassan, så att kostnaderna för att vara med sänks och ersättningen vid arbetslöshet höjs.

4.1 Sänkt kostnad för medlemskap

Löntagarna har fått sina avgifter höjda med upp till 300 kronor i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats. Konsekvensen är att 500 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring när arbetslösheten ökar. Detta har skadat den svenska modellen. Regeringens eget Finanspolitiska råd har också kritiserat regeringen skarpt för denna åtgärd¹⁰.

I BP 2009 föreslår regeringen en sjättedels återställare av sin egen politik. Detta hattande är inte bara oseriöst, det är otillräckligt för att få tillbaka de löntagare som lämnat försäkringen. Vi vill i stället satsa på en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 procent av avgiften. Det betyder att den löntagare som idag betalar 400 kronor i stället får en skattereduktion om 300 kronor. Detta förslag är av sådan karaktär att det kan verkställas omedelbart. Vi avser också att ta bort den differentiering av avgiftsnivån till a-kassan beroende på arbetslöshet som regeringen har infört. För att göra detta kommer vi att se över hela den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet.

Skattereduktionen innebär att avgiften för ett medlemskap i a-kassan kommer att understiga 100 kronor i månaden för de flesta a-kassor.

4.2 Höjd ersättning och bättre tak

Sverige ska ligga i topp när det gäller kunskap, kompetens och produktivitet för att klara en väl utbyggd välfärd och höga löner i den öppna globaliserade ekonomin. Därför har vi motsatt oss den borgerliga regeringens försämringar i arbetslöshetsförsäkringen, såväl när det gäller nedtrappningen av ersättningsnivån, sänkningen av taket i arbetslöshetsförsäkringen och höjningen av egenavgifterna.

¹⁰ ”Den misslyckade utformningen av den första finansieringsreformen berodde med all sannolikhet på att ett huvudmotiv för denna var att genom höjda egenavgifter dra in en i förväg bestämd summa för att finansiera det första jobbskatteavdraget” (ur *Svensk finanspolitik Finanspolitiska rådets rapport 2008*, sida 182)

I debatten om arbetslöshetsförsäkringens effekter på sysselsättningen har regeringen hävdat att en sänkning av ersättningsnivån skulle vara ensidigt positiv för svensk ekonomi och sysselsättning. Detta påstående ifrågasätts av allt fler forskare.

I förra årets upplaga av Employment Outlook (2007) pekar OECD på att en mer generös arbetslöshetsförsäkring tenderar att leda till bättre matchning på arbetsmarknaden eftersom den arbetslöse får bättre ekonomiska förutsättningar att söka efter lämpligt arbete som motsvarar utbildningsnivå och kompetens. Enligt flera studier ger det bättre förutsättningar för att hitta ett nytt jobb med god lön. Det innebär att motsatsen som uppnås genom en lägre ersättning till de arbetslösa – att tvinga den arbetslöse att ta första bästa jobb – inte är bra för produktiviteten i ekonomin.

Regeringen bekräftade själv OECD:s tes i bilaga 2 till budgetpropositionen för 2008. Där återfinns följande konstaterande: ”Det är i och för sig sannolikt att tillväxten i arbetskraftens genomsnittliga produktivitet dämpas framöver. Detta är bland annat en följd av långsammare ökning i den genomsnittliga utbildningsnivån och av regeringens arbetsmarknadsreformer”.

Vi socialdemokrater vill förbättra arbetslöshetsförsäkringens så att de allra flesta får ut 80 procent av sin tidigare inkomst. Vi vill höja ersättningsnivån i a-kassan till 80 procent och taket till 950 kronor per dag 2009, 970 kronor per dag 2010 och 990 kronor per dag 2011 för de första 100 dagarnas arbetslöshet (därefter 100 kronor lägre). Vi vill även förbättra a-kassan på samma sätt för dem av oss som både är arbetslösa och sjukskrivna.

Vi vill också förbättra arbetslöshetsförsäkringens för deltidsarbetslösa, så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar.

4.3 Fler jobb till ungdomar

När konjunkturen vänder ner är det ofta ungdomarna som drabbas först. Regeringens svar på ungdomsarbetslösheten är en jobbgaranti för ungdomar – som vare sig är någon garanti för jobb eller utbildning: Tvärtom. Av dem som deltar i denna passiva garanti får endast en bråkdel utbildning eller praktik. Är man ung och har sökt jobb i tre månader utan att få en anställning; då är det kanske inte rätt lösning att sitta och söka jobb i ytterligare tre månader. Då är det bättre att snabbt komma ut få referenser och erfarenheter som krävs för på arbetsmarknaden

Vi vill ge alla de 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar som deltar i regeringens passiva åtgärder möjlighet att pröva på att jobba, få referenser och skaffa sig ett yrke. Vi riktar en satsning på 10 000 årsplatser för ungdomar, där 5 000 platser riktas till förstajobbet-avdraget som är en skattereduktion för arbetsgivaren på två tredjedelar av lönen. Dessutom investerar vi i 5 000 lärlingsutbildningsplatser där unga långtidsarbetslösa ges möjlighet att läsa in ämnen som saknas i kombination med arbetspraktik.

Det här är en bred investering som är så omfattande att samtliga ungdomar som idag ingår i regeringens så kallade ”jobbgaranti” i stället kommer ut och lär sig ett yrke och skaffar sig jobbpreferenser.

Därutöver vill vi införa en skattereduktion som motsvarar arbetsgivaravgiften för de företag och organisationer i både privat och offentlig sektor som anställer arbetslösa ungdomar. Det är mycket effektivare än att sänka arbetsgivaravgiften för de företag som redan har anställt ungdomar, som regeringen gör.

Fakta: Förstajobbet-avdrag (5 000 platser)

- ✓ Målgrupp: Ungdomar mellan 16-24 år och som har varit arbetslösa i mer än tre månader och som har en lämplig kompetens, till exempel fullgjord gymnasieutbildning, men som saknar den praktiska erfarenheten och rätta kontakterna för att komma in på arbetsmarknaden.
- ✓ Arbetsgivare får ett avdrag på två tredjedelar av lönen. Förstajobbet-avdraget löper under en period om upp till 12 månader.
- ✓ Kostnad: 650 miljoner kronor per år

Fakta: Lärlingsutbildning (5 000 platser)

- ✓ Målgrupp: Ungdomar 16 till 24 år som har varit arbetslösa i mer än tre månader och som behöver komplettera sin kompetensprofil med både praktisk erfarenhet och teoretisk utbildning.
- ✓ Lärlingsutbildningen ska vara arbetsplatsförlagd på till exempel ett företag och ske i nära samarbete med yrkesvux/komvux.Handledningsersättning utgår till de arbetsplatser som tar emot lärlingar från jobbgarantin.

- ✓ Kommunerna får i uppdrag att organisera lärlingsutbildningen, och får pengar till detta från Arbetsförmedlingen.
- ✓ Kostnad: 300 miljoner kronor 2009, därefter 550 miljoner kronor per år 2010-2011.

Fakta: Skattereduktion motsvarande avskaffad arbetsgivaravgift för arbetslösa ungdomar

- ✓ Målgrupp: Arbetslösa ungdomar som har varit inskrivna på arbetsförmedlingen i en månad eller inte haft några arbetsinkomster de senaste sex månaderna.
- ✓ Den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 får en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften (inklusive ålderspensionsavgiften).
- ✓ Kostnad: 1 miljard kronor per år 2009 och 2010.

4.4 Fler heltidsjobb

Många människor jobbar mindre än vad de skulle vilja. Av alla sysselsatta arbetar var fjärde person deltid; vissa för att de inte vill jobba mer – andra för att de inte får. Enligt Arbetsförmedlingen var 41 000 personer i juli deltidsarbetslösa. Tre fjärdedelar är kvinnor.

Samtidigt behöver vi få fler arbetade timmar om vi ska klara välfärden i framtiden. Att pressa tillbaka deltidsarbetslösheten är således bra för alla kvinnor och män som vill jobba mer – och för den framtida tillväxten och välfärden.

De borgerliga partierna gick till val med huvudbudskapet att det ska löna sig att arbeta. I förra höstens budgetproposition försämrade de dock kraftigt villkoren för de deltidsarbetslösa – utan att göra någonting för att se till att de som var deltidsarbetslösa blev heltidsarbetande. Effekten har blivit att många deltidsarbetande har fått rådet att säga upp sig; annars åker de ur arbetslöshetsförsäkringen. Det är knappast någon vettig arbetslinje: Det är en bidragslinje.

För att se till att alla som vill får möjlighet att arbeta heltid måste utbudet av heltidsanställningar öka. Just nu förbereder sig arbetsmarknadens parter för att förhandla fram ett nytt huvudavtal för arbetsmarknaden. En av frågorna vid dessa diskussioner är rätten till heltid. Vi följer noga dessa diskussioner. Vi socialdemokrater vill att heltid ska vara en rättighet; och deltid en möjlighet. Vi är beredda att ta till lagstiftning om arbetsmarknadens parter inte själva löser denna fråga.

4.4.1 Arbetslöshetsförsäkring på deltid

Regeringen genomförde i förra höstens budgetproposition en rad försämringar i arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa. Detta har särskilt drabbat alla kvinnor som jobbar ofrivillig deltid – inte minst i handeln, vården och omsorgen. Vi socialdemokrater

föreslår i denna budgetmotion att arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa förbättras. Med vårt förslag ökar antalet ersättningsdagar som kan användas vid deltidsarbetslöshet från dagens 75 till 100 dagar. Denna reform kostar 900 miljoner kronor 2009, 900 miljoner kronor 2010 och 1 miljard kronor 2011. Därutöver utreder vi den framtida arbetslöshetsförsäkringens utformning – vilket även inkluderar den för deltidsarbetslösa. Inom ramen för våra ökade volymer inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen vill vi också se till att deltidsarbetslösa får möjlighet till vidareutbildning – parallellt med sitt arbete.

4.5 Ett land där alla får chansen

Många människor med rötter i andra delar av världen vittnar om att de överhuvudtaget inte blir kallade till anställningsintervjuer. På initiativ av den socialdemokratiska regeringen genomfördes under 2007 ett försök vid sju myndigheter med oidentifierade ansökningshandlingar vid rekrytering, samtidigt deltog nio myndigheter i en studie om rekrytering med mångfaldsperpektiv. Statskontoret har i uppdrag att utvärdera de båda initiativen. Så snart utvärderingen är klar bör regeringen ta initiativ till att sprida de erfarenheter och metoder från försöken som visat sig lyckosamma.

Diskriminering förekommer tyvärr i många situationer; inom utbildningsväsendet och på arbets- såväl som på bostadsmarknaden. Intolerans, fördomar och diskriminering får aldrig begränsa människors möjligheter och ska därför bekämpas. Vi tycker att det är positivt att Sverige fått en sammanhållen lagstiftning och ett nytt ombudsmannaämbete. Men det räcker inte. Vi vill stärka antidiskrimineringsarbetet och avsätter därför 10 miljoner kronor till Diskrimineringsombudsmannen.

Personer med begränsad erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden har ofta ett tunt kontaktnät, vilket är en viktig faktor för tillträde till arbetsmarknaden. Medan föreningslivet ofta har god kunskap om lokalsamhälle, företag och organisationer. Vi menar att idrottsföreningar, fackförbund och andra kan vara en viktig resurs för att skapa kontakter mellan arbetssökande och företag och organisationer med lediga arbeten och praktik. Vi vill ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att inom ramen för sin verksamhet initiera ett försök med jobbcoacher.

Idag användas olika metoder i olika delar av landet vid validering av utländska examina och yrkeskunskaper, exempelvis är Göteborgs kommun mycket framgångsrika i sitt valideringsarbete. Samtidigt tvingas allt för många människor vänta orimligt länge på att få sina färdigheter validerade. Det är oacceptabelt att möjligheterna att få sina kunskaper validerade varierar över landet. Vi vill ge Arbetsförmedlingen möjlighet att nationellt

upphandla validering av arbetssökandes utbildning och yrkeskunskaper och avsätter 20 miljoner kronor per år för det.

4.5.1 Nya möjligheter, nya jobb

Arbetskraftsinvandring är en stor tillgång för Sverige. När människor söker sig hit skapas möjligheter till nya jobb och företag. En väl fungerande arbetskraftsinvandring är en viktig injektion för svensk ekonomi och arbetsmarknad, som ger nya idéer och djup förståelse för viktiga svenska exportmarknader. En ökad rörlighet kommer också att vara väsentlig för att utjämna och mildra effekterna av den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning.

En framgångsrik arbetskraftsmigration förutsätter bibehållen ordning och reda på arbetsmarknaden, med respekt för gällande villkor och kollektivavtal.

Ett självklart och grundläggande krav för arbetstillstånd är att löner, anställningsvillkor, försäkringsskydd och övriga arbetsvillkor ligger på samma nivå som för yrket eller branschen i Sverige. Om inte det kravet möts, finns risk för att människor utnyttjas på arbetsmarknaden och att lönerna dumpas. I Sverige är det de fackliga organisationerna som har bäst kunskap om löner och anställningsvillkor. Det är därför viktigt att de ges reella möjligheter att yttra sig om och bevaka att löner och anställningsvillkor följs.

Exemplen där invandrad arbetskraft utnyttjas är tyvärr många. När vi välkomnar människor till Sverige, har vi också ansvar för att göra vad vi kan för att förhindra att de utnyttjas eller far illa. Tyvärr innebär det borgeliga lagförslaget som har lagts på riksdagens bord att migranternas utsatthet ökar, eftersom arbetsgivaren i praktiken kommer att ha rätt att besluta om den enskildes arbetstillstånd.

För att stärka migranternas position så behövs någon form av prövning av rimligheten i företagets anställningsvillkor. Arbetskraftsinvandring får aldrig bli ett sätt att kringgå lagar och regler för att konkurrera med dumpade villkor. Regeringen måste säkerställa att det görs en verklig prövning av arbetsgivaren via Arbetsförmedlingen.

5. En framtidsinriktad familjepolitik

Svensk familjepolitik är ett föredöme får många andra länder. Vi socialdemokrater är nu djupt oroade över att regeringen i stället för att utveckla den politik som varit så framgångsrik genomför omoderna reformer som hotar kvaliteten i förskolan och barnens möjligheter att få en nära relation till båda sina föräldrar. Lägre ersättning vid vård av sjukt barn, vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng är en återvändsgränd för barn, familjer och jämställdhet.

Vi socialdemokrater står för kombinationen av en kvalitativ, väl utbyggd förskola och en generös och flexibel föräldraförsäkring.

Föräldraförsäkringen ska, liksom övriga socialförsäkringar, ge inkomsttrygghet. Den moderatstyrda regeringen har valt att försämra den tillfälliga föräldrapenningen som gäller när föräldrar är hemma för att ta hand om sina sjuka barn. Det innebär att det är rationellt för den som tjänar mest, oftast pappan att fortsätta jobba, medan den som vanligtvis tjänar mindre, mamman, är hemma och vårdar barn. Så cementeras gamla könsroller och så försvårar regeringen för de föräldrar som vill, men inte har råd att dela ansvaret för barnen. Vi socialdemokrater vill höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen så att den ligger på samma nivå som i föräldrapenningdagarna. Höjningen genomförs stegvis och landar på 10 prisbasbelopp 2011.

All forskning visar att en tidig anknytning även till pappan ökar chanserna för ett mer jämställt ansvar för barnet länge fram, något som hela familjen har glädje av. Vi vill därför inom ramen för föräldraförsäkringen ge möjlighet för papporna att vara hemma tjugo dagar i samband med barnets födelse. På så sätt får båda föräldrarna möjlighet vara hemma tillsammans med barnet den första månaden.

5.1 Höjda barnbidrag

Vi befinner oss i en lågkonjunktur med allt vad det innebär av oro för den egna ekonomiska situationen. Osäkerheten på arbetsmarknaden och om bolånen påverkar många familjer. I stället för stora skattesänkningar till dem som tjänar mest vill vi stärka köpkraften hos de grupper som behöver det bäst. Vi vill därför höja barnbidraget med 100 kronor i månaden och flerbarnstillägget med tio procent.

Att familjepolitiken syftar till ett mer jämställt ansvar mellan föräldrarna bör också avspeglas i de signaler som staten skickar via utbetalningen av barnbidrag varje månad. Därför vill vi att barnbidraget delas mellan föräldrarna.

5.2 Ensamstående föräldrar

Barn som växer upp med ensamstående föräldrar har det ekonomiskt tuffare än andra barn. Enligt uppgifter från Riksdagens utredningstjänst så ökar barnfattigdomen i Sverige bland alla barn under 18 år från 8 procent 2006 till 12 procent 2009. För barn till ensamstående är ökningen än mer markant: från 15 procent 2006 till 27 procent 2009. Därför vill vi utöver höjningen av barnbidraget också höja underhållstödet med 100 kronor i månaden.

En ensamstående förälder som blir sjuk och inte kan ta hand om sitt barn kan behöva ta hjälp av någon utanför familjen som kan vårda barnet. Föräldraförsäkringsutredningen (SOU 2005:73) har lämnat förslag till en särskild föräldrapenning för att klara sådana situationer, vi anser att sådan föräldrapenning ska inrättas.

5.3 Studenter med barn

All fler studenter har barn och deras ekonomiska situation är särskilt pressad. Därför inrättade den socialdemokratiska regeringen ett särskilt stöd till studenter med barn. Vi anser att stödet kraftigt bör höjas för att inte studenter med barn ska halka efter ekonomiskt. Höjningen innebär exempelvis att stödet för ett barn höjs till 738 kronor per månad från tidigare 492 kronor. För två barn höjs det från 800 till 1 200 kronor per månad.

6. En förskola i världsklass

Svensk förskola betraktas internationellt som ett föredöme. Den har uppmärksammats i OECD och i en rad internationella jämförelser för dess höga kvalitet. Till skillnad från många andra länder står förskolan i Sverige för långt mer än bara barnpassning. Förskolan har en stor andel högskoleutbildad personal och en strukturerad pedagogisk verksamhet som utgår från en nationell läroplan. Det har gjort att förskolan idag betraktas som det första steget i det livslånga lärandet, med sikte på att garantera alla barn - oavsett föräldrars utbildningsbakgrund - rätt till goda kunskaper.

En kvalitativ bra förskola som är väl utbyggd över hela landet har också aktivt bidragit till sysselsättning och tillväxt. Tillsammans med en bra föräldraförsäkring är förskolan kanske det viktigaste skälet till att andel sysselsatta kvinnor i Sverige är bland de högsta i världen. Det är ingen tillfällighet att ekonomer runt om i världen lyfter fram den svenska förskolan som modell för länder som brottas med svåra demografiska utmaningar.

En förskola som rustar barnen tidigt med goda kunskaper och lägger grunden för en bra skolstart är en väl använd investering för framtiden samtidigt som den öppnar upp för båda föräldrarna att kombinera föräldraskap och arbete. Om kring detta har funnits en bred majoritet i Riksdagen och bland forskare av olika discipliner. Samtidigt måste förskolan

utgå från barnens perspektiv och ha leken som grund. Barnen ska trivas, utvecklas socialt och ha roligt när de går i förskolan.

Mot den bakgrunden är det ytterst anmärkningsvärt att regeringen nu planerar reformer som kommer att urholka kvaliteten i förskolan och som på sikt kommer att riskera den svenska modellen med en väl fungerande förskola och hög sysselsättning.

Första steget i regeringens ”nya” förskolepolitik är redan taget med förslaget om vårdnadsbidrag. Nu följer barnomsorgspengen som riskerar att urholka förskolans kvalitet ytterligare. Den innebär att kommunerna tvingas använda resurser till verksamhet som inte har någon som helst pedagogisk inriktning eller utbildad personal. Det handlar om barnpassning utan krav på att läroplanen för förskolan ska följas. Vi socialdemokrater motsätter oss en sådan utveckling.

Särskilt bekymmersamt är det för förskoleverksamhet i områden med många föräldrar med låga inkomster där ett ekonomiskt bidrag att själv ordna ”egna barnomsorgslösningar” kan bli ett incitament att ta sina barn från en förskola med bra kvalitet.

Vidare har regeringen ökat byråkratin inom förskolorna genom att se till att förskolorna ska bidra i kontrollen av de så kallade VAB-dagarna (Vård av sjukt barn). Personalen ska sitta och fylla i intyg i stället för att ta hand om barnen i förskolan.

Regeringens ständiga prioritering av skattesänkningar före välfärd drabbar också förskolan. Den socialdemokratiska regeringen gav under 2005 och 2006 ett riktat statsbidrag till kommunerna för att öka personaltätheten i förskolan. Enligt en rapport från Skolverket fungerade satsningen väl - nästan alla kommuner använde bidraget till att öka personaltätheten och barngrupperna minskade. Den borgerliga regeringen avbröt satsningen 2007 och nu visar ny statistik från Skolverket att regeringens åtgärd omedelbart ledde till att den positiva utvecklingen avbröts. I vårt budgetalternativ avsätter vi därför 200 miljoner kronor per år till mer personal i förskolan.

6.1 Kvalitetsprogram för svensk förskola

Den borgerliga regeringens försvagning av den svenska förskolan är steg på fel väg. Ska vi i Sverige kunna bibehålla vår position som världsledande inom förskolans område krävs att vi är beredda att investera i kvalitet och pedagogiskt innehåll i förskolan

Vi föreslår därför ett kvalitetsprogram för förskolan i sju punkter:

6.2.1. Fler kompetenta pedagoger

Svensk förskola har i dag välutbildad personal. En rapport från Skolverket visar att över 52 procent av årsarbetarna är förskollärare med pedagogisk högskoleexamen och att 43 procent har en barnskötarutbildning. Fem procent saknar utbildning.

Trots dessa relativt goda resultat finns oroande tecken. Många kommuner har svårt att rekrytera förskollärare och de enskilda förskolorna har klart lägre utbildningsnivå än de kommunala förskolorna. Därför krävs ytterligare insatser.

Vi föreslår en utökad dimensionering av utbildningar på lärarhögskolor som särskilt profilerat sig med inriktning mot förskollärare. Det är viktigt att den gemensamma lärarutbildningen har en tydlig ingång för förskollärare.

Vi anser också att högre krav måste ställas på de enskilda förskolorna att rekrytera utbildad personal. Det bör vara ett kvalitetskrav som förutsättning att få del av offentliga bidrag. Dessutom kan behövas särskilda fortbildningsinsatser riktade till de förskolor där personalen har lägst utbildningsnivå. Ett sätt som kan bli framgångsrikt för att få fler att ta examen som förskollärare är att erbjuda goda möjligheter för barnskötare att gå utbildningen. Därför måste också högskolor bättre kunna validera barnskötarens reella kompetens vid antagning och upplägg av utbildningen. Barnskötare ska också få möjlighet till allmän vidareutbildning och kompetensförstärkning.

6.2.2. Satsning på personalens pedagogiska kompetens

Vi föreslog redan i vår vårmotion att det så kallade lärarlyftet också ska omfatta förskolans personal, eftersom vi fann det orimligt, att som regeringen tidigare gjorde negativt skilja ut förskollärare och barnskötare från andra lärargrupper och inte ge dem samma möjlighet till den fortbildning som är så nödvändig för verksamhetens kvalitet.

Det är också viktigt att personalen får utbildning för att möta barn med behov av särskilt stöd som en del barn har. Det kan exempelvis handla om psykiska funktionshinder, allergiproblem eller dylikt.

6.2.3. Stärk förskolans kunskapsuppdrag

Vi är övertygade om att förskolan och de tidiga åren i grundskolan är nyckeln för kommande skolframgångar. En förskola som ger trygg omsorg och som sätter barnens lärande och utveckling i centrum kommer tidigt att upptäcka barn som har svårigheter och kan ge det stöd som behövs redan innan skolstart. Vi vill att förskola och grundskola ska var en del av en gemensam skola men med olika arbetssätt och olika professioner som

samverkar och lär av varandra. Samtidigt måste förskolan utgå från barnen och bygga på leken som grund.

Vi vill stärka förskolans kunskapsuppdrag för att ge alla barn en mer jämlik skolstart. Det ska finnas personal med utbildning och kompetens i barns språkutveckling vid alla förskolor och under hela förskoletiden. Inte minst har det stor betydelse för barn med invandrabakgrund. Därför vill vi göra avstämningar av barns språkutveckling för att skapa förutsättningar för att sätta in extra insatser för de barn som har de största behoven.

Vi vill ta tillvara barns nyfikenhet och lust att lära redan i förskolan. Barn som har intresse och mognad att lära sig läsa och skriva redan i förskolan ska ha rätt och möjlighet att göra det under ledning av utbildade pedagoger. Vi vill också öppna upp för att ge förskolebarnen en möjlighet utifrån lust och intresse att få pröva på ett främmande språk. Språklärare från grundskolan ska kunna gå in också i förskolan och tillsammans med förskollärarna ge grunderna i ytterligare ett språk utöver svenskan.

Vi vill att samverkan och samarbetet mellan personalen i förskolan och skolan stärks. Det bör vara naturligt för såväl förskollärare att arbeta i skolan som för grundskollärare att ha hel eller del av sin tjänst i förskolan

6.2.4. Kvalitetssäkra all förskoleverksamhet

Vi vill kvalitetssäkra all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman och skapa garantier för att verksamheten följer läroplan och har utbildad personal. Vi avvisar bestämt ett system med barnomsorgspeng utan kvalitetskrav eftersom det riskerar att fler barn börjar skolan utan de nödvändiga grunderna för kunskapsinhämtande. Vi föreslår en särskild kvalitetslag för förskolan som garanterar att all förskoleverksamhet lever upp till kvalitetskraven för att få del av offentliga bidrag.

All förskoleverksamhet som finansieras med offentliga medel måste uppfylla vissa grundläggande kvalitetskrav. Det handlar om att all verksamhet måste ha utbildad personal. Därutöver måste all verksamhet följa nationell läroplan och all verksamhet ska varje år redovisa hur man arbetar för att nå kvalitet och måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. All verksamhet ska också kvalitetsgranskas och om man inte uppfyller kraven ska verksamheten inte få del av offentliga medlen.

Vi tycker inte heller att det är orimligt att det bland kvalitetskraven finns normer för gruppstorlekar och personaltäthet samt kriterier som omfattar områden som service, tillgänglighet, inflytande från föräldrar och kompetensutveckling för personalen.

Vi välkomnar en valfrihet för föräldrar att välja olika förskolor men föräldrarna måste kunna känna trygghet att oavsett val så har alla förskolor samma grundläggande

kvalitetskrav. Vidare ska demokratiska organ ha inflytande över var, när och hur många förskolor som etableras.

Ett sådant beslut skulle göra det klart att förskolans resurser inte kommer att kunna användas för ren barnpassning av närmaste granne eller av helt utbildad personal. Det skulle skapa trygghet bland all förskolepersonal och bland alla de som nu är oroliga för att den svenska förskolan som byggts upp under årtionden i bred politisk enighet inte raseras.

Sveriges riksdag bör redan nu ställa sig bakom denna inriktning och ge det tillkänna för regeringen.

6.2.5 Allmän förskola för 3-åringar.

Förskolan är samhällets första instans i det organiserade livslånga lärandet och vår långsiktiga målsättning är att den ska vara avgiftsfri. Därför vill vi införa allmän förskola för alla 3 åringar, avgiftsfritt tre timmar per dag, redan från den 1 januari 2009.

Vi vill särskilt betona att utvidgningen av den allmänna förskolan inte får tas till intäkt för att klyva förskolan i en pedagogiskt strukturerad förskola för 3 åringar och äldre och en förskola med lägre ambitioner för de yngre. Det finns en uppenbar risk att regeringens förslag om vårdnadsbidrag för de under 3 år i kombination med barnomsorgsavgift innebär att vi är på väg mot en klyvning av förskolan. Detta vore djupt olyckligt. Lärande och kunskapsutveckling sker successivt från de tidiga åren och även de minsta barnen har behov av utbildad personal och väl strukturerad pedagogisk verksamhet.

6.2.6. Mer personal i förskolan

Förskolan är grunden för det livslånga lärandet. Barnen tar där ofta sina första steg i att lära sig läsa och räkna och de tränar sin sociala förmåga. Ju mer personal det finns i förskolan desto större blir stödet till det enskilda barnet, och förmågan att senare göra bra ifrån sig i grundskolan ökar.

För att hjälpa barnen till en bättre skolstart föreslår vi socialdemokrater i denna budgetmotion 200 miljoner kronor per år de kommande tre åren till mer personal i förskolan.

Det finns ett stort behov av fler utbildade förskollärare, därför ska en del av de nya högskoleplatser vi föreslår riktas till lärosäten som bedriver förskollärarytbildning.

6.2.7. Barnomsorg på obekväm arbetstid

Barnomsorg är en förutsättning för yrkesarbetande föräldrar. Familjepolitiken syftar till att stödja föräldrar och familjer i olika sammanhang och konstellationer. Eftersom alla familjer inte består av två föräldrar som arbetar dagtid på vardagar är det viktigt att kommunerna

ger möjlighet till en trygg och fungerande omsorg, även om föräldrarnas arbetstider är förlagda till sena kvällar, helger eller nätter. Allt fler arbetar på obekväma arbetstider. Därmed ökar också behovet av tillgång till barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Ett alltmer föränderligt arbetsliv måste möta de behov som föräldrar har för att få ihop vardagen med arbete och barn. Vi vill därför öka tillgången på barnomsorg på kvällar, helger och nätter.

7. Kvalitetslyft i skolan

Varje elev i den svenska grundskolan ska nå skolans kunskapsmål och få utvecklas så långt som möjligt efter sina förutsättningar och i gemenskap med andra. Innehållet i grundskolan behöver förnyas så att kunskaper, förmågor och arbetssätt bättre motsvarar morgondagens behov. Skolans viktigaste uppdrag är att ge varje elev gedigna kunskaper och utveckla elevernas förmåga att tänka självständigt, som en stabil grund för ett livslångt lärande.

Idag når långt ifrån alla elever målen i grund- och gymnasieskolan. Drygt tio procent av alla elever lämnar grundskolan utan att vara behöriga att söka till gymnasieskolans nationella program.¹¹

Vi vill att skolor som inte lever upp till målen ska arbeta systematiskt för att förbättra resultaten. Vi vill sätta starkt fokus på de framgångsfaktorer som ger dokumenterat resultat. Men det kräver också att skolorna har de resurser som behövs för att klara uppdraget. Det behövs fler lärare i skolan för att kunna arbeta i mindre grupper och för att kunna stödja de elever som behöver extra resurser.

Skillnader i resultat mellan olika skolor och olika elevgrupper måste ligga till grund för målmedvetna och handfasta insatser. Ytterst handlar det om att fånga lusten till lärande och att möta varje barn och ungdom med respekt och höga förväntningar; att visa tilltro till deras vilja och förmåga.

Vi socialdemokrater vill satsa tre miljarder de närmaste tre åren för att höja kvaliteten i den svenska skolan. Det kommer att innebära fler specialpedagoger, mindre klasser och mindre undervisningsgrupper. Det kommer att innebära fler behöriga lärare och fler lärare som får chans till vidareutbildning och resurser till läxhjälp. Dessutom vill vi inrätta ett pedagogisk insatsteam vid Skolverket.

Hela utbildningssystemet från förskola till forskning ska präglas av hög kvalitet, glädje och arbetsro. Sverige ska ha ett utbildningssystem i världsklass. Grundskolan kan förbättras och kvaliteten höjas genom följande åtgärder:

¹¹ Aktuellt om skola och förskola 2008, SKL.

7.1 Tre miljarder till skolan

Alla barn och ungdomar ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen oavsett var man bor och oavsett föräldrarnas bakgrund. Sverige ska ha en nationellt likvärdig skola som utjämnar skillnader mellan skolor i olika kommuner och i olika bostadsområden. Lika chanser kräver olika resurser.

Med tre miljarder kronor under tre år vill vi investera i ett kvalitetslyft i den svenska grundskolan. Väl medvetna om att olika skolor och kommuner har olika förutsättningar och med respekt för lärare och rektorers kompetens, när det gäller att avgöra vad den egna skolan och kommunen behöver, så samlar vi resurserna i en pott hos Skolverket. Därifrån kan kommunerna söka kvalitetspengar för det som de anser att de är i störst behov av, det kan handla om fler lärare, vidareutbildning, speciallärarkompetens, resurser till läxläsning på fritids eller mindre undervisningsgrupper.

Två kriterier ska vara vägledande för hur medlen för kvalitetslyftet ska fördelas:

1. Den föreslagna åtgärden ska syfta till att effektivt höja den generella kunskapsnivån hos varje elev i något av kärnämnen.
2. Den föreslagna åtgärden ska syfta till att förbättra resultaten för enskilda elever som har behov av särskilt stöd.

Då får skolorna bättre förutsättningar att ge alla elever den form av undervisning och stöd de behöver, samtidigt som det ger möjligheter och incitament för kommunala skolor och friskolor att ta emot alla elever.

1. Mät och satsa i stället för mät och sortera

Vi vill ha mer och bättre uppföljning av elevernas kunskaper. Vi vill ha nationella prov och tydliga kunskapsmål från årskurs tre. Från årskurs 6 vill ha betyg med fler betygssteg än idag. Men att bara mäta kunskaper ger ingenting, resultaten ska användas för att åstadkomma förbättringar. Den borgerliga regeringen mäter och sorterar – vi vill mäta och satsa.

Skolan måste bli bättre på att se och följa upp varje elev, och sätta in åtgärder om någonting går fel. Idag förekommer att en elev får vänta upp till ett år på stöd. Det innebär ett borttappat år av kunskapsinhämtning för eleven. Vi vill därför garantera alla elever och föräldrar att åtgärder sätts in direkt när man väl har konstaterat att en elev inte når målen. Alla skolor ska sätta in extraundervisning för de elever som inte klarar de nationella proven, exempelvis som läxläsningshjälp. Informationsöverföringen mellan förskola, grundskola och gymnasium och mellan kommunala och enskilda utförare måste förbättras.

Lärarna måste bli varse sina egna styrkor och svagheter, lära sig att utveckla undervisningsmetoder, och vara motiverade att kontinuerligt utveckla sina kunskaper. Arbetsättet inom skolan måste vara öppet så att varje skola blir en lärande organisation, där kollegor lär av varandra och utbyter erfarenheter. Kunskaper och undervisningsmetoder måste hela tiden uppdateras och förfinas. Skolledningen har ett stort ansvar för att skapa ett öppet klimat och ge förutsättningar för lärarna att utvecklas i sin yrkesroll. Ett nationellt utbildningsråd ska skapas med uppgift att utforma verktyg för kontinuerlig utveckling av lärarrollen.

Vi vill se en nationellt likvärdig skola som utjämnar skillnader mellan skolor i olika kommuner och i olika bostadsområden. Alla barn och ungdomar ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen, oavsett var man bor och oavsett föräldrarnas bakgrund.

Det kräver ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av svenska skolan ska tas fram som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, samt uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass, men även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven.

Skolornas resultat ska utvärderas varje år och för de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller friskolan, ha en lagstiftad skyldighet upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser vidta för att förbättra resultaten. Handlingsplanen ska godkännas av Skolverkets inspektion.

De skolor som behöver stöd för att förbättra sina resultat ska kunna vända sig till en pedagogisk insatsstryka som ska bildas vid Skolverket. Pedagogiskt insatsteam ska bestå av erfarna pedagoger och skolledare som under en längre period från tre – tolv månader, beroende på behov, kan hjälpa skolor att förändra och utveckla sitt arbetssätt.

2. Kontrakt för kunskap: alla ska möta en utmaning

Ska skolan lyckas med sitt uppdrag måste den fånga lusten till lärande och utmana varje barn och ungdom att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Vi vill ta vara på allas begåvning. Alla ska möta en utmaning i skolan. Alla, från dem som idag har störst svårigheter, till dem som lyckas väl. Varje barn och ungdom ska nå skolans kunskapsmål men också få utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Undervisningen måste därför bli mer individualiserad, och bättre se till varje enskild elevs behov och förutsättningar.

För de elever som har svårigheter i ett eller flera ämnen ska det finnas mer stöd att tillgå. En del behöver extraundervisning, men det kan också handla om fler lärare och mindre undervisningsgrupper i vissa ämnen eller vid vissa tillfällen.

För de elever som lyckas väl i skolan ska det bli lättare att få fortsätta snabbare. Den som går i grundskolan ska kunna gå kvar i samma klass men läsa vissa kurser på gymnasienivå. Den gymnasieelev som vill ska kunna läsa enskilda ämnen på högskolenivå. Vattentäta skott mellan olika skol- och utbildningsformer som hindrar individens utveckling ska undanröjas.

De individuella utvecklingsplanerna ska utvecklas till ett kontrakt mellan skolan, eleven och hemmet. Med den individuella utvärderingen som grund ska skolan skriftligen precisera vilka insatser som görs för att stödja elevens kunskapsutveckling och eleven och hemmet ska tydliggöra vilka insatser de avser att göra för att ta sin del av det gemensamma ansvaret. Kontraktet är en del av dialogen mellan elev, hem och skola och ska inte betraktas som en offentligt upprättad handling.

När skoldagen är över och dagens skörd av läxor ska klaras av, följer klyftorna mellan olika elevers möjligheter med. Några har ett starkt stöd hemifrån och går i en skolklass där det är naturligt att man gör läxorna. Andra elever har inga föräldrar hemma som kan hjälpa till, eller saknar ett eget rum där man kan göra läxorna i lugn och ro.

För oss socialdemokrater är skolbarnomsorgen och fritidshemmets verksamhet otroligt viktig. En av de stora vinsterna med kommunaliseringen av skolan var också att förutsättningarna för ett närmare samarbete mellan skola och fritidsverksamhet förbättrades. På fritids kan man göra mycket för att stödja dem som behöver stöd med läsläsningen.

Som ett första steg i vår miljardsatsning på miljonprogrammen vill vi rikta 100 miljoner kronor från 2011 och framåt på särskilda extra resurser till skolorna i miljonprogramsområdena. Dessa resurser kan användas för exempelvis läsläsning eller mindre klasser. Vi räknar med att de kommuner som berörs matchar denna satsning.

3. Läraryrket ett framtidssyrke

Alla lärare i svenska skolan, oavsett om de arbetar i en kommunal skola eller i en friskola, ska vara välutbildade, kompetenta och behöriga. Staten, kommunerna och friskolorna bör göra en överenskommelse om att inte nyanställa någon lärare utan rätt utbildning. Staten ska gemensamt med kommuner och friskolor bekosta vidareutbildning av de obehöriga lärare som i dag finns anställda. På sikt är målet självklart; det ska inte finnas några obehöriga lärare i den svenska skolan. Att kunna läsa, skriva och räkna är grunden för att

inhämta kunskaper på andra områden, därför ska vidareutbildning i svenska och matematik prioriteras i första hand.

Läraryrket och lärarrollen är fundamental för resultaten i skolan. Vi vill skapa en miljö där många av de bästa studenterna i varje generation väljer att bli lärare. Det finns inget finare än att arbeta med att ge barn färdigheter och kunskaper, som en stabil plattform för resten av livet.

Vi vill därför pröva att förändra antagningen till läraryrket. Vid några utvalda lärarhögskolor vill vi pröva att bygga antagningen, inte enbart på studieresultat, utan också på omfattande tester som prövar lämpligheten och intresset för läraryrket.

Kvaliteten i läraryrket är avgörande för kvaliteten i skolan. Det behövs en omstöpning av läraryrket som innebär att det kontinuerligt under utbildningen görs bedömningar av varje students lämplighet för lärarrollen. Högskoleverket bör höja kraven på kvalitet på landets läraryrket. För de lärosäten som vid en särskild granskning från HSV inte uppfyller vissa krav på resultat och genomströmning kan examenstillståndet dras in.

De som inte valt läraryrket från början ska inte vara utestängda. För dem ska finnas möjlighet att komplettera sin utbildning och yrkeserfarenhet och bli lärare. Antagningen ska på sikt utformas på samma sätt som för den reguljära läraryrket med speciella tester.

Alla lärare har rätt till kompetensutveckling, både av sina ämneskunskaper för att utveckla sin pedagogiska kompetens. Därför vill vi att det så kallade läraryrket förstärks och utvidgas till alla lärargrupper inom förskola, grundskola och gymnasium.

För att Sverige ska ha en skola i världsklass krävs också att undervisningen och de pedagogiska metoderna står på solid vetenskaplig grund. Skolforskningen behöver utvecklas, både i omfång och i kunskapsöverföringen från forskning till verksamhet. Vi vill öka anslagen till skolforskningen. De forskningsinstitutioner som får del av dessa medel ska också få en förstärkt och förtydligad samverkansuppgift¹² för att garantera att nya forskningsresultat verkligen vidareförmedlas till dem som är verksamma i skolan och att kunskaperna omsätts i praktiken. Vi vill också att fler yrkesverksamma lärare ska ges möjlighet till egen forskning som en del av eller parallellt med sitt ordinarie arbete

4. Studie- och yrkesvägledning för livet

Dagens ungdomar har stora förhoppningar om sitt framtida yrkesliv. De drömmer om att få utvecklande och intressanta jobb där de får möjligheter till självförverkligande samtidigt som de bidrar till helheten.

¹² Även kallad högskolans tredje uppgift eller den tredje uppgiften (vid sidan om undervisning och forskning).

Vi vill ge alla unga de bästa förutsättningarna för att erövra livet efter skolan. Men tyvärr så krockar ibland drömmen om yrkeslivet med verklighetens arbetsliv. Många ungdomar har svårt att bilda sig en uppfattning om huruvida utbildnings- och yrkesval leder fram till deras mål. Matchningen mellan de ungas önskemål och arbetsmarknadens behov måste förbättras.

Studie- och yrkesorienteringen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Varje kommun ska ha plan för SYO-verksamheten. Det behövs professionella nätverk på kommunnivå för erfarenhetsutbyte och gemensamma initiativ. SYO-verksamhetens roll som en del av lärarutbildningen och skolledarutbildningen ska ses över.

Gymnasieskolorna ska redovisa vad tidigare elever på olika utbildningar gör efter exempelvis tre år. Det ger en tydlig bild av olika utbildningsvägars möjligheter och resultat.

5. En trygg skola

Den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbing och kränkande behandling. Det är helt oacceptabelt att en enda elev ska behöva gå till skolan och vara rädd för att utsättas för mobbing och kränkningar. Alla politiska partier bör enas om ett mål om en nolltolerans mot mobbing. Ett nationellt system behövs för att i varje skola följa upp lagen om förbud mot mobbing, diskriminering och kränkande behandling. Lärare, elever och föräldrar bör få utbildning om lagen och Barn- och Elevombudet (BEO) bör få förstärkta resurser och fler befogenheter att ingripa mot skolor som inte lever upp till lagens krav på förebyggande insatser. Antalet elever som anser sig utsatta för kränkningar och mobbing ska följas regelbundet, på varje skola och i varje kommun. Vi vill införa en "lex Sara" i skolan som innebär att all skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden i skolan eller om läroplan eller värdegrund inte följs.

6. En sammanhållen kvalitetsskola

Vårt mål är en sammanhållen skola där barn och unga med olika bakgrund lär av varandra. Alla skolor oavsett huvudman ska vara öppna för alla elever och ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Det viktigaste är inte skolans driftsformer och huvudmannaskap – utan elevens rätt till en skola med bra kvalitet. Elever och föräldrar ska ha rätt till en allsidig och saklig information som ger en rättvis jämförelse mellan skolor. Alla skolor ska verka under samma skollag, hålla samma höga kvalitet och följa samma nationella läroplan, kursplan och betygssystem. Därför behövs en förnyelse av friskolesystemet.

Ett nytt system måste uppfylla tre bärande element; friskolorna måste kunna starta och verka på samma villkor som kommunala skolor, föräldrar och elever måste ha rätt att välja mellan olika alternativ och politiken, nationellt och/eller kommunalt måste kunna påverka så att resurser inte slösas bort på överetablering – de ska gå till bättre undervisning. Avarterna i dagens system måste bort. Tydligare regler behövs omgående som begränsar kommuners möjlighet att sälja ut kommunala skolor, som reglerar friskolors skyldighet att återinvestera vinst i skolverksamheten, och som slår fast att all obligatorisk undervisning ska vila på vetenskaplig grund och vara icke-konfessionell. Slutligen måste det bli tydligt i skollagen att kommunerna har ansvaret för alla barns skolgång oavsett om den drivs i kommunal eller i friskolans regi.

7. Arbetsro i skolan

Under våren har vi sökt en blocköverskridande överenskommelse med regeringen om skolan. Ett barn som går i skolan i tolv år kan få uppleva fyra olika regeringar med helt olika skolpolitik bara under sin skoltid. Det är inte rimligt. Lärare och elever måste få arbetsro och veta vad som gäller. Hittills har regeringen varit helt avvisande till en långsiktig skolpolitik i Sverige, men vi hoppas att de kommer på bättre tankar. Vi är beredda att komma överens om exempelvis betygssystemet så att det är stabilt över tid. Till dess går vi vidare med våra konkreta förslag om hur vi kan utveckla och förbättra skolan för alla. Sveriges elever förtjänar bättre än att bara bli behandlade som ett partitaktiskt slagträ i valrörelser.

Räkna med mer – investera i matematikkunskaper

Vikten av goda kunskaper i matematik är obestridlig. Det handlar om allt från vardagsräknande till förutsättningar för ett livslångt lärande. Och om att förvärva den kompetens och problemlösningsförmåga som krävs för studier och lärande i andra ämnen. Matematikkunskaper behövs också för att kunna delta aktivt i samhällslivet.

Vi vill stärka matematiken i förskolan genom matematikverkstäder och utbildning för personalen. Individualiseringen i skolan ska vara sådan att den elev som behöver särskilt stöd ska få det i högre utsträckning, den som upptäckt matematikens grunder ska inspireras att lära mer och den som har lätt för sig ska få större matematiska utmaningar och kunna räkna på i snabbare takt. De lärare som undervisar i matematik ska få kompetensutveckling. Lärarutbildningen i matematik bör också ses över.

Kursplanerna i matematik ska ses över så att kopplingen mellan undervisningen och framtida yrkesliv blir tydligare. Översynen ska inkludera samtliga kursplaner i matematik i hela utbildningssystemet. För att ytterligare stärka samverkan mellan skola och näringsliv

vill vi införa särskilda mentorskapsprogram i matematik och naturvetenskap. Målet är att representanter från yrkeskategorier där matematik och naturvetenskap utgör basen genom sin närvaro i skolan ska få fler elever intresserade av dessa ämnen. Dessa mentorer kan sannolikt också vara handledare vid kortare eller längre praktiskperioder på arbetsplatser.

Vi vill undersöka möjligheten att med hjälp av specialuppföljning lägga grund för en modell där skolor med särskilt hög faktor av att från år till år förbättra elevernas resultat i matematik i årskurs 6 tilldelas särskilda resurser för att öka takten i detta arbete. Därutöver vill vi pröva att ge särskild stimulans till gymnasieskolor som relativt sett har fått flest elever att välja flest mattekurser och studerat med godkänt resultat.

Studerande med utländsk bakgrund är överrepresenterade bland dem som har svårigheter i matematik. Lärare måste därför ha beredskap för att möta dessa. Nyckeln kan ligga i språket och svårigheten inte nödvändigtvis i att förstå matematiken. Fler invandrare måste också stimuleras att utbilda sig till lärare i matematik. Matematiklärare med annat modersmål än svenska har större förutsättningar att förstå de flerspråkiga elevernas situation. Matematikdelegationen fastslog också att ”matematikundervisning på elevens modersmål parallellt med undervisning på svenska [...] visat sig vara framgångsrik.”

Ämnesundervisning på modersmål sker idag i mycket liten omfattning, på de flesta håll inte alls. Vi vill se över möjligheten att utöka detta.

7.2 En gymnasieskola för morgondagens arbetsliv

Om den moderatstyrda regeringen hade visat mod och handlingskraft hade vi nu haft en ny gymnasieskola på plats. Bland mycket annat hade en modern yrkesutbildning och en modern lärlingsutbildning redan kunnat ta emot elever. Dessutom hade nödvändiga förändringar som rörde övriga utbildningar också startat.

Gymnasieskolan ska ge breda kunskaper så att den varken stänger dörrar för att gå vidare yrkesmässigt eller till studier senare i livet. Dagens gymnasieskola måste förändras så att den bättre svarar mot arbetsmarknadens behov. En yrkesutbildning ska vara utformad så att den leder till jobb, det är viktigt både för elevens motivation och arbetsmarknadens funktion. Kvaliteten och resultaten måste bli bättre, inte minst i de yrkesinriktade utbildningarna. Vi vill skapa nationella och regionala programråd tillsammans med parterna på arbetsmarknaden inom respektive bransch så att utbildningen motsvarar den moderna arbetsmarknadens behov.

Regeringen planerar att dra ned ambitionerna för de yrkesinriktade gymnasieutbildningarna genom sänkta kunskapskrav i kärnämnen. Det är fel väg att gå. Fler, inte färre, behöver kunskaper för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Vi har

höga ambitioner när det gäller elevers kunskaper i kärnämnen på alla gymnasieprogram. Det innebär för den skull inte att alla måste studera vidare på högskolan utan det är en kunskapsnivå som krävs oavsett vilket yrkes- eller utbildningsval man väljer.

Om de yrkesinriktade gymnasieutbildningarna inte längre ger högskolebehörighet hindras en undersköterska från att gå en högskolekurs i omvårdnad, en barnskötare att gå en kvällskurs på högskolan om barns utveckling och en industriarbetare från att fortbilda sig på högskolan. Det försvagar deras möjligheter att höja sin kompetens och behålla sin anställningsbarhet. Dessutom försvagar det deras position på arbetsmarknaden. Med den kompetens som högskolebehörighet innebär har elever studerat exempelvis så mycket engelska att manualen på engelska till den nya processdatorn inom kemiindustrin blir rimligt hanterbar och arbetet effektivt och säkert. Näringslivet vill ha anställda med tillräckliga kunskaper även i teoretiska ämnen.

Dagens gymnasieskola står inför helt andra utmaningar än vad som gällde för bara några årtionden sedan. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett allt mer komplicerat och kunskapsintensivt samhälle. Gymnasieskolan måste, på ett helt annat sätt än vad som sker i dag, samverka med företag, arbetsliv och högre utbildning för att höja kvaliteten. Särskilda insatser och längre tid behövs för de elever som riskerar att inte klara en fullständig gymnasieutbildning. Skräddarsydda program krävs för dem som har mycket stora kunskapsluckor.

Vi är också övertygade om att det krävs ett mer effektivt system för att styra dimensionering och etablering av gymnasieutbildningar. Dagens system har en rad brister. Kommunerna är i många fall för små för att kunna erbjuda tillräcklig kvalitet och bredd, inte minst inom yrkesutbildningen, och utbudet motsvarar inte alltid arbetsmarknadens behov. Inom vissa områden finns en kraftig överetablering medan andra områden och regioner har brist på rätt utbildad arbetskraft. Sammantaget leder detta till att de totala resurserna som samhället satsar på gymnasieskolan inte utnyttjas maximalt. Mycket talar för att bristerna i dagens system kommer att bli än mer tydliga när de stora ungdomskullarna lämnar gymnasieskolan de kommande åren.

7.3 Framtidsinriktat yrkesgymnasium

Vi vill att staten tillsammans med arbetslivet ska ta ett ökat ansvar för att garantera yrkesutbildningens kvalitet på gymnasiet. Det behövs nya timplaner, nya kursplaner och ett nytt innehåll i gymnasieskolan som utformas i nära samverkan med branscherna så att det motsvarar det moderna arbetslivets behov. Yrkesutbildning ska leda till jobb.

Det behövs nya program och linjestrukturer med nya utbildningsinriktningar som attraherar både killar och tjejer. Det kan exempelvis vara utbildningar som innehåller både vård och teknik eller kombinerar bygg och arkitektur. Det behövs också särskilda kursplaner i svenska, engelska och matematik anpassade för varje yrkesutbildning utifrån arbetslivets krav – det är möjligt utan att sänka kraven, utan att ta bort högskolebehörigheten och utan att skapa återvändsgränder.

Vi vill att dagens individuella program i gymnasieskolan, så kallade IV-program, ska ersättas med ett basår i gymnasieskolan motsvarande det som finns i högskolan. Elever som saknar fullständig behörighet ska inom ramen för ett gymnasieprogram skaffa sig den nödvändiga behörigheten och samtidigt kunna påbörja delar av gymnasiestudierna inom det program de är intresserade av.

Dessutom måste yrkesutbildningarna motsvara den moderna arbetsmarknadens behov. För att nå dit vill vi att det ska skapas nationella och regionala programråd, där parterna på arbetsmarknaden inom respektive bransch deltar, så att utbildningen motsvarar den moderna arbetsmarknadens behov.

Det behövs därutöver en ny gymnasial lärlingsutbildning med samma innehåll och mål som de yrkesförberedande programmen men där utbildningen till stor del förläggs på arbetsplatser.

8. Bättre kvalitet och tillgänglighet i sjukvården

Varje människa ska ha rätt till en bra sjukvård på lika villkor. Behoven ska styra prioriteringarna i vården. Den svenska hälso- och sjukvården brukar rankas bland de bästa i världen. Vi har hög kvalitet och goda resultat. Samtidigt vet vi att det också finns allvarliga problem när det gäller tillgänglighet och kvalitet.

8.1 Investera en miljard i ökad tillgänglighet

Den nationella vårdgarantin som infördes den 1 november 2005 ledde inledningsvis till klara förbättringar av tillgängligheten. Men under 2007 och 2008 har utvecklingen stannat av och tillgängligheten återigen försämrats. Minimikravet måste vara tydligt: den nationella vårdgarantin ska hållas. Målet är en köfri hälso- och sjukvård där patienten får besked om, och tid för, behandling på ett smidigt sätt.

Landstingen sparar generellt sett inga resurser på att låta patienten vänta på behandling. Det finns många exempel där kötiderna har kortats rejält utan några resurstillskott. Till stor del handlar det om organisation och planering; inte minst inflytande för de som arbetar i sjukvården. Nu är dock landstingen på väg in i en period med mer pressad ekonomi. Risken är att detta leder till att utvecklingsarbetet får stå tillbaka. Därför föreslår vi att staten tar initiativ till en miljardsatsning på ett utvecklingsprogram för bättre tillgänglighet i vården. Vi föreslår:

1. *Skärp vårdgarantin.* Vårdgarantin bör inte snävt tolkas som att det är möjligt med maximal väntetid mellan varje beslut om åtgärd eller undersökning. Målet bör vara att den totala väntetiden för patienten ska hålla sig inom garantins ramar. Vi föreslår att väntetiden för undersökning, till exempel röntgen, ska räknas in i garantitiden för patienten. Vi vill också utveckla modeller för att se till att varje patient får besked om nästa åtgärd direkt – utan onödiga väntetider. Vi föreslår att staten bidrar med 200 miljoner kronor till landstingen och regionerna för att skärpa vårdgarantin 2010 och 2011.
2. *Bonus för kortare köer.* Vi föreslår att staten investerar 200 miljoner kronor 2009 och därefter 700 miljoner kronor per år 2010 och 2011 för att skapa incitament för landstingen att korta köerna i sjukvården. Bonusen ska fördelas ut till landstingen utifrån både de *absoluta kötiderna* – där de landsting som har kortast kötider får störst bonus; men också utifrån *förbättringen i kötid* – så att de landsting som går ifrån långa kötider till kortare kötider också får del av resurserna.

3. *Åtgärder mot läkarbrist.* I många landsting och regioner är det brist på allmänläkare inom primärvården. Det gör det svårt att erbjuda den goda tillgänglighet till den nära vården som varje invånare har rätt att förvänta sig. Redan i våras föreslog vi fler platser i läkarutbildningen. Nu har även regeringen insett behovet, och föreslår 330 nya läkarplatser. Vi ställer upp på denna satsning – men inte som regeringen på bekostnad av andra angelägna utbildningsinsatser. Vi föreslår dessutom att staten bidrar med 100 miljoner kronor för att de landsting och regioner som har störst problem med läkarbrist ska kunna utarbeta särskilda åtgärdsprogram för rekrytering av allmänläkare 2010 och 2011.

8.2 Investera en miljard i högre kvalitet

Internationella undersökningar visar att svensk sjukvård överlag håller en hög kvalitet. Dessutom är den unik i sin jämlikhet. Trots detta finns allvarliga brister i vårdens utbud och kvalitet. Dessa visar sig exempelvis när man jämför vården mellan olika delar av landet.

Vi vill att alla ska få en högkvalitativ hälso- och sjukvård – oavsett var man bor i landet, eller om man går till en privat eller offentlig vårdgivare. Ingen skör och sjuk människa ska riskera att lämnas i sticket eller få otillräcklig omvårdnad. För att höja kvaliteten i sjukvården krävs dock resurser. Därför satsar vi 800 miljoner kronor 2009 och därefter en miljard kronor 2010 och 2011 för att höja kvaliteten i hälso- och sjukvården. Resurserna går främst till att anställa mer personal i sjukvården.

Vi ser stora behov inom till exempel äldresjukvården. Många sköra äldre skickas direkt hem från vårdavdelningar trots att de skulle behöva en tid för rehabilitering och återhämtning. Felmedicinering av äldre är ett mycket allvarligt och omfattande problem som orsakar onödigt lidande. Många svårt sjuka patienter skickas runt mellan olika boenden och vårdenheter. Det behövs fler geriatriska vårdplatser och en upprustning av hemsjukvården för att klara de stora vårdbehov som finns.

Vi ser också stora behov inom vården och omsorgen av psykiskt sjuka. Det är stor risk att regeringens kortsiktiga projektpengar till psykiatrin endast blir just kortsiktiga projekt och inte den nödvändiga nivåhöjning som krävs. Alla som drabbas av psykisk sjukdom ska ha samma rätt och möjlighet till vård som den som drabbas av en kroppslig sjukdom. Därför krävs en långsiktig investering i vården och omsorgen om psykisk sjuka, även efter år 2011.

- ✓ *2 000 fler kvalificerade vårdanställda.* För att förbättra kvaliteten i vården krävs mer personal. Vi vill rikta 800 miljoner kronor per år 2009 till 2011 för att landstingen

och kommunerna ska kunna anställa fler i sjukvården. Investeringen räcker till att anställa drygt 2 000 fler kvalificerade anställda i hälso- och sjukvården. Vi ser till exempel stora behov av mer personal i äldresjukvården och inom vården av de psykiskt sjuka.

- ✓ *Nationell kvalitetsssäkring av vårdgivare.* Idag finns det goda möjligheter för patienter att välja vårdgivare. Det är bra – men det ställer krav på ett system som säkerställer att alla vårdgivare håller en hög klass. Ingen ska riskera att göra ett dåligt val. Vi vill därför införa en nationell kvalitetsssäkring av alla offentligt finansierade vårdgivare. För att få certifiering ska varje vårdgivare kunna visa att vården har hög kvalitet och är evidensbaserad, håller god tillgänglighet och uppfyller krav på patientsäkerhet. Dessutom ska personalens meddelarfrihet och kompetensutveckling säkerställas och kollektivavtal gälla. Vi föreslår att 100 miljoner kronor satsas från 2010 för att i dialog med landstingen påbörja arbetet med ett nationellt kvalitetsssäkringssystem.

- ✓ *Nationella riktlinjer och öppna jämförelser.* För att förbättra patientsäkerheten föreslår vi att alla landsting och regioner ska vara skyldiga att följa de nationella riktlinjerna i hälso- och sjukvården. Vi vill också att det ska utvecklas nya nationella riktlinjer på de områden där det idag saknas – och där vi vet att vårdkvaliteten inte är tillräckligt hög i hela landet. Vi vill också förbättra de nationella kvalitetsregistren och de öppna jämförelserna så att det blir lättare att följa upp kvaliteten i hälso- och sjukvården i landet. Alla vårdgivare ska tvingas rapportera in sin verksamhet till registren. Vi satsar totalt 100 miljoner kronor från 2010 på nationella riktlinjer och öppna jämförelserna mellan landstingen.

9. Investera i stärkt konkurrenskraft

9.1 Entreprenörsprogram

Småföretagen har svikits av den moderatstyrda regeringen. För att förbättra villkoren för småföretagen och skapa fler jobb föreslår vi ett brett entreprenörsprogram.

Arbetsgivaravgiften sänks nästa år för de minsta företagen med sammanlagt 3,5 procent. Vi inför en trygghetsgaranti som underlättar övergången mellan anställning och företagande. 100 miljoner kronor satsas på ett småföretagarstipendium. Ett särskilt innovationslån för uppfinnare införs. Småföretag ska få tillgång till kostnadsfri exportrådgivning.

9.1.1 Bli företagare

En trygghetsgaranti för företagare

Dagens trygghetsförsäkringar ger inte den trygghet som företagare borde kunna förvänta sig. Vi vill underlätta övergången från anställning till företagande genom att nyblivna entreprenörer ska få ta med sig mer trygghet från den föregående anställningen. Vi vill också förbättra tryggheten genom att nyföretagare under en period om upp till tre år ska kunna välja att tillgodoräkna sig inkomstryggheten från en tidigare anställning. Förbättringen genomförs praktiskt genom att nyföretagaren kan välja att beräkna sin ersättning enligt den modell som gällde när man var anställd. Denna reform bör införas under en försöksperiod och permanentas om reformen faller väl ut. Även andra förbättringar av trygghetsförsäkringarna behöver genomföras för att underlätta övergången mellan anställning och företagande. Det är olyckligt att regeringen har försenat detta genom sin oskickliga hantering av översynen om trygghetssystemen för företagare.

100 miljoner till ett nytt Småföretagarstipendium

Många människor bär på kreativa visioner som de skulle kunna omsätta i nya affärsidéer i nya företag. Men steget att lämna en anställning för att starta ett företag är långt. Vi vill avsätta 100 miljoner kronor till ett Småföretagarstipendium, som prövas utifrån affärsidén och söks från ALMI. Stipendiet ska också kunna omfatta goda affärsidéer från personer som inte är jobbsökande.

One-stop-tillståndsportal gör det enklare att starta företag

Det ska bli ännu enklare att driva företag i Sverige. Satsningen på digital samordning av myndigheter gentemot företagare måste förstärkas. Många verksamheter kräver tillstånd från myndigheterna. Fler av dessa tillståndsansökningar ska kunna hanteras elektroniskt på en gemensam hemsida. Vi vill inrätta en tillståndsportal där företagare på ett och samma

ställe ska kunna ta del av vilka tillstånd som krävs för deras verksamhet, samt ansöka om dessa.

40 miljoner till ett särskilt innovationslån för uppfinnare

Vi vill införa ett innovationslån med förenklad ansökningsprocess och sänkta medfinansieringskrav. Det nya småföretagarlånet ska avse lån med högre risk, administreras av Almi och riktas mot innovativa småföretagare och uppfinnare i marknadskompletterande syfte. Innovationslånet ska nå utanför den akademiska världen och ta tillvara på de innovationer som kommer ur lång arbetslivserfarenhet och yrkeskunskap.

Entreprenörskap på schemat

Företagande ska vara ett naturligt alternativ till anställning. Fler barn och ungdomar bör möta undervisning i företagande tidigare och lärarna behöver få ökad kunskap om företagande. Företagande bör därför bli en naturlig del av gymnasieutbildningen. Detta är särskilt viktigt på yrkesprogrammen. Lärare ska därför få vidareutbildning om företagande och entreprenörskap. Vi vill också stimulera universitet och högskolor att erbjuda introduktionskurser i företagande.

Samma villkor för kvinnliga företagare

För att ta tillvara på den potential till nya och växande företag som finns bland kvinnor krävs ett brett arbete för att garantera att alla behandlas lika och erbjuds likvärdigt stöd i samband med till exempel start av företag eller expansion. Detta måste genomsyra alla berörda myndigheters arbete och kvinnor måste i större utsträckning inkluderas i de allmänna satsningarna för att en tydlig förbättring ska kunna åstadkommas. Detta måste också tydligt framgå i regeringens instruktioner till berörda statliga myndigheter. För att inte heller banker och kreditinstitut ska agera på ett sätt som diskriminerar kvinnligt företagande ser vi gärna att DO tar initiativ till att genomlysa de privata finansierarna ur ett jämställdhetsperspektiv.

9.1.2 Driva företag!

Billigare att anställa för små företag

Regeringen har höjt arbetsgivaravgifterna för de minsta företagen. Vi vill i stället göra det billigare att anställa för de minsta företagen. Vi vill nästa år genomföra en sammanlagd sänkning på 3,5 procentenheter för de mindre företagen. Genom denna sänkning av arbetsgivaravgiften vill vi därför göra det billigare för småföretagen att anställa. För ett litet

företag med ett par tre anställda betyder vårt förslag en sänkt arbetsgivaravgift på med sammanlagt upp till cirka 25 000 kronor.

Guldkort ska göra det enklare att driva företag

Det ska vara lätt att göra rätt. Myndigheters arbete med regelförbättring måste intensifieras. Regelförenklingsarbetet måste genomsyra hela processen från idé till färdigt förslag för att åstadkomma varaktiga och konkreta förbättringar i företagens vardag. För mindre företag kan bokföringen på detta sätt förenklas avsevärt. Redan idag hanteras många betalningar via webben, och många företag skickar digitala fakturor. Steget till att banker eller andra företag erbjuder full service till företagare – inklusive att upprätta löpande bokföring med ledning av fakturor till ett företags konto och betalningar från detta – är inte långt. För att ytterligare förenkla för företagare vill vi införa ett Guldkort för företagare där verifikat och bokföring helt digitaliseras och det blir lättare att leja bort denna administration.

Förenkling för sund konkurrens och fler vita jobb

Vi vill ge Skatteverket ökade möjligheter att motverka fusk. Kravet på personalliggare i restauranger och hos frisörer gav på bara ett år 4 000 nya vita jobb. Vi vill därför utöka bruket av personalliggare till fler branscher.

Stopp för annons- och fakturaskojare

Oseriösa företag innebär stora problem för små företag. Småföretagare har idag svårt att få stöd när man drabbas av annons- och fakturaskojare. Vi vill erbjuda mindre företag stöd och rådgivning när de utsätts för oseriösa företag. Kronofogdemyndigheten ska ges större möjligheter att stryka missvisande uppgifter ur sitt register.

20 miljoner för bättre service till småföretagare i hela landet

Bensinmackarna och mataffärerna blir allt färre. Avstånden till närmaste butik eller serviceställe ökar. Och med dem försvinner också nödvändig serviceinfrastruktur för företagen på orten. Mackdöden är ett hot mot landsbygden och mot småföretagarna. Därför vill vi öka stödet till kommersiell och offentlig service i särskilt utsatta områden. Till detta avsätter vi 20 miljoner kronor.

Socialt företagande och kooperativ

Vi socialdemokrater menar att samverkan och gemenskap är viktigt för att utveckla svenskt företagande. Delar av det sociala företagandet kan också med visst stöd från samhället vara en möjlighet för människor som står långt från arbetslivet att få en ny chans. Vi vill måna om mångfalden i företagandet och därför främja kooperativa företag och andra

verksamheter inom den sociala ekonomin. Det ska vara lättare att starta och driva företag, oavsett om det görs i form av ett aktiebolag eller som ett kooperativt företag. Vi vill därför stärka rådgivningen kring och kunskapen om möjligheterna till socialt företagande. Socialt företagande ska vara ett alternativ bland andra i de företagsfrämjande åtgärder som staten genomför.

9.3.3 Växa som företag!

Kostnadsfri exportrådgivning

60 miljoner mer till exportstöd riktat till småföretag. Sverige är ett litet exportberoende land. De små och medelstora företagen svarar redan för en tredjedel av all export. Men potentialen är ännu större. Det finns stora möjligheter till ytterligare export av svenska varor och tjänster, inte minst i nya branscher och bland små och medelstora företag. Vi vill genomföra en bred exportsatsning på bl.a.

- ✓ Fler regionala exportrådgivare som verkar nära småföretagen i landets alla län.
- ✓ Småföretag ska få tillgång till kostnadsfri exportrådgivning.
- ✓ Riktad satsning till utbildning av exportsäljare för småföretagens behov.

15 miljoner för att stärka underleverantörernas export

Underleverantörerna spelar en avgörande roll för konkurrenskraften i svenska industrikluster. De är ofta småföretag med mycket konkurrenskraftiga produkter. Men de är också starkt beroende av sina större samarbetspartners. Exporterande underleverantörer ger fler jobb, större möjligheter till egen utveckling och minskad sårbarhet. Vi vill därför stärka de svenska leverantörernas ställning genom en satsning på investerings- och exportfrämjandet med en tydlig profil på de mindre företagen.

15 miljoner till miljöteknikexport

De allra flesta miljöteknikföretagen är små företag. Det finns en stor potential för ökad svensk miljöteknikexport inom många tillväxtmarknader. Vi vill att staten, i samarbete med företagen inom miljötekniksektorn, ska främja svensk miljöteknikexport.

100 miljoner för stöd till forskning och utveckling i småföretag

För de stora industriföretagen är det sedan länge naturligt att samverka med forskningssamhället – men i de små företagen och i stora delar av tjänstesektorn är detta långt ifrån lika självklart. För att ge fler småföretag möjlighet att växa genom innovativa varor och tjänster vill vi öka anslaget till Forska&Väx med 100 miljoner kronor. Av denna

utökade satsning ska huvuddelen riktas till småföretag inom den högproduktiva tjänstesektorn och miljöteknikbranschen

Investering i produkter och design i småföretag

Utvecklingen av ny form eller en ny teknisk tillämpning liknar i hög grad ett forskningsprojekt. Det är förenat med stor osäkerhet att utveckla en ny design. Slutresultatet är okänt i början av utvecklingsprocessen – även om det finns en uppfattning om vilket slags problem som ska lösas. Vi vill komplettera Forska&Väx med programmet Designa&Väx ett nytt program för att stärka småföretagens produktutveckling och design.

Småföretagens kompetensförsörjning måste förbättras

Ett av de främsta hindren för expansion och nyanställningar är bristen på kompetens. Samtidigt har regeringen kraftigt skurit ned på såväl komvux som den kvalificerade yrkesutbildningen, KY, vilket ytterligare försvårar företagets rekrytering. För att avhjälpa bristen på utbildad arbetskraft vill därför att företagen få ett ökat inflytande över vilka utbildningar som ska köpas upp. Vi vill också bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen, investera i fler platser på högskolan och mer resurser till komvux.

9.2 Stärk svensk industri

Svensk industri sätts under hård press när många av de viktigaste exportmarknaderna nu viker kraftigt. Närmare 10 000 människor har varslats hittills i september. Det är mer än dubbelt så många som förra året. Det är tydligt att svensk industri nu på allvar drabbats av den internationella lågkonjunkturen. Trots det står regeringen handfallen. Inga nya initiativ har tagits. Samarbetet med viktiga svenska industribranscher har förtvinat.

Sverige är ett litet land, beroende av sin industriexport för att upprätthålla välfärden. Samtidigt är konkurrensen hård och det krävs kontinuerliga investeringar i forskning, utveckling och utbildning av arbetskraften för att kunna fortsätta ligga i framkant i konkurrensen. Vi har lyckats väl med detta under den gångna högkonjunkturen men nu krävs en kraftig omställning i företagen och från politiken. Sverige kan aldrig konkurrera genom sänkta löner eller försämrade arbetsvillkor. Det andra gör billigare, måste vi göra det bättre. Nu krävs därför omfattande investeringar i att stärka svensk industris konkurrenskraft.

Utöver betydande infrastruktursatsningar och sänkt bolagsskatt vill vi stärka industrin genom en rad aktiva industripolitiska insatser. Bland annat vill vi stärka exportstödet till nya och växande marknader. Tillgången till rätt kompetens ska förbättras genom mer anpassade utbildningar. Tillsammans med industrin vill vi utforma gemensamma forskningssatsningar.

En särskild satsning på att förnya den svenska bilparken görs under nästa år genom utökade premier för bilskrotning. Gemensamt för våra industripolitiska åtgärder är att effektivitet och relevans ska uppnås genom att det utformas i samråd med företagen.

9.2.1 Samverkan för ett konkurrenskraftigare Sverige

Sverige har ett antal starka koncentrationer av kunskap och företag, eller kluster.

Utmärkande för dessa är att de består av ett större antal företag som både konkurrerar och samarbetar. Det bedrivs avancerad forskning såväl inom branscherna som i samarbete med högskolor.

Den tidigare socialdemokratiska regeringens initiativ till strategiprogram och branschspecifika forskningssatsningar var viktigt för att vässa deras konkurrenskraft. Strategiprogrammen togs fram tillsammans med branscherna och fick därför hög relevans för företagen. Samarbetet mellan stat, näringsliv och akademi stärktes och programmen har visat sig mycket framgångsrika och populära. Tyvärr har den moderatstyrda regeringen inte velat ge strategiprogrammen någon fortsättning. I stället har de lagts på is och dialogen med svenska nyckelbranscher har i stort sett upphört. Den moderatstyrda regeringen har varit påfallande passiv när det gäller samarbetet med näringslivet – inte minst i forskningsfrågorna. Detta måste nu brytas.

- ✓ Vi tillför 100 miljoner kronor mer än regeringen per år i nya och fördjupade strategiprogram.

9.2.2 Främja svensk export

De små och medelstora företagen svarar redan för en tredjedel av all export och potentialen är fortsatt stor. Vi vill ge fler svenska företag möjlighet att växa ut i världen. Vi vill satsa på exportmässor tillsammans med svenskt näringsliv för att sälja svenska tjänster och varor i växande ekonomier i Afrika och Asien. Exportstödet till både industri och småföretag ska byggas ut.

Underleverantörerna spelar en avgörande roll för konkurrenskraften i svenska industrikuster. De är ofta småföretag med mycket konkurrenskraftiga produkter. Men de är också starkt beroende av sina större samarbetspartners. Vi vill stärka de svenska leverantörernas ställning genom en satsning på investerings- och exportfrämjandet i samråd med branscherna..

Export- & investeringsfrämjandet och Sveriges representation utomlands är grundläggande delar i en klok politik för att ge svenska företag förutsättningar att växa. Regeringen saknar dock en strategi för att stärka svenska handelsrelationer med viktiga marknader. I stället saknar Sverige representation i en stor del av de länder som har högst

tillväxt. Samtidigt avgörs ofta viktiga kontrakt på regeringsnivå. Då andra länder ser möjligheterna och etablerar sig i dessa länder går svenska företag i stället miste om goda affärsmöjligheter.

- ✓ Vi vill ta fram en handelspolitisk strategi för att samordna samtliga statens handelsfrämjande åtgärder. Strategin ska tas fram i samråd med näringslivet.
- ✓ Vi vill investera ytterligare 60 miljoner kronor till exportfrämjandet med tydlig profil mot rådgivningen nära företagen
- ✓ Vi vill investera ytterligare 15 miljoner kronor i att locka utländska investeringar till Sverige genom att stärka ISA:s närvaro ute i världen.
- ✓ Vi vill tillföra 15 miljoner för att stärka underleverantörernas export.
- ✓ Vi vill att svenska beskickningar ska bli bättre på affärsfrämjande. UD:s näringspolitiska uppdrag måste bli tydligare.
- ✓ Vi vill stärka samordningen mellan de organisationer som arbetar med handelsfrämjande och innovationer till exempel Vinnova, ISA, Exportrådet och svenska beskickningar.

9.2.3 Skräddarsydda utbildningar för industrin

Lågkonjunkturen kommer att slå hårt mot många industriföretag. Enligt Arbetsförmedlingen råder det, trots konjunkturedgången, fortfarande brist på välutbildad arbetskraft inom en rad yrken. Vi vill rikta en del av de utökade platserna i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen till industrin; både för att se till att de företag inom industrisektorn som har behov av arbetskraft kan finna rätt utbildad arbetskraft – och för att de människor som nu varslas från industrin ska få möjlighet till omskolning eller vidareutbildning. Avgörande är att utbildningar prioriteras och utformas i dialog med industrin.

Regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att snarast ta kontakt med de företag som nu varslas – för att identifiera behov av och därefter snabbt upphandla kompletterande arbetsmarknadsutbildning för att se till att Sverige inte går miste om den kompetens som har byggts upp på dessa företag. Arbetsförmedlingen ska ta ett särskilt ansvar för dem som står utanför industrins omställningsavtal. Till exempel visstidsanställda och bemanningspersonal. Arbetsförmedlingen ska också samordna sina insatser bättre med de inom ramen för omställningsavtalen.

9.2.4 Gemensamma forskningsinvesteringar med näringslivet

Vi socialdemokrater har presenterat ett brett investeringsprogram inom fordonsforskningen som vi vill genomföra tillsammans med industrin. Nu vill vi gå vidare och vill tillsammans med andra centrala delar av svenskt näringsliv utforma nya forskningsprogram för ökad konkurrenskraft. Vi erbjuder totalt en miljard kronor till forskningsprogrammen under förutsättning att näringslivet investerar minst lika mycket. Näringslivets behov ska vara styrande för prioriteringarna. Men vi ställer också tydliga krav:

- ✓ Investeringarna ska främja forskning som håller internationell världsklass, grundforskning såväl som tillämpad forskning.
- ✓ Investeringarna ska ha en tydlig profil mot kommersialisering och innovationer, småföretagens möjligheter att använda forskningsresultaten ska särskilt uppmärksammas.
- ✓ Investeringarna ska främja erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan näringsliv och akademi, exempelvis genom gemensamma doktorandprogram.

Totalt vill vi investera en miljard kronor till i det nya forskningsprogrammet för näringslivet – Konkurrenskraft Sverige mellan 2009 och 2012.

9.2.5 Stärkt innovationskraft

De regionala högskolorna är värdefulla tillväxthubbar med nära och framgångsrika samarbeten med det regionala näringslivet. Vi vill fortsätta stärka de regionala högskolornas specialisering och samarbete. Mindre industriföretag har sällan resurser att sätta in för att ta del av den senaste forskningen och utnyttja ny kunskap. Industriforskningsinstituterna är därför en viktig länk för att stärka högskolans koppling till de mindre företagen. Rörligheten mellan företag, institut och högskola måste stimuleras genom ökad betoning av näringslivserfarenhet vid tillsättning av tjänster inom högskolan.

FoU-baserat nyföretagande och utveckling av innovativa små och medelstora företag spelar en viktig roll för näringslivets förnyelse, utvecklingskraft och framtida konkurrenskraft. Samtidigt har enskilda entreprenörer och mindre företag ofta begränsade möjligheter att mobilisera nödvändiga resurser för investeringar i tidiga skeden av innovationsprocesser. Den höga tekniska risken och den stora kommersiella osäkerheten kring forskningsresultat innebär att man inte kan förlita sig på att privat riskkapital tar hand om finansieringsbehovet.

I de allt mer slimmade produktionslinjerna saknas utrymme att utveckla de goda idéer som inte har direkt med kärnverksamheten att göra. Därmed går vi miste om en stor innovationspotential som kommer ur lång arbetslivserfarenhet och yrkeskunskap. Vi vill möjliggöra avknoppningar och nya företag genom ett nytt innovationslån.

Den offentliga sektorns kompetens för att göra upphandlingarna innovationsdrivande måste stärkas genom forskning, resultatuppföljning och utbildning. Offentlig upphandling måste bli strategiskt innovationsorienterad. Nya organisationslösningar och produkter ska stimuleras. Efterfrågan ska skapas och innovativa företag få sina första kunder och skyltfönster.

- ✓ 40 miljoner till ett särskilt innovationslån för uppfinnare och innovativa medarbetare.
- ✓ 100 miljoner för stöd till forskning och utveckling i småföretag.

9.2.6 Långsiktiga villkor för den energiintensiva industrin

Vi socialdemokrater anser att det är mycket angeläget att blocköverskridande energisamtal kan inledas snarast. En god och långsiktigt hållbar energitillförsel till företag och hushåll är en förutsättning för att vi ska kunna öka sysselsättningen utan att vi förstör vår miljö eller vårt klimat. Därför är det inte acceptabelt att svenska företag och deras anställda känner osäkerhet inför framtiden. Tillgång till hållbar energi måste vara en given förutsättning.

Svensk industri måste få tydliga spelregler och vi måste få till stånd en bred enighet om effektiva styrmedel, långsiktiga satsningar på energiforskning och investeringar i ny teknik och hållbara lösningar. Men viktigast är att stora ambitioner också backas upp med stora resurser. Vi behöver investera brett i en omfattande förnyelse av vårt samhälle. Vi måste fortsätta ställa om här hemma men också hjälpa andra länder. Jobb skapas när samhällen över hela världen byggs upp och byggs om. Och där ska också svenska företag finnas på plats.

Vårt svar för att möta klimatutmaningen och samtidigt stärka svenska företags konkurrenskraft är en förstärkt satsning på export av svensk miljöteknik och ett nytt klimatinvesteringsprogram för bioenergi, en forcerad energieffektivisering av Sverige, på att få fram den andra generationens förnybara drivmedel och åtgärder för en bättre fungerande elmarknad.

- ✓ Under 2009-2011 investerar vi 1 555 miljoner kronor mer än regeringen i energiforskning.

9.2.7 Förnya den svenska bilparken

Sverige har Europas äldsta bilpark. Den moderatstyrda regeringen har trots detta drivit igenom ett avskaffande av bilskrotningsfonden. Det finns inte längre någon stimulans för att göra sig av med gamla, miljöstörande fordon. Det är viktigt att de äldsta fordonen mönstras ut. Genom denna extra stimulans så kommer det löna sig bättre att skrota ut gamla bilar och därmed minskas belastningen på miljön. Samtidigt bidrar denna satsning en stimulans till att köpa nya och bättre bilar.

- ✓ Vi vill investera 40 miljoner kronor på en tillfällig bilskrotningspremie under 2009. Premien ska uppgå till 4 000 kronor per bil.

9.3 Satsa på den breda tjänstesektorn

Den moderatstyrda regeringen saknar kunskap och intresse för den breda tjänstesektorn. Tjänstesektorn är större än industrisektorn, i antal sysselsatta och som andel av BNP. Tjänstesektorn är en mycket stor del av det svenska näringslivet. Men regeringens politik bygger på skattesubventioner till en mycket begränsad del av tjänstesektorn. Vi vill sikta högt och utforma en politik för hela tjänstesektorn. Det här handlar om en sektor i skarp konkurrens, inte minst på områden som utbildning, media, reklam, turism, miljöteknik och IT. Vi socialdemokrater vill satsa på hela tjänstesektorn. Nu när ekonomin kraftigt mattas av behövs investeringar för att stärka den breda tjänstesektorn.

9.3.1 Investera i högproduktiva tjänster

Tjänsteproduktionen blir en allt större del av ekonomin. Även i varuproduktionen blir tjänsteinnehållet en allt viktigare del. Tjänsterna, som till exempel logistiksystem eller personaladministration, är i de allra flesta fall också branschövergripande. Vi vill ta till vara på tjänstesektorns stora utvecklingspotential och utveckla ett strategiprogram tillsammans med företag, akademi och fackliga organisationer inom tjänstesektorn. Vi vill ta ett brett grepp över tjänsteproduktion och forskning. Företagens behov och prioriteringar ska vara styrande. Kopplingen mellan näringsliv och akademi ska stärkas. Fokus ska ligga på att öka produktiviteten och förädlingsvärdet.

- ✓ Vi vill påbörja en gemensam satsning tillsammans med den högproduktiva tjänstesektorn

9.3.2 Investera i den kreativa ekonomin

Många nya tjänster och produkter har sin grund i uttryck från konst och kultur. Designens utveckling är intimt förknippad med konstens utveckling. Hela upplevelseindustrin har sin grund i människors längtan efter nya kulturella influenser och upplevelser. Det bör inte

råda vattentäta skott mellan kultur och företagande. Vi vill tillsammans med företag och organisationer inom den breda upplevelseindustrin utveckla ett framtidsprogram för kreativa branscher. Utifrån företagets önskemål och prioriteringar ska investeringar göras inom utbildning, forskning, produktutveckling och marknadsföring.

- ✓ Vi vill tillsammans med den breda upplevelseindustrin utveckla ett framtidsprogram.

9.3.3 Fördubblad investering i Turistlandet Sverige!

Besöksnäringen är en bransch med många skickliga småföretagare. Vi menar att staten bör öka sitt engagemang för att stärka branschens tillväxtförutsättningar. I detta är ökade statliga investeringar i marknadsföringen av Sverige som turistland, nya initiativ för att stärka Sverige som arrangörsnation för stora internationella evenemang en avgörande beståndsdel. Även forskningssatsningar för att öka produktivitet och förädlingsvärde är en nödvändig beståndsdel i ett strategiprogram för besöksnäringen.

- ✓ Vi avsätter 100 miljoner kronor mer än regeringen till insatser för marknadsföringen av Sverige som turistland och stärker förutsättningarna som evenemangsarrangör.
- ✓ Ett branschprogram för besöksnäringen ska genomföras.

9.4 Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn

I ljuset av den mycket bekymmersamma ekonomiska utvecklingen med en snabbt försvagande arbetsmarknad för stora delar av det svenska näringslivet så behöver breda insatser genomföras.

Vi har i de tre tidigare delkapitlen presenterat investeringar för att stärka entreprenörskapet, främja industrins konkurrenskraft och utveckla den växande tjänstesektorn. Men utöver dessa insatser så behövs det nya satsningar som direkt möter varslen inom näringslivet.

Vi föreslår att det redan i år avsätts en halvmiljard kronor för investeringar i ett riktat program för att möta varslen och den vikande arbetsmarknaden. Programmet ska påbörjas omedelbart och fortsätta under nästa år. En miljard kronor avsätts under år 2009.

Programmet ska innehålla investeringar i till exempel särskilda utbildnings- och forsknings- och utvecklingsinsatser i samarbete med näringslivet.

Programmet ska utformas och genomföras tillsammans med Arbetsförmedlingen och Vinnova. Delar som ingår i programmet är exempelvis:

- Ett särskilt Kompetenslyft ska riktas mot anställda i de små och medelstora industriföretagen som är på väg att tvingas varsla. Staten ska finansiera utbildningsprogrammen medan företagen står för de medverkandes lönekostnader.
- Högskolor ges i uppdrag att utforma specialiserad vidareutbildning för t.ex. ingenjörer och annan personal med akademisk utbildning som möter de framtida behoven inom viktig industri och tjänstebranscher.
- En särskild nyföretagarsatsning ska riktas till anställda i företag som har börjat varsla personal.
- Ett extra forskningsstöd införs och riktas mot de industri- och tjänstebranscher som är särskilt hårt pressade av varsel och vikande konjunktur.

Vår utgångspunkt för detta breda program är att alla de som nu varslas ska mötas med kvalificerat stöd för utbildning, företagande och jobb. Genom den omfattande ekonomiska ramen om totalt 1,5 miljarder kronor ges Arbetsförmedlingen och Vinnova goda förutsättningar att med flexibilitet möta nya varsel.

10. Finansiell stabilitet

I den internationella finansiella krisen står Sverige starkare än många andra länder. Den svenska riksbanken gör bedömningen att de svenska bankerna är finansiellt starka och att den finansiella stabiliteten är tillfredsställande. En viktig grund för Sveriges styrka bygger på mer än ett årtionde av ansvarstagande ekonomisk politik och sanering av statsfinanserna.

De fyra hot som Riksbanken har lyft fram i sin analys av det svenska banksystemet är: (1) att den globala finansiella krisen håller i sig och förvärras, (2) att utvecklingen på de baltiska marknaderna – där svenska banker har betydande utlåning – försämras, (3) betydande prisfall på kommersiella fastigheter i Sverige samt (4) risken för att hushållens skulder på sikt ökar snabbare än deras inkomster.

Även om de tre första hoten vuxit sig starkare under det innevarande året anses den finansiella stabiliteten i Sverige vara tillfredsställande. Riksbankens bedömning är att de svenska bankerna anses ha en god motståndskraft för att klara oväntade, negativa händelser.

Men Sverige är inte osårbart. Vi känner oro för att regeringen inte tar den finansiella oron på fullt allvar. Under ett års tid, ända sedan den amerikanska bolånekrisen briserade, har vi begärt att regeringen kontinuerligt ska informera oppositionen om läget i den finansiella sektorn. Finansministern bör nu bjuda in till sådana överläggningar. Vi är beredda att ta ansvar även när vi är i opposition. Inget är viktigare för oss än att det går väl för Sverige.

För att främja stabiliteten inom finanssektorn bör regeringen nu inte bara fullfölja det omfattande reformarbete som inleddes efter den svenska bankkrisen, utan också anpassa regelverken till de nya förutsättningar som gäller på den finansiella marknaden idag. Reformarbetet är nödvändigt i ljuset av den finansiella krisen. Men det behövs också breda reformer givet den internationella integrering som präglar de finansiella marknaderna. Till exempel har de fyra svenska storbankerna idag mer än hälften av sina tillgångar i utlandet, och då främst i Norden och övriga länder runt omkring Östersjön. Integrationen stärker konkurrens, men den ökar också risken för att problem i banksektorn ska spridas mellan de europeiska länderna.

Vi menar att det nu behövs genomföras ett samlat paket med åtgärder för att stärka stabiliteten på de finansiella marknaderna.

1. Regelverk för banker i kris

Det finns ett behov av ett tydligt regelverk som markerar att samhället inte ska bära aktieägares och fordringsägares förluster. Rågången måste vara tydlig. Riksbanken tillför

likviditet om ett institut har tillfälliga likviditetsproblem. Staten garanterar via insättningsgarantin småsparares insättningar. Därtill behövs ett regelverk som förmår att på ett strukturerat och ordnat sätt hantera banker som är på obestånd. Idag saknas det ett sammanhållet regelverk för att snabbt och med låg kostnad hantera en bank som är på väg att hamna på obestånd. Vi socialdemokrater menar att regeringen bör intensifiera arbetet med att få ett sådant regelverk på plats.

2. Lämna tydligt besked om Nordea

Den moderatstyrda regeringen vill sälja ut statens ägande i Nordea. Vi menar att det är ansvarslöst att regeringen under en allvarlig finansiell kris inte tydligt markerar att staten ska bibehålla innehavet av Nordea. Vår mening är att statens ägande i Nordea bidrar till stabiliteten och att ägandet ska behållas. Regeringen bör tydligt markera att man helt stoppat utförsäljningsplanerna.

3. Ökad transparens

Under de senaste åren har ett stort antal nya finansiella instrument vuxit fram. Dessa instrument är en viktig del i utvecklingen av finanssektorn. Men det är också uppenbart att okunskapen om dessa finansiella instrument är en av flera förklaringar till den finansiella kris som nu utspelar sig internationellt. Helt grundläggande är att den finansiella sektorn själva går i bräschen för ökad öppenhet om sina innehav i avancerade finansiella instrument. Vi vill pröva om det behövs ett bättre regelverk för handeln och redovisning av innehavet av finansiella instrument.

4. Säkerställda förutsättningar för tillsyn och övervakning

Vi menar att anslaget till Finansinspektionen bör utökas med 35 miljoner kronor. Resurserna bör användas för att säkerställa att Finansinspektionen utan hinder under de kommande åren kan genomföra sitt viktiga uppdrag som omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn.

5. Internationellt samarbete

Idag är det internationella samarbetet i finansiella stabilitetsfrågor fragmenterat och saknar muskler. Denna fragmentering riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser när banker med aktiviteter i många länder kommer i kris. Det internationella samarbetet måste förstärkas. Vi vill tillföra IMF resurser för en samlad satsning för att belysa förutsättningarna för ett fördjupat internationellt samarbete.

11 Bygg Sverige starkt för fler jobb

11.1 Grön infrastruktur

Regeringen har i budgetpropositionen pekat ut ett antal projekt som ska tidigareläggas i en så kallad närtidssatsning 2009-2010. Totalt satsar regeringen 7,6 miljarder kronor, och av dessa fördelas två tredjedelar till vägar, och endast en tredjedel till järnväg. Vi socialdemokrater menar att regeringen saknar en tydlig strategi för klimatfrågorna. Man kan inte ena dagen sätta upp höga ambitioner för att minska utsläppen – och i nästa dag främst prioritera vägar när det gäller framtidens infrastruktur.

På många håll i landet är infrastrukturen eftersatt. Under de senaste åren har trafikvolymerna ökat kraftigt på många sträckningar – och den infrastruktur som finns idag räcker inte till. Samtidigt behöver vi uppmuntra fler att resa miljövänligare. Då behöver också kapaciteten på järnvägen och i kollektivtrafiken byggas ut. Vi socialdemokrater vill investera 2 miljarder kronor mer per år än regeringen på infrastruktur. Av dessa tillskott vill vi fördela 85 procent till nya investeringar i järnväg, kollektivtrafik och strategiska gröna framtidsinvesteringar. Vår totala närtidssatsning uppgår till 11,6 miljarder kronor – att jämföra med regeringens 7,6.

I närtidssatsningen föreslår vi ytterligare investeringar i järnvägar – till exempel ett dubbelspår mellan Skutskär och Furuvik, ökade statsbidrag för kollektivtrafik samt utbyggnad av delar av E22 i Skåne till fyrfilig motorvägsstandard.

För att ta ett första steg för höghastighetståg pekar vi ut Ostlänken mellan Järna och Linköping som en strategisk framtidsinvestering, och lägger förslag om att lånefinansiera denna investering. För de kommande två åren avsätter vi resurser för fortsatt projektering av detta projekt.

11.2 Investeringsstöd till bostadsbyggande

Under första halvåret år 2008 påbörjades nybyggnationen av omkring 12 500 bostäder. Det är en minskning med 5 000 lägenheter eller cirka 30 procent jämfört med år 2006. Detta är en utveckling som fortskrider. Det byggs även färre studentbostäder. I hela landet färdigställdes 850 studentlägenheter år 2007 jämfört med 2103 året innan.

Den moderatstyrda regeringen har reducerat bostadspolitikens roll till enbart en fråga om jämvikt på en marknad mellan utbud och efterfrågan. Stöden till nyproduktion av flerfamiljshus har tagits bort vilket gör det svårare för unga, flyktingar och andra med begränsade möjligheter att köpa sig en bostad att överhuvudtaget etablera sig på

bostadsmarknaden. Även den särskilda investeringsstimulansen för byggande av mindre hyres- och studentbostäder har avskaffats.

Vi i ser nu hur bostadsbristen ökar i stora delar av landet, inte bara i tillväxtregioner. Allmännyttan säljs ut på ideologisk grund i många kommuner och hyresrättens andel minskar. Detta gör det ännu svårare för många att etablera sig på bostadsmarknaden. När hyresrätterna blir färre försvåras rörligheten på arbetsmarknaden. Regeringen har ingen politik för att avhjälpa bostadsbristen, motverka segregation och trångboddhet och det som ändå görs är snarast kontraproduktivt.

Vi ser ett behov framöver av ett investeringsstöd för hyresrätter, inte minst för att öka möjligheten för ungdomar och studerande att få en bostad. Brist på bostad till en överkomlig kostnad ska inte få utgöra ett hinder för att kunna anta en högskoleplats eller kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Här spelar hyresrätten en viktig roll och långsiktigt vill vi se rimligare konkurrensvillkor för hyresrätten som upplåtelseform. Att genom nyproduktion stimulera flyttkedjor är en annan viktig aspekt som omfattar breda grupper i samhället.

För att motverka den negativa utvecklingen vad gäller bostadsbyggandet, och särskilt då hyresrätter, vill vi nu införa ett stöd till byggande av hyresrätter som också sätter fokus på hållbar utveckling. Vi vill se ett grönt investeringsstöd som stimulerar byggandet av miljövänliga hyresbostäder till låga hyror.

Mot bakgrund av det rådande konjunkturläget vill vi redan nästa år påbörja en omfattande satsning och föreslår att totalt 1,35 miljarder kronor satsas under de närmast tre åren för att främja byggande av fler hyresrätter.

11.3 Investeringar i miljonprogrammen

I stora delar av bebyggelsen från rekordåren, det så kallade miljonprogrammet, krävs nu omfattande investeringar i fastigheterna. Fastighetsägare måste göra stora insatser för att tekniskt renovera och klimatanpassa bebyggelsen. Renoveringen av miljonprogrammets fastigheter är och måste vara ett ansvar för fastighetsägarna. Men upprustningen av miljonprogrammets fastigheter ger unika möjligheter att samtidigt förändra och lyfta hela områden. Vi vill att staten och näringslivet tar ett gemensamt ansvar med kommunsektorn i det breda arbetet att utveckla miljonprogramsområdena och därmed skapa fler attraktiva bostadsområden.

Staten ska tillsammans med kommunsektorn och näringslivet utveckla breda investeringsprogram. Programmets syfte är att genom strategiska investeringar bidra till att fastighetsägarnas upprustning möts av andra tydliga förbättringar i områdena. Programmet

kommer att innehålla riktade investeringar på bland annat skolan, ungas fritid och närpolisen i miljonprogramsområdena. Stöd till riktade investeringar ska också lämnas för att säkerställa att upprustningen görs på ett sätt som stimulerar till social och ekologisk hållbarhet. Förutsättningarna för detta kommer att preciseras närmare inför 2010 och 2011.

Finansieringen av detta samlade investeringsprogram bör delas om vardera en tredjedel mellan kommunsektor, näringsliv och stat. Totalt bör investeringsprogrammet omfatta omkring 15 miljarder över en period om mellan sex till åtta år och påbörjas i större skala under år 2011.

Redan under år 2009 vill vi påbörja en satsning på pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning om metoder och modeller för att renovera, rusta och utveckla miljonprogramsområden. Vi vill utforma denna satsning gemensamt med företrädare för fastighets- och byggbranschen och kommunerna. Programmet ska tillvarata de goda erfarenheter vi har från att utveckla strategiska utvecklingsprogram tillsammans med till exempel fordonsindustrin. Erfarenheter från kommuner som redan genomfört eller påbörjat en ambitiös förnyelse av miljonprogramsområden ska också utnyttjas, till exempel Gårdsten.

Totalt bör omkring en miljard kronor tillföras denna satsning på pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning. Staten bör tillföra 50 miljoner kronor under 2009 och lika mycket varje år under de kommande åren, detta under förutsättning att övriga parter matchar statens insatser.

Under år 2011 ska ett flertal olika satsningar inom ramen för investeringen i miljonprogrammen påbörjas, bland annat en satsning riktad mot miljonprogrammets skolor, en satsning för att stärka närpolisens verksamhet och en satsning på det lokala företagandet i miljonprogramsområdena. Totalt tillför staten 500 miljoner kronor till dessa satsningar under 2011 och de ska matchas av insatser från lokala myndigheter, kommuner och/eller näringsliv. Utformningen av respektive satsning kommer att utvecklas närmare i budgeten inför 2010 och 2011.

12. Investera i hållbarhet

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Om temperaturen fortsätter att stiga i samma takt som nu kommer det att leda till allvarliga konsekvenser för livet på jorden. Smältande glaciärer, stigande havsvattennivåer och ökad torka, regn eller blåst hotar många av världens ekosystem. Djur- och växtarter riskerar att dö ut och människors möjligheter till försörjning riskerar att försvinna. Redan nu minskar skördarna på många håll i redan fattiga och utsatta regioner. Forskare har visat att världen – för att undvika att

klimatförändringarna skenar iväg – måste hejda den globala medeltemperaturökningen till maximalt två grader i förhållande till förindustriell nivå. FN:s klimatpanel IPCC visar att om det målet ska nås så måste de globala utsläppen börja minska senast år 2015. Till 2050 måste de globala utsläppen halveras. Vi behöver agera nu.

Flera studier, däribland den internationellt erkända Stern-rapporten, har dessutom visat på de ekonomiska vinsterna av att inte vänta. Det blir betydligt mer kostsamt i längden om vi skjuter upp de nödvändiga åtgärderna. Vi socialdemokrater vill bygga ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle där människors livskvalitet kan öka. Vi vill arbeta utifrån ambitionen att Sverige 2020 ska ha 40 procent lägre utsläpp av växthusgaser än 1990. Med en sådan ambition och handfasta åtgärder kan vi på ett trovärdigt sätt vara pådrivande internationellt.

12.1 Klimatinvesteringarna ska fortsätta

Regeringen lägger ner klimatinvesteringsprogrammen trots att de är ett framgångsrikt instrument för kommuner, näringsliv och organisationer som vill göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen. Enligt Naturvårdsverkets redovisning så minskar de åtgärder som vidtagits inom ramen för det tidigare programmet LIP och nuvarande Klimp utsläppen av växthusgaser med närmare två miljoner ton om året. Det motsvarar cirka två tredjedelar av det svenska klimatmålet. Nedskränningar och minskade ambitioner på klimatområdet är fel väg att gå. Vi föreslår i stället att klimatinvesteringsprogrammet ska fortsätta, med fokus på bioenergi – till exempel omhändertagande av spillvärme, distributionsnät för värme och fjärrkyla, lagring av värme och kyla samt teknik för produktion och uppgradering av biogas. Detta är också i enlighet med den parlamentariska klimatberedningens förslag.

12.2 Nytt investeringsprogram för biogas

Biogas produceras av olika organiska material. Den största delen av den svenska produktionen går till el och värmeanläggningar och endast en liten del – 0,3-0,4 TWh – till fordonsbränsle.

Vi socialdemokrater vill påskynda biogasutvecklingen i Sverige. Vi vill skapa underlag för en kraftig expansion av produktionen, med fokus på fordonsbränsle. Förutsättningarna finns, det svenska skogs- och jordbruket kan spela en viktig roll som leverantör av råvaror till biogasen och bioenergin i övrigt. Sverige har hittills räknats som ledande vad gäller rening av biogas för fordonskvalitet och vi ska behålla den tättpositionen.

Utvecklingen av den småskaliga svenska biogasproduktionen kräver investeringsstöd. Vi vill att ett särskilt investeringsstöd för biogas ska inrättas i landsbygdsprogrammet under åren 2009-2013. För att bistå, underlätta och driva på den inhemska biogasproduktionen krävs samordning. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att bidra till en smidig samverkan mellan de olika aktörerna på marknaden; lantbrukare, pumptillverkare och distributörer med flera. I Naturvårdsverkets uppdrag bör också ingå att så långt det är möjligt bidra till nationellt samordna upphandling av så kallade flottfordon för kollektivtrafik för att stödja ett teknikgenombrott för biogasfordon.

12.3 Energipolitik för konkurrenskraft och nya jobb

Vår långsiktiga vision är att hela vår energiförsörjning ska baseras på förnybar energi. För detta krävs långsiktiga styrmedel och en kraftig satsning på energiforskning och investeringar i ny energiteknik. En fortsatt satsning på den förnybara energin är nödvändig och ambitionen för de gröna certifikaten måste utökas för att ge plats för bland annat vindkraftsutbyggnaden. På sikt vill vi också införa ett system med drivmedelscertifikat för att stimulera produktionen av andra generationens förnybara drivmedel.

Våra förslag innebär en kraftig accelererad takt i energieffektiviseringsarbetet. Det innebär en kraftigt ökad efterfrågan på energitjänster av olika slag. Detta minskar inte bara energiförbrukningen utan skapar också kvalificerade arbetstillfällen.

Den moderatstyrda regeringens passivitet är oroande. Den borgerliga energikommissionen har lamslagit i stället för att ge långsiktighet. En blocköverskridande överenskommelse är nödvändig och vi har därför bjudit in samtliga riksdagspartier till breda energisamtal.

Ökat utrymme för ny förnybar energi i elcertifikatssystemet. För att möjliggöra utbyggnaden av förnybar el är det nödvändigt med en successivt höjd ambition i elcertifikatssystemet. En bedömning är att 30 TWh ny förnybar el kan tillföras energisystemet till 2020 för att möjliggöra detta skulle kvoterna i certifikatssystemet behöva höjas till cirka 25 procent år 2020.

Forsknings- och investeringsprogram. Energiforskningen måste öka kraftigt. Avgörande är också att forskningen i större utsträckning kan kommersialiseras och resulterar i nya produkter, exportmöjligheter och arbetstillfällen. Steget mellan pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion av exempelvis andra generationens biodrivmedel ska därför underlättas. Här ska staten ta ett större ansvar. Projekt som kan komma ifråga för statligt riskkapitalengagemang är till exempel vågkraftsprojekt,

anläggningar för andra generationens förnybara drivmedel eller utvecklingen av nya solceller, elöverföringsteknik eller alternativ motorutveckling.

Kommersialiseringen av miljöteknik ska underlättas. Tillgången på riskkapital inom energisektorn måste förbättras. Steget från forskning till färdig produkt underlättas. Affärsutvecklings- och energikompetens ska giftas samman.

Stärk Sveriges export av miljöteknik. Det finns en stor potential för ökad svensk miljöteknikexport inom många tillväxtmarknader. Vi vill att staten, i samarbete med företagen inom miljötekniksektorn, ska främja svensk miljöteknikexport. På så sätt kan vi dra fördel av att Sverige går före i klimatomställningen och skapa nya jobb. Satsningarna bör göras inom bioenergi, vattenrening, uppvärmning och avfallshantering – fyra områden där svenska företag redan ligger i framkant. Vi avsätter 15 miljoner kronor till denna särskilda exportsatsning.

Släpp vindkraften loss! Vi vill genomföra ett branschprogram för vindkraftindustrin tillsammans med forskare, näringsliv, myndigheter och fackliga företrädare. Målet är en rejäl tempohöjning för vindkraftsutbyggnaden. Men det förutsätter också kraftfulla politiska åtgärder för att undanröja kvarvarande hinder för vindkraftsutbyggnad. Bland annat är en enklare tillståndprocess för vindkraft en nödvändighet. Vindkraftsetableringar ska inte samtidigt prövas både gentemot Miljöbalken och Plan- och bygglagen. Ett första steg att underlätta för investerare och projektörer kan vara en myndighetsgemensam webbportal. På sikt förutsätter också vindkraftsutbyggnaden också en förstärkt överföringskapacitet.

12.4 Energieffektivisering

Fokus på effektivare användning vid sidan av tillförsel på elmarknaden ger bättre miljö, lägre elkostnader och bättre familjeekonomin. Socialdemokraterna tog i regeringsställning viktiga steg för att stimulera alla samhällssektorer att arbeta med lönsam energieffektivisering. Men detta arbete har inte fått någon fortsättning av den moderatstyrda regeringen, tvärtom har insatserna för energieffektivisering minskat och energieffektiviseringen har saktat in. Detta är mycket olyckligt då många åtgärder för energieffektivisering förblir ogenomförda trots att de betalar av sig redan på kort sikt. Till stor del beror detta på okunskap samt att energiförbrukningen för många ofta är en mindre del av de totala kostnaderna.

Klimatbonus för bostäder. En stor del av energianvändningen sker i våra bostäder, och här har också den tekniska energieffektiviseringspotentialen bedömts vara mycket stor. Vi anser därför att Sveriges såväl generella nationella mål som energianvändningen i bostäder till 2020 måste höjas. Utan styrmedel och en aktiv politik riskerar en mycket stor del av energieffektiviseringarna dock att inte bli av. Högre krav måste ställas på nybyggen men förbättringar måste också göras i befintliga hus. Den förra socialdemokratiska regeringen införde flera styrmedel för att påskynda den processen. Den moderatstyrda regeringen uppvisar ett stort ointresse för de här frågorna. Vi vill i stället stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder. Därför anslår vi 300 miljoner kronor per år i två år för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder till ett nytt teknikneutralt stöd där fastighetsägare ska kunna ansöka om en klimatbonus på 30 procent av investeringskostnaden. Stödet ska ges utöver redan befintliga stöd för att ytterligare förstärka incitamenten. Klimatbonusen kan uppgå till som mest 10 000 kronor per hushåll. Det innebär att över 60 000 bostäder kan få Klimatbonusen under 2009 och 2010.

Klimatrådgivning åt hushåll och företag. Vi vill bygga ut energi- och klimatrådgivningen kraftigt. Med stöd och råd ska fler kunna minska sin energiförbrukning och få mer pengar över till annat. Oavsett var man bor ska man alltid ha tillgång till en kompetent och oberoende rådgivning. Även företag ska omfattas av denna service.

Vita certifikat ska införas senast 2012. Vi vill ge elkunderna återbäring på de höga energipriserna och att den som vill investera i klimatsmart uppvärmning eller i att minska sin förbrukning ska få stöd med det. Därför vill vi införa vita certifikat. Genom dessa åläggs elleverantörer att effektivisera motsvarande en viss procent av den mängd el de säljer. Företaget kan antingen genomföra åtgärderna själva eller köpa intyg, vita certifikat, av någon annan, till exempel ett bostadsbolag, som har minskat elanvändningen i motsvarande grad. De vita certifikaten ska minska onödig energianvändning och utnyttja den nya energismarta tekniken där möjligheterna finns. Det leder till ett snabbare effektiviseringsarbete. Investeringarna i effektivare och klimatvänligare elanvändning kommer att ta fart och hushållens förbrukning kommer därmed att sjunka. Fastighetsbolagen får starka incitament att minska elförbrukningen.

Fasa ut kol och olja i industrin. Fortfarande används betydande mängder kol och olja i industriella processer och uppvärmning av industrilokaler. För att stimulera övergången till miljövänligare energikällor vill vi att staten ska inrätta ett nytt investeringsprogram hos

Energimyndigheten, ett program för minskad oljeanvändning inom industrin (PFO). Programmet ska utformas enligt samma modell som det framgångsrika programmet energieffektivisering inom energiintensiv industri (PFE). Genom programmet kan rådgivning och maximalt en tredjedel av företagens investeringskostnader finansieras. Under 2009 kommer vi att avsätta 100 miljoner kronor till PFO.

12.5 Investera i den hållbara bilen

Transportsystemet står inför en stor klimatutmaning. Hela transportsystemet står i dag för 30 procent av de svenska växthusgasutsläppen. Möjligheterna till positiv förändring är dock stora. Vi behöver stödja ny miljövänlig teknik och bränslen, stimulera människor att lägga om sina resvanor och investera i järnväg och kollektivtrafik.

Bilen är idag en självklar del av många människors vardag och ger stora personliga tids- och frihetsvärden. Men med de hotande klimatförändringarna måste bilismens och vägtransporternas villkor förändras. Sveriges bilflotta är i dag en av Europas säkraste men också äldsta med stora koldioxidutsläpp som följd. Vi vill stötta och påskynda en utfasning av dessa bilar till moderna och mer energieffektiva fordon som drivs med förnybara bränslen, el eller annan teknik som inte påverkar klimatet negativt.

Vi tror inte att bensinen eller bensinbilen kan ersättas av ett enda nytt alternativ. Det är därför viktigt att vi stimulerar ett antal olika tekniker och bränslen som sammantagna kan ersätta bensinen. Produktion såväl som distribution av klimatvänliga drivmedel behöver spridas över landet och tankställen ges ekonomiska möjligheter att erbjuda dem.

Enhetlig och bättre styrande miljöbilsdefinition. Dagens modell, där fram till nu allt från miljöbilspremie, bränsleskattebefrielse, fri parkering i många av våra städer, undantag från trängelskatt och liknande stöd gällt lika för alla de bilar som klassats som miljöbilar, menar vi socialdemokrater är för fyrkantig. Det finns enligt vår uppfattning anledning att särskilt gynna de mest miljövänliga och energieffektiva bilarna. Samtidigt måste alternativa drivmedel som etanol även fortsättningsvis vara mer gynnat än fossila bränslen. Vi föreslår därför att en enhetlig nationell differentierad miljöbilsklassning med tre klasser införs och att denna används vid alla regelverk som rör miljöbilar. Klassindelningen ska vara sådan att den successivt skärps i takt med att hela bilparken förändras i miljövänlig riktning. Vi avser därför att återkomma med en enhetlig miljöbilsdefinition och till regelverk och incitamentsstrukturen kring ett sådant.

Bilskrotningspremie. Sverige har Europas äldsta bilpark. Den moderatstyrda regeringen har trots detta drivit igenom ett avskaffande av bilskrotningsfonden. Det finns inte längre någon stimulans för att göra sig av med gamla, miljöstörande fordon. Det är viktigt att de äldsta fordonen mönstras ut, varför vi vill satsa 40 miljoner kronor på en tillfällig bilskrotningspremie under 2009. Premien ska uppgå till 4 000 kronor per bil.

Efterkonvertering av gamla bilar. Även med insatser som en miljöbonus eller skrotningspremie finns en risk att bilparken inte förnyas i den takt som krävs för att nå önskade utsläppsminskningar. De bilsbilar som säljs i dag kommer att finnas kvar under lång tid på de svenska vägarna. Därför föreslår vi ett efterkonverteringsstöd riktad mot befintlig bilpark om 75 miljoner kronor de kommande två åren.

Fordonsforskningsprogram. Fordonsindustrin spelar en avgörande roll för svenska jobb, tillväxt och forskning och utveckling. Samtidigt hårdnar konkurrensen och klimatutmaningen ställer allt hårdare krav på tillverkarna. I regeringsställning initierade vi socialdemokrater därför ett samfinansierat fordonsforskningsprogram med fordonsindustrin. Den moderatstyrda regeringen har inte prioriterat detta arbete och gav först i slutet av augusti 2008 besked om att programmet fortsätter efter årsskiftet. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera samarbetet med en för svensk ekonomi mycket viktig näring. Samarbete kräver långsiktighet.

Vi socialdemokrater vill använda de fortsatta fordonsforskningsprogrammen till att göra ett klimathandslag med svensk fordonsindustri. För fortsatt fordonstekniskt spetskunnande inom miljö och säkerhet, för nya jobb och för ett gemensamt krafttag mot klimatförändringarna. Från fordonsindustrin ska det innehålla ett åtagande om att öka ansträngningarna att utveckla en långsiktigt hållbar fordonsflotta – till exempel genom utveckling av framtidens hybridbilar. Eldrivna fordon utgör en mycket energieffektiv användning och beräkningar av Elforsk visar exempelvis att den svenska bilparken skulle kunna drivas med endast tio TWh el (vilket är knappt sju procent av nuvarande elförbrukning) samt tio TWh förnybart bränsle.

13. Flyktingmottagande

13.1 Ett gott mottagande av varje flykting

Flyktingmottagandet är inte jämnt fördelat över Sverige. Storstadskommuner som Malmö och Södertälje tar emot många flyktingar varje år. Ett fåtal kommuner tar inte emot några flyktingar alls, medan många kommuner har beredskap för att ta emot fler människor än dem som faktiskt kommer. Det är naturligt att människor söker sig till kommuner där de har släktingar, vänner eller andra landsmän. Dessvärre kan inte de populära kommunerna med hög andel inflyttare klara bostäder, jobb och kvalitativ utbildning för barnen. Trycket är för hårt, med arbetslöshet, trångboddhet och brister i skolgången som följd.

Därför ska alla Sveriges kommuner kunna ta emot flyktingar. Men det är också viktigt att vägleda dem som är nyanlända så att de lättare kan etablera sig där det finns efterfrågan på deras kompetens, lediga bostäder och där deras barn kan få en ordnad skolgång; med naturlig tillgång till svenska språket.

Flyktingmottagandet i Sverige behöver stöpas om, med den självklara utgångspunkten att alla ska ges en reell chans till egen försörjning och aktivt kunna bidra i samhället.

Det svenska samhället har en tendens att identifiera dem som kommer hit utifrån deras ursprung, vi ser människor som irakier, polacker och eritreaner inte som sjuksköterskor, bilmekaniker eller lärare. Hela det svenska samhället måste bli bättre på att se varje människa och dennes förutsättningar.

Fördjupad **Sverigeinformation**

Många som flytt till Sverige söker sin fristad här eftersom de har vänner eller släktingar i Gårdsten eller Alby. Deras kännedom om övriga Sverige är oftast starkt begränsad. Redan efter Migrationsverkets första genomgång, när det görs en inledande bedömning av om en person kommer att beviljas uppehållstillstånd, bör de som bedöms ha asylskäl få information om möjligheterna till arbete, utbildning och boende i Sverige.

Migrationsverket bör få i uppdrag att ansvara för den inledande informationen, där alla landets kommuner ska ha chansen att presentera vad de kan erbjuda i form av arbete, utbildning boende och skolor till barnen.

Så snart en person beviljats permanent uppehållstillstånd ska den enskildes personliga situation och familjeförhållanden samt utbildnings- och yrkeserfarenhet kartläggas och matchas mot vad Sverige har att erbjuda.

Arbetsförmedlingen ska ha ett uttalat ansvar för att göra en första karläggning och samtidigt informera om var i landet varje person har störst möjlighet till arbete eller relevant utbildning.

För att utveckla Sverigeinformationen avsätter vi 20 miljoner kronor till Migrationsverket och 20 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen.

13.2 Solidaritetsbonus

För att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken vill vi som en engångsåtgärd införa en solidaritetsbonus. De kommuner som har haft den tuffaste belastningen socialt och ekonomiskt är de kommuner som tagit emot flest flyktingar i eget boende. I avvaktan på ett helt nytt system för flyktingmottagandet i Sverige vill vi socialdemokrater ge en särskild solidaritetsbonus till dessa kommuner 2009. Vi avsätter 500 miljoner kronor till Solidaritetsbonus för alla kommuner som tagit emot flyktingar i eget boende de senaste tre åren. Vad det innebär för de tio kommuner som tagit emot flest framgår av nedanstående tabell:

Stockholm	98 204 180
Göteborg	51 026 183
Södertälje	40 462 537
Malmö	35 520 260
Botkyrka	16 052 969
Huddinge	14 034 558
Linköping	13 355 467
Örebro	12 129 329
Norrköping	11 280 465
Eskilstuna	11 072 965

14. Sjukskrivna tillbaka i arbete

Risken för sjukdom, arbetsskada eller arbetslöshet är omständigheter som ofta ligger utanför vår egen kontroll. Genom den generella välfärdspolitiken har vi alla rätt till trygghet oavsett vår inkomst, ålder eller sociala ställning. Socialförsäkringarna innebär en rationell hantering av de risker vi alla kan möta under livet.

Sedan den moderatstyrda alliansens tillträde har vi sett kraftiga försämringar i våra gemensamma försäkringssystem; i arbetslöshetsförsäkringen och i socialförsäkringarna. Inom sjukförsäkringen är det motiverat att tala om ett framhastat systemskifte:

Taken i sjukersättningen och i den tillfälliga föräldrapenningen har sänkts, vilket innebär att försäkringen inte längre ger någon reell inkomstrygghet för många vanliga löntagare som sjuksköterskor, lärare och byggnadsarbetare.

Vi är övertygade om att när välfärden och tryggheten omfattar alla, då vågar människor mer; byta jobb, starta företag, flytta eller börja studera. Tillväxten och den ekonomiska utvecklingen gynnas av trygga människor som vågar.

Socialförsäkringar enligt inkomstbortfallsprincipen underlättar förändringar på arbetsmarknaden och i arbetslivet som är nödvändiga i en modern globaliserad ekonomi med högt förändringstryck.

Ingrid Esser, forskare i sociologi vid Stockholms universitet, har i en studie ("Why Work? Comparative Studies on Welfare Regimes and Individuals' Work Orientations") visat att viljan och engagemanget att ta ett betalt arbete är större i länder med omfattande välfärdssystem än i länder med mindre välfärdsambitioner. Inkomstrelaterade ersättningssystem i socialförsäkringarna leder till en större vilja att arbeta.

Det här är ett samband som regeringen inte förstått. Den pessimism och oro många människor känner för den ekonomiska utvecklingen förklaras sannolikt med att många tvivlar på att de kommer att få det stöd de behöver den dag de behöver det. Regeringens nedmontering av försäkringarna påverkar hela det ekonomiska klimatet.

Vi vill ha en sjukförsäkring som ger inkomstrygghet till breda grupper. Därför vill vi höja taket i sjukförsäkringen. Höjningen sker stegvis och landar på 10 prisbasbelopp 2011.

Den som drabbats av långvarig sjukdom eller skada är särskilt utsatt med regeringens politik. Sjukpenning betalas nu endast ut i ett år. Därefter finns möjlighet att ansöka om förlängning med ytterligare högst 550 dagar men då sänks ersättningsnivån från 80 till 75 procent. Därefter kastas människor ut ur sjukförsäkringen och riskerar att hamna i socialbidrag.

Den här hjärtlösa hanteringen av sjuka människor mitt i välfärssamhället kan vi Socialdemokrater inte acceptera. Sjukpenningen ska ligga kvar på 80 procent hela sjukperioden och det ska inte finnas någon stupstock i sjukförsäkringen.

14.1 Miljardsatsning på rehabilitering till arbete

Regeringen har infört den så kallade rehabiliteringskedjan, den handlar dock inte om rehabilitering, utan om snäva tidsgränser riktade ensidigt mot den sjuke: Efter tre månader prövas om den som är sjukskriven kan klara av andra arbetsuppgifter hos den egna arbetsgivaren. Efter sex månader ska arbetsförmågan prövas mot hela arbetsmarknaden.

Men ingen kedja är starkare än dess svagaste länk och det uppenbart att en viktig länk i kedjan är kraftigt försvagad; arbetsgivarna har inget som helst ansvar för att medverka till rehabiliteringen.

Reaktionerna mot rehabiliteringskedjan har varit många och starka. Innan förslaget genomfördes, vädjade allt från läkarexpertis till patientorganisationer och fackföreningar till regeringen att besinna sig, eftersom många av förslagen ansågs ogenomtänkta, slarviga, krångliga och svårtolkade. En överväldigande remissopinion ansåg att den enskildes rättsäkerhet var i fara.

Till det kommer att regeringen försatt Försäkringskassan i kaos genom att på kort tid trumma igenom mängder av förändringar på olika områden som leder till en hög belastning på kassan samtidigt som en stor organisationsförändring genomförs. Resultatet av denna ogenomtänkta politik möter vi varje dag: Förtvivlade människor som inte får sin ersättning i tid, eller som inte får kontakt med kassan för att diskutera sina behov.

Sin vana trogen försöker regeringen nu kasta in jästen efter degen. Förslagen om en möjlighet till upphandlad företagshälsovård med sjukvård och en successivt införd så kallade rehabiliteringsgaranti för vissa medicinska diagnoser i samband med nya sjukfall är otillräckligt för att ge stöd åt alla de personer som nu berörs av ändrade ersättningsregler och som riskerar utförsäkring. Den så kallade rehabiliteringskedjan kan mer korrekt beskrivas som en utsorteringskedja. Vi socialdemokrater ställer inte upp på regeringens utsorteringspolitik vi vill ge människor stöd för att kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden

Den finansiella samordningen, Finsam, som infördes av den socialdemokratiska regeringen 2004, har utgjort ett mycket viktigt första steg när det gäller att hitta bättre former för samverkan mellan myndigheter och organisationer som kan underlätta insatser för personer med behov av komplext stöd, som varit borta länge från arbetsmarknaden eller som aldrig har fått fotfäste där.

Vi vill tillföra en miljard kronor för arbetslivsinriktad rehabilitering under de tre kommande åren som riktas mot personer i den stora grupp långtidssjukskrivna som nu riskerar utförsäkring. I gruppen ingår personer med flera års passiv sjukskrivning. Utan aktiva insatser är det svårt för dessa personer att återgå till arbete. I denna satsning ingår också ett riktat stöd till de arbetsgivare som genom avstämningsmöten och handlingsplaner aktivt medverkar till att uppfylla sitt rehabiliteringsansvar och möjliggör återgång till arbete för dessa personer.

14.2 På kort sikt – pilotprojekt för att pröva en ny organisation för insatser till personer långt från arbetsmarknaden

Vi behöver pröva nya lösningar för personer som på grund av långvarig sjukdom, funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa i dag står långt från arbetsmarknaden. Det är otydligt var ansvaret ligger och samordningen brister, vilket medför att människor hamnar mellan stolarna i stället för att få stöd och stimulans till aktivitet och eget ansvarstagande.

En del är inskrivna på arbetsförmedlingen som långvarigt arbetslösa, andra har varit sjukskrivna under en längre tid medan några är beroende av socialbidrag. Vi vill att dessa människor ska ges möjligheter till en personlig handlingsplan och tillgång till individuellt anpassade insatser utifrån varje enskild individs behov i syfte att stärka arbetslinjen.

Inom ramen för avsatta medel vill vi därför också utveckla formerna för en mer långtgående samordning i ett eller några pilotprojekt. Där individen snabbt får stöd av en kvalificerad personlig coach som i dialog med den enskilde utarbetar en individanpassad insatsplan. Med samlade resurser för individen ska coachen kunna upphandla de olika insatser som krävs från olika aktörer.

14.3 På längre sikt – ett nytt omställningsavtal avseende rehabilitering

Det finns goda erfarenheter av omställningsavtal för arbetslösa och den modellen skulle med fördel även kunna användas också för dem som är sjukskrivna från sitt arbete. Att byta arbetsställe eller jobb kan för många vara en bra väg ut ur sjukskrivning och tillbaka till arbetslivet.

Vi vill pröva möjligheterna till en ny ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter för att på så sätt stärka arbetslinjen i sjukförsäkringen. Vi vill pröva ekonomiska incitament som kan göra det intressant för arbetsmarknadens parter att teckna sådana avtal.

Arbetsmarknadens parter bör snarast bjudas in till dialog om hur ett sådant omställningsavtal avseende hela arbetsmarknaden skulle kunna utformas.

15. Stöd till psykiskt sjuka

Att bli psykiskt sjuk påverkar inte bara en själv utan också familj och vänner. Det är att bli beroende, av vård och omsorg, men också av förståelse och stöd i livets olika skeden. Att få en psykisk sjukdom eller att må psykiskt dåligt är så vanligt att vi alla känner någon som är eller har varit drabbad. Cirka var femte person drabbas av psykisk ohälsa, som till exempel depressioner eller ångestsymptom. Allvarlig depression drabbar cirka 6 procent av befolkningen, ungefär 50 000 personer i Sverige har schizofreni och 2-3 procent lider av tvångssyndrom. Psykisk ohälsa är också ett växande problem bland många ungdomar, särskilt unga kvinnor. Ändå är det fortfarande en dold sjukdom, något man alltför sällan talar om. Skam, skuld och rädsla präglar många uppfattning.

Det finns stora brister när det gäller psykiskt sjukas och funktionshindrades möjlighet till vård, omsorg, boende, rehabilitering och sysselsättning. Detta är inget nytt problem och dessvärre är situationen i jämförbara länder inte mycket bättre. Vi står inför stora utmaningar för att systematiskt höja ambitionsnivån så att vården och stödet vid psykisk sjukdom och psykiska funktionshinder kan jämföras med kroppslig vård och andra funktionshinder.

Den socialdemokratiska regeringen tillsatte en stor psykiatriutredning 2003 som fick uppdraget att se över organisation och resursbehov. Utredningen presenterade sina förslag strax efter valet 2006. Men regeringen har väntat ända tills höstens budgetproposition med att anslå några pengar. Och nu när det väl anslås pengar så är det tillfälliga stimulanspengar under en treårsperiod – inte den långsiktiga satsning som psykiatri behöver.

Vi socialdemokrater anslår 900 miljoner kronor per år till psykiatri, och vi gör det i en mångårig och systematisk satsning för att höja ambitionsnivån och skapa förutsättningar för god vård och ett gott liv för den som drabbas av eller lever med en psykisk sjukdom. Det behövs gemensamma mål för flera olika samhällssektorer och en nationell plattform som slår fast vad som är psykiatriens uppdrag och hur den ska utvecklas. Vi föreslår en långsiktig nationell handlingsplan för en ambitionshöjning inom vård och stöd för människor med psykisk sjukdom och psykiska funktionshinder.

Vår psykiatrisatsning innehåller bland annat följande delar:

15.1. Barnens och ungdomarnas psykiska hälsa främst

Stärk skolhälsovården.

Barn med psykiatriska problem brukar inte vara svåra att upptäcka. Men det krävs mer resurser för att se till att de får hjälp i tid. Genom att stärka skolhälsovården kan barnen få hjälp i tid, och Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) kan koncentrera sig på barn med mer omfattande behov. Vi vill genomföra en särskild satsning på skolhälsovården.

Åtgärdsplan för barn- och ungdomar i kris.

Vi vill lagstifta så att alla kommuner instiftar en åtgärdsplan för ungdomar som drabbas av psykiska problem. Ansvarsfördelningen ska vara tydlig så att det inte råder några oklarheter om till vem man ska vända sig och vem som ansvarar för vad. Om ett barn mår dåligt eller har stora problem ska man veta vem man ska ringa för att få snabb hjälp. Vi föreslår att det ska finnas Samverkansmodeller i varje kommun för barn och ungdomar med problem (samverkan skola, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagning).

Stöd hela familjen.

Psykisk ohälsa påverkar hela familjen. Därför måste den samlade barn/ungdomshälsan ge förutsättningar för att kunna hjälpa hela familjen.

Bättre individuellt stöd för att delta i arbetslivet.

Varje ung människa med psykisk sjukdom eller funktionshinder ska ha rätt en individuellt anpassat stöd för att kunna bli delaktig i arbetslivet – till exempel genom en coach/handledare som ser till att de insatser som behövs i form av rehabilitering, utbildning, arbetsträning, behandling blir av och samordnas.

Individuell bedömning av ungdomar på ungdomshem.

Rapporter visar att verksamheterna för ungdomar på ungdomshem (enligt LVU) eller paragraf 12-hem inte fungerar tillfredställande. Därför måste tillsynen och verksamheten förbättras. Alla ungdomar ska få en individuell bedömning och om det behövs en behandlingsplan mot psykisk ohälsa och/eller missbruk.

15.2. En modern psykiatrisk vård

Snabbare och enklare stöd till psykiskt sjuka.

Många som lider av psykisk ohälsa skulle kunna få hjälp om primärvården hade kompetens och resurser att behandla mindre svåra depressioner, ångesttillstånd, ätstörningar och liknande. Vi vill systematiskt bygga upp kompetens om psykisk ohälsa i primärvården

Ta tillvara brukarnas erfarenheter.

Den som själv är eller har varit sjuk och föremål för psykiatrisk vård har stor kunskap att bidra med för att utveckla vården. Brukar- och patientorganisationerna har en viktig roll i detta. Vi vill stärka deras roll i utvecklandet av vården.

Fler slutenvårdsplatser och nya sviktplatser.

Vårdutbudet räcker idag inte till för de stora behoven. Vi vill därför att antalet slutenvårdsplatser ses över och därtill vill vi uppmuntra en ny mellanform – så kallade ”sviktplatser” där man kan få hjälp och stöd under kortare perioder.

Mer resurser till forskning och kompetensutveckling

Kunskapen om psykisk ohälsa och vilka former av behandlingar som fungerar är eftersatt. Inom ramen för höstens forskningsmotion kommer vi att öka resurserna till forskning inom psykiatri. Vi vill också att det startar en mångårig bred satsning på kompetensutveckling för den personal som jobbar med psykiskt sjuka och funktionshindrade.

15.3. Fler jobb

1 000 jobb till personer med psykiska funktionshinder.

Personer med psykiskt funktionshinder är svagt representerade på arbetsmarknaden. Vi vill att 500 OSA-platser ska vikas direkt till personer med psykiskt funktionshinder och därtill vill vi ha 500 trygghetsanställningar för personer med allvarligare psykiska funktionshinder. Se UO13 i budget- och skattebilagan.

16. Investera i jämställdhet

16.1 Ett jämställt arbetsliv

Arbetslivets villkor är betydelsefulla för att få ett jämställt samhälle. Det handlar om en trygg anställning och en lön som det går att leva av. Av alla sysselsatta arbetar var fjärde person deltid; vissa för att de inte vill jobba mer – andra för att de inte får. Enligt Arbetsförmedlingen var 41 000 personer deltidsarbetslösa i juli, föga överraskande var tre fjärdedelar av dem kvinnor.

För att få bort lönediskrimineringen föreslår vi i den här motionen dels att den nya Diskrimineringsombudsmannen ska få extra resurser för att kunna intensifiera sitt arbete med att följa upp lönekartläggningar. Därutöver avsätter vi resurser för utbildningar till arbetsgivare och fackliga företrädare för jämställda löner.

Nästan var tionde av alla allvarliga arbetsolycksfall hör ihop med hot och våld. Förutom poliser och kriminalvårdare drabbas även lärare, vårdpersonal och personal inom socialtjänsten. Kvinnor drabbas i något högre utsträckning än män av hot, våld och rån. Det är den näst vanligaste skadeorsaken för kvinnor.¹³ Fler kvinnor än män anser att de utsätts för psykisk press av allt för hög arbetsbelastning. Dessutom tycker de sig ha mindre inflytande över sina arbetsuppgifter och får inte samma möjligheter till vidareutbildning eller karriärutveckling som männen. Kvinnor är sjukskrivna i högre utsträckning än män. Besvär i axlar, armar och händer samt stressrelaterade besvär drabbar oftare kvinnor, en konsekvens av enformiga arbeten och hög arbetsbelastning.

Vi vill göra en särskild satsning på ett 2-årigt forsknings- och utvecklingsprogram om kvinnors arbetsmiljö på totalt 20 miljoner kronor. Programmet ska genomföras i samverkan med arbetsmarknadens parter och inriktas på de mest skadedrabbade branscherna och yrkesgrupperna. Målet ska vara att finna metoder för att minska antalet arbetsskador med långvarig sjukfrånvaro för kvinnor samt föreslå lösningar på arbetsmiljöproblem och att bidra till kunskapsutveckling inom området kvinnors arbetsmiljö.

¹³ Arbetsmiljöverkets rapport "Gender issues in safety and health at work".

16.2 Ett jämställt familjeliv

Svensk familjepolitik är ett föredöme för många andra länder inte minst för att den innebär en hög kvinnlig förvärvsfrekvens. Vi socialdemokrater är nu djupt oroade över att regeringen i stället för att utveckla den politik som varit så framgångsrik, i stället genomför omoderna reformer som hotar kvaliteten i förskolan och barnens möjligheter att få en nära relation till båda sina föräldrar. Lägre ersättning vid vård av sjukt barn, vårdnadsbidrag och barnomsorgsavgift är en återvändsgränd för jämställdheten

Vi socialdemokrater står för kombinationen av en kvalitativ, väl utbyggd förskola och en generös och flexibel föräldraförsäkring. Det ger kvinnors frihet att själva välja sitt liv.

Föräldraförsäkringen ska, liksom övriga socialförsäkringar, ge inkomsttrygghet. Den moderatstyrda regeringen har valt att försämra den tillfälliga föräldrapenningen som gäller när föräldrar är hemma för att ta hand om sina sjuka barn. Det innebär att det är rationellt för den som tjänar mest, oftast pappan att fortsätta jobba, medan den som vanligtvis tjänar mindre, mamman, är hemma och vårdar barn. Så cementeras gamla könsroller och så försvårar regeringen för de föräldrar som vill, men inte har råd att dela ansvaret för barnen. Vi socialdemokrater vill höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen så att den ligger på samma nivå som i föräldrapenningdagarna i samband med ett barns födelse. Höjningen genomförs stegvis och landar på 10 prisbasbelopp 2011.

16. SUNDA OFFENTLIGA FINANSER

Sverige ska ha sunda offentliga finanser. Det är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Genom överskott i goda tider förhindras nedskärningar i sämre tider, då välfärden behövs som mest. Sunda offentliga finanser är även en fråga om rättvisa mot kommande generationer.

En ansvarsfull ekonomisk politik under många år av socialdemokratiskt styre har lagt grunden till dagens goda offentliga finanser, vilket gör det möjligt att stimulera ekonomin i en tid när konjunkturen försvagas.

I denna motion föreslås en rad satsningar. De ryms alla inom en ansvarsfull budget.

Tabell BB 1: Utgifts- och inkomstförändringar 2009-2011 jämfört med regeringen

Miljarder kronor	2009	2010	2011
Anslagsökningar	27,0	28,8	29,2
Anslagsminskningar	-5,7	-5,9	-5,2
<i>Summa anslagsförändringar</i>	21,3	22,9	24,0
Minskade inkomster	-17,2	-17,7	-16,6
Ökade inkomster	39,6	41,7	42,0
<i>Summa inkomstförändringar</i>	22,4	24,0	25,4
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	1,0	1,1	1,3

* Överflyttning av fastighetsskatten från kommunsektorn till staten är inte med i tabellen

Utförsäljning av statliga bolag

Regeringen skriver i budgetpropositionen att statliga bolag ska säljas ut för ett värde av 50 miljarder kronor per år. Givet regeringens facit över sina tidigare försäljningar och den utspridda oron över den globala finansiella krisen är detta mycket optimistiskt räknat. Vi socialdemokrater ser ingen ekonomiskt rationell argumentation för utförsäljningarna, och säger nej till dessa.

Det uppstår några direkta budgeteffekter på grund av detta. Vi socialdemokrater får i vår budget högre inkomster till följd av att utdelningarna från bolagen blir större. Detta motverkas av att räntekostnaderna för statsskulden blir högre, så att nettoeffekten i vårt budgetalternativ blir 0 (se utgiftsområde 26 och skatteavsnittet).

Vidare påverkas inte den offentliga sektorns nettoförmögenhet av att vi säger nej till utförsäljningarna, eftersom utförsäljning av statliga bolag innebär att ett tillgångsslag byts ut mot ett annat. Nettoförmögenheten kommer fortfarande att vara betydande, motsvarande de dryga 2 000 miljarder eller 65 procent av BNP som var fallet 2007. Däremot blir statens saldo lägre och statsskulden högre. I vårt alternativ är således statens saldo 50 miljarder kronor lägre än regeringens saldo varje år 2009 till 2011.

Överskott i de offentliga finanserna

För att minska den offentliga sektorns nettoskuld, skapa en buffert för att möta den demografiska utvecklingens kommande påfrestningar på de offentliga välfärdssystemen och bidra till en betryggande marginal till gränsen på tre procent av BNP i underskott i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt infördes år 2000 ett överskottsmål för de offentliga finanserna. Det innebär att de offentliga finanserna ska visa ett överskott på en procent av BNP över en konjunkturcykel, efter det att PPM-sparandet inte längre ska räknas med i det offentliga sparandet.

Sedan överskottsmålet infördes 2000 och fram till och med 2006 har den offentliga sektorns finansiella sparande i genomsnitt uppgått till 1,1 procent av BNP enligt det nya sättet att räkna på. Därmed klarades överskottsmålet under den period då vi socialdemokrater satt i regeringsställning.

Även fortsättningsvis är det viktigt med sunda offentliga finanser. Jämfört med regeringen lägger vi socialdemokratern därför fram förslag som leder till ett starkare finansiellt sparande.

Tabell BB 2: Finansiellt sparande för socialdemokraterna jämfört med regeringen

Finansiellt sparande	2009	2010	2011
Miljarder kronor (socialdemokraterna)	36	57,1	94,3
Miljarder kronor (regeringen)	35	56	93
Som andel av BNP (socialdemokraterna)	1,1	1,7	2,6
Som andel av BNP (regeringen)	1,1	1,6	2,5

Det finanspolitiska ramverket

Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2009 att arbetet med en översyn av det finanspolitiska ramverket, som aviserades i budgetpropositionen för 2007, kommer att fortsätta under mandatperioden.

Vi socialdemokrater menar att det nuvarande finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl och anser därför att det finns skäl att behålla den nuvarande ordningen. Vi har dock inget emot att ramverket kontinuerligt utvärderas.

Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att kunna följa den ekonomiska politikens betydelse för inkomstfördelningen i samhället. Vi vill därför skärpa kraven på att regeringen ska lämna en fördelningspolitisk redogörelse av sina förslag.

Utgiftstaken ska hållas

För att förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter infördes 1997 ett system med utgiftstak för staten. Sedan systemet infördes har utgiftstaken klarats samtliga år och bidragit till en ansvarsfull finanspolitik och sunda offentliga finanser. Vi socialdemokrater föreslår i denna budgetmotion att utgiftstaken för 2009 ska uppgå till 1027 miljarder kronor. Det är ett utgiftstak som ligger väl i linje med kravet på sunda offentliga finanser. Därutöver avvisar vi regeringens förslag till utgiftstak för 2010 och 2011.

Tabell BB 3. Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor	2009	2010	2011
<i>Socialdemokraternas utgiftstak</i>	1 027	1 059	1 092
<i>Takbegränsade utgifter</i>	988,7	1 024	1 043
<i>Socialdemokraternas budgeteringsmarginal</i>	38,3	35	49
<i>Regeringens utgiftstak</i>	991	1 020	1 050
<i>Takbegränsade utgifter</i>	953,4	985,3	1 001,3
<i>Regeringens budgeteringsmarginal</i>	37,6	34,7	48,7

Budgeteringsmarginal

Budgeteringsmarginalen syftar till att fungera som buffert mot såväl makroekonomisk osäkerhet som den finansiella osäkerhet som finns kring de ekonomiska konsekvenserna av fattade beslut. Den växande krisen i den internationella ekonomin kan innebära att behovet av att ta budgeteringsmarginalen i anspråk ökar. Ett utgiftstak på 1027 miljarder kronor

innebär att socialdemokraternas budgeteringsmarginal för 2009 blir 38,3 miljarder, vilket är något högre än regeringens budgeteringsmarginal. Även för 2010 och 2011 ligger budgeteringsmarginalen något högre än regeringen. Dessa budgeteringsmarginaler tillhör de högsta sedan systemet med utgiftstak infördes.

17. SAMMANSTÄLLNING UTGIFTER

Tabell BB4: Socialdemokraternas utgiftsramar jämfört med regeringen

	Nivå i (s)-motion			Avvikelse från propositionen		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Utgiftsramar och utgiftstak						
<i>Miljoner kronor</i>						
1 Rikets styrelse	11 780	11 351	11 575	-593	-438	-338
Samhällsekonomi och						
2 finansförvaltning	11 912	12 274	12 736	12	12	12
3 Skatt, tull och exekution	9 520	9 747	9 948	60	60	60
4 Rättsväsendet	32 779	33 459	34 131	155	150	150
5 Internationell samverkan	1 643	1 650	1 656	0	0	0
Försvar samt beredskap mot						
6 sårbarhet	43 742	43 780	44 251	-965	-1 815	-2 365
7 Internationellt bistånd	30 224	31 545	33 299	115	115	115
8 Invandrare och flyktingar	5 875	5 521	5 088	-24	-24	-24
Hälsovård, sjukvård och social						
9 omsorg	56 324	58 614	60 001	1 517	1 817	1 817
Ekonomisk trygghet vid sjukdom						
10 och handikapp	115 727	111 625	107 183	1 800	3 450	3 750
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 456	41 804	40 474	0	0	0
Ekonomisk trygghet för familjer						
12 och barn	71 066	73 299	75 572	2 600	2 700	2 800
13 Arbetsmarknad	14 366	14 896	14 519	8 893	9 029	9 617
14 Arbetsliv	56 376	59 690	59 297	430	-20	80
15 Studiestöd	23 071	24 711	25 592	1 619	1 816	1 900
Utbildning och						
16 universitetsforskning	53 011	56 271	57 400	2 822	3 407	3 637
Kultur, medier, trossamfund och						
17 fritid	10 410	10 638	10 855	123	121	119
Samhällsplanering,						
18 bostadsförsörjning och byggande	2 131	2 157	1 770	454	654	504
19 Regional utveckling	3 502	3 395	3 345	0	0	0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 743	5 440	5 405	405	255	355
21 Energi	3 131	3 377	3 274	320	750	995
22 Kommunikationer	42 223	41 414	41 938	2 000	2 000	2 000
Jord- och skogsbruk, fiske med						
23 anslutande näringar	17 573	17 312	17 334	0	20	20
24 Näringsliv	6 226	5 808	5 557	1 040	640	700
25 Allmänna bidrag till kommuner	77 654	77 516	77 716	10 615	10 210	10 190
26 Statsskuldräntor m.m.	0	0	0	1 880	3 760	5 640
Avgiften till Europeiska						
27 gemenskapen	19 878	27 191	27 837	0	0	0
Minskning av anslagsbehållningar	-2 371	-43	319	0	0	0
Summa utgiftsområden	801 726	822 271	825 780	35 278	38 669	41 734

18. SAMMANSTÄLLNING SKATTER M.M.

Tabell BB5: Socialdemokraternas skatteförslag

	Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Skatt på arbete	-6 420	-6 470	-6 520	17 700	17 700	18 800
Direkta skatter:						
Nedskalat förvärvsavdrag	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Skattereduktion a-kassa	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Nej till inkomstskattepaketet	0	0	0	15 000	15 000	15 000
Sänkt skatt för pensionärer	- 1 820	- 1 820	- 1 820	0	0	0
Ytterligare sänkt skatt för pensionärer	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avskaffa hushållsnära tjänster	800	1 100	1 300	800	1 100	1 300
Höjd skattereduktion för pensionsavgift till följd av bättre a-kassa	-400	-450	-500	-400	-450	-500
Höjd skattereduktion för pensionsavgift till följd av bättre sjukpenning m.m.	-100	-100	-200	-100	-100	-200
Höjd statlig skatt till följd av bättre sjukpenning och tillfällig föräldrapenning	100	100	200	100	100	200
Indirekta skatter:	-240	-220	860	7 300	7 300	7 300
Nej till nedsatta arb.giv.avg. för ungdomar	13 600	13 600	13 600	13 600	13 600	13 600
Nedsatta arbetsgivaravgifter för småföretag	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
1 p.e. generell nedsättning av arb.giv.avg.	-7 540	-7 270	-7 140	0	0	0
5000 förstajobbet-avdrag	-650	-650	-650	-650	-650	-650
10000 jobbluft	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Höjd ålderspensionsavgift till följd av bättre sjukpenning mm	-100	-300	-300	-100	-300	-300

	Förändring jämfört med VÄP08			Avvikelse från propositionen		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Höjd ålderspensionsavgift till följd av bättre a-kassa	-700	-750	-800	-700	-750	-800
Avskaffad arb.giv.avg. för anställning av arbetslösa ungdomar	-1 000	-1 000	0	-1 000	-1 000	0
Skatt på kapital:	8 460	8 690	8 750	3 500	3 500	3 500
Ny förmögenhetsskatt	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Växling fastighetsskatt	0	0	0	0	0	0
Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning	-170	-170	-170	0	0	0
Sänkt bolagsskatt	-6 810	-6 810	-6 810	0	0	0
Sänkt expansionsfondsskatt	-190	-20	-20	0	0	0
Förändrade underprisregler för handelsbolag	5 700	5 700	5 700	0	0	0
Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn	7 000	7 000	7 000	0	0	0
Lättnad i 3:12-reglerna	-50	-100	-150	0	0	0
Direktavskrivning av inventarier	-520	-410	-300	0	0	0
Punktskatter:	287	1 280	1 417	257	1 087	1 387
Avdrag för energieffektivisering i småhus	-300	-300	0	-300	-300	0
Skatt på fluorerade växthusgaser	0	100	100	0	100	100
Avtrappning energiskatteavdrag för vindkraft	40	40	40	0	0	0
Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftverk						
Höjd energiskatt på MK3-diesel	7	7	7	7	7	7
Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster, moms	-10	-10	-10	0	0	0
Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftverk	280	560	560	280	560	560
Höjd fastighetsskatt på vattenkraftverk	270	720	720	270	720	720
Övrigt:	0	0	0	1 000	2 000	2 000
Höjd finansieringsavgift för a-kassan	0	0	0	1 000	2 000	2 000
SUMMA SKATTEFÖRÄNDRINGAR:				22 457	24 287	25 687

Tabell BB 6 : Övriga inkomster mm

	Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Övriga inkomster:						
Utdelningar från statliga bolag	1 880	3 760	5 640	1 880	3 760	5 640
Kommunsektorn:						
Överför fastighetsskatten till staten	12 060	12 060	12 060	12 060	12 060	12 060
Ålderspensionssystemet						
Höjd avgift till följd av höjt tak i sjuk- och föräldrapenning och höjd ersättningsnivå	-100	-300	-300	-100	-300	-300
Övrigt:						
Inkomster av försäld egendom	0	0	0	-50 000	-50 000	-50 000

19. UTGIFTER PER UTGIFTSOMRÅDE

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO1	Utgiftsområdesram				-593	-438	-338
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
4:01:00	Indraget anslagssparande Regeringskansliet	-600	-450	-350	-600	-450	-350
5:01:00	Länsstyrelserna – tillsyn mot penningtvätt	4	4	4	2	2	2
	Integritetsombudsman	5	10	10	5	10	10

Demokratimålet. Det förra året förändrade demokratimålet visar på en värdeförskjutning som vi socialdemokrater inte accepterar. Ett högt valdeltagande och många människor som innehar förtroendeuppdrag skapar förutsättningar för en djup förankring och legitimitet för de demokratiska organen. Demokratimålet bör därför ges samma lydelse som 2007.

Kungliga hov- och slottsstaten. I de andra nordiska monarkierna har den blivande statschefen en egen hovstat eller motsvarande ordning. Det bör gälla även i Sverige. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Regeringskansliet. Anslagssparandet för regeringskansliet ligger på en hög nivå. Därför vill vi se en sänkning av anslaget så att det bättre motsvarar utgifterna. Sveriges ordförandeskap i EU 2009 ställer givetvis krav på ökade resurser, men den nivå regeringen föreslår är i överkant beaktande av vad det förra ordförandeskapet 2001 kostade Sverige och att toppmötena inte längre ska hållas i Sverige.

Länsstyrelserna. Länsstyrelserna i storstäderna kommer att få nya viktiga uppgifter i och med genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet. Vi bedömer att regeringens utökning av anslaget är får låg och tillför ytterligare 1,8 mnkr.

Integritetsombudsmannen. I dagens samhälle är de teknikrelaterade riskerna för integritetskränkningar många gånger större än tidigare. Den tekniska utvecklingen skapar ständigt mer avancerade verktyg som kan brukas för att söka och byta information, skapa nätverk och kontakter mm. Men det betyder också ökade risker att uppgifter missbrukas i integritetskränkande syfte. Det behövs en myndighet som på ett samlat sätt tillvaratar integritetsskyddsintresset och vakar att dess gränser inte överträds. Vi socialdemokrater vill inrätta en Integritetsombudsman.

EU-information. Det behövs mer av information och dialog om EU och vad medlemskapet i unionen innebär i det svenska samhället. Folkrörelserna har en viktig roll att spela i det arbetet och bör få ta del av de resurser som finns för EU-information

Investera i en kompetent utrikesförvaltning. Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal. Regeringen saknar en genomtänkt strategi och vi vill, eftersom detta är en fråga av nationellt intresse, söka breda lösningar och överenskommelser.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO2	Utgiftsområdesram				12	12	12
	<i>Varav nya satsningar/besparingar:</i>						
1:11	Finansinspektionen	35	35	35	12	12	12

Finansinspektionen: tillsyn och övervakning. Regeringen tillför 23 miljoner till Finansinspektionen. Men av detta ska fem miljoner användas till ”privatekonomisk utbildning” och därutöver minskas anslaget med åtta miljoner kronor till följd av en tidigare tidsbegränsad kompensation under 2008. Vi menar att anslaget till Finansinspektionen bör

utökas med 35 miljoner. Resurserna bör användas för att säkerställa att Finansinspektionen utan hinder under de kommande åren kan genomföra sitt viktiga grundläggande uppdrag som omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn.

Utnämningsspolitiken. Regeringens hantering av utnämningsspolitiken skapar inte nödvändig trovärdighet. Tvärtom präglas politiken av nyckfullhet. Det torde vara unikt att på detta sätt bedriva experimentverkstad i en grundlagsreglerad verksamhet. Regeringen borde i detta skede göra halt i experimenterandet och i stället komma tillbaka med ett samlat förslag kring hur man vill att utnämningsspolitiken ska bedrivas.

Fortifikationsverkets skog. Fortifikationsverket bör få i uppdrag att inventera sitt skogsinnehav och föreslå hur mycket som kan avsättas till skyddsvärd skog för att bidra till att nå miljömålet Levande skogar.

Fastighetsverkets skog. Den del av Fastighetsverkets skog som efter inventering klassats som skyddsvärd bör permanent kunna undantas från skogsbruk och vissa områden bör kunna bli naturreservat

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO3	Utgiftsområdesram				60	60	60
	<i>Varav nya satsningar/besparingar:</i>						
1:1	Fler anställda för att stävja skattefusk och den organiserade brottsligheten	30	30	30	30	30	30
1:1	Fler anställda för att bekämpa internationell skatteflykt	30	30	30	30	30	30

Fler anställda för att stävja skattefusk och den organiserade brottsligheten. Ett flertal åtgärder behöver genomföras för att komma tillrätta med skattebortfallet. Vi ser ett särskilt behov att öka arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Fler anställda för att bekämpa internationell skatteflykt. Internationell skatteflykt är ett hot mot välfärdssamhället. Regeringen har agerat passivt. Vi vill att Skatteverket tillförs resurser för att förstärka detta angelägna arbete.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO4	Utgiftsområdesram				155	145	155
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:1	Polisorganisationen, varav 10 finanspolisen	120	120	20	100	100	
1:3	Åklagarmyndigheten	90	90	95	10	10	15
1:7	Brottsförebyggande rådet						
1:4	Ekobrottsmyndigheten	20	20	20			
1:6	Sveriges domstolar	150	145	130	20	10	15
1:5	Kriminalvården	125	125	125	25	25	25
	Investera i miljonprogrammen: närpolisen			100			100

Polisen. Återigen kommer den moderatstyrda regeringens löften om satsningar på polisen på skam. I ett läge där flera länspolismyndigheter rapporterar om underskott och civilanställda sägs upp, måste medel tillföras. Vi vill också se en tydlig satsning på kampen mot den ekonomiska brottsligheten. En del av vår resursförstärkning ska gå till finanspolisen. Även skatteverket får ökade resurser för att intensifiera arbetet mot den organiserade brottsligheten och det internationella skatteunddragandet.

Vi vill dessutom öronmärka sammantaget 60 miljoner kronor, 20 miljoner per år under en treårsperiod, för att bekämpa barnpornografibrott och människohandel.

Närpolis i miljonprogrammen. Vi socialdemokrater vill göra en omfattande satsning på att rusta miljonprogramsområdena. Det handlar både om den fysiska miljön och om att förbättra

samhällsklimatet bl. a. genom att öka tryggheten. För 2011 avsätter vi 100 mnkr. till närpoliserna i miljonprogrammets områden.

Åklagarmyndigheten. Åklagarmyndighetens verksamhet är underdimensionerad i förhållande till antalet ärenden som kommer in. Det innebär en mycket ansträngd arbetssituation. Ärendebalanserna har ökat vilket inte är bra för rättssäkerheten. Antalet ärenden kommer att fortsätta öka. Regeringen skjuter till medel, men det är inte tillräckligt. Vi skjuter därför till ytterligare 10 miljoner för både 2009 och 2010 för att höja kvaliteten och minska genomströmningstiderna för ärenden. 2011 får åklagarmyndigheten 15 miljoner kronor extra.

Sveriges Domstolar. Ärendena, inte minst brottmål ökar vid domstolarna. Nya reformer som nämndemannareformen och en modernare rättegång tar resurser. Regeringens tillskott till Sveriges domstolar är inte tillräckliga. Vi tillför ytterligare 20 miljoner kronor 2009, 15 miljoner kronor 2010 och 10 miljoner kronor 2011.

Kriminalvården. Kriminalvårdens behov styrs av faktorer som brottsutvecklingen, antalet anmälda brott, polisens förmåga att klara upp brott och val av påföljd. Kriminalvårdens mål är att de intagna ska ha ett bättre utgångsläge när de lämnar fängelse och frivård, än när de kom in. För att göra detta krävs det välutbildad personal, effektiva behandlingsprogram, utvecklade säkerhetssystem och ett välutvecklat samarbete med andra myndigheter för att förbereda frigivning. Anslagen till Kriminalvården ökade kraftigt under den socialdemokratiska regeringen, under den förra mandatperioden ökade anslagen med 1,5 miljarder kronor. Vi menar att de medel regeringen tillför kriminalvården inte är tillräckliga. Det krävs ökade resurser till behandlingsinsatser. Det behövs även bättre tillgång till psykisk vård och stöd både i häkten och på anstalterna. Vi skjuter därför till 25 miljoner kronor per år de kommande tre åren.

Halvvägshus är ett ekonomiskt billigare alternativ än anstalt. Vi menar att regeringen måste anstränga sig för att förbättra utslussningen och öka antalet klienter i halvvägshus till minst 200 stycken. Det skulle ge kriminalvården en besparing på c.a.60 miljoner kronor per år. Resurser som kan användas till behandling och bättre utslussning.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO5	Utgiftsområdesram				0	0	0
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:7	Sipri	4	4	4	6	6	6
1:9	Svenska institutet	-6	-6	-6	-6	-6	-6

SIPRI. Regeringen har nu föreslagit minskade anslag till Sipri två år i rad. Vi vill att anslaget till Sipri höjs med 4 miljoner kronor, så att det repareras till 2006 års nivå, och finansierar detta genom ett minskat anslag till Svenska institutet.

Utgiftsområde 6 Försvar

Anslag				
		2009	2010	2011
UO6	Utgiftsområdesram	43642	43780	44251
	<i>Avvikelse från propositionen: Försvar</i>	<i>-850</i>	<i>-1700</i>	<i>-1250</i>
1:1, 1:4	Omstruktureringsåtgärder i försvarets stödverksamheter		-400	-800
1:1, 1:3, 1:4	Nej till svenskt huvudmannaskap för NBG2011 och nej till svenskt deltagande i NRF	-200	-700	-1000
1:2	Lägre ambitionsökning för internationella insatser än regeringen: 200 mkr i höjning i stället för 650 mkr	-450	-450	-450
1:2	Avsluta militär insats i Kosovo (KFOR) – men fortsätta med en civil insats	-500	-250	0
1:3	Lägre besparingar än regeringen på materiel	300	100	
	<i>Avvikelse från propositionen: Samhällets krisberedskap</i>	<i>-115</i>	<i>-115</i>	<i>-115</i>
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	-115	-115	-115

Regeringen har under det senaste året hanterat försvarspolitiken på ett minst sagt mycket märkligt sätt. Ena dagen är det högre ambitioner på något område som gäller; andra dagen är det lägre. Ibland presenteras satsningar; ibland besparingar. Inga beslut grundas på någon gedigen och sammanhållande säkerhetspolitisk analys. I stället har regeringens proposition för den långsiktiga inriktningen av Sveriges försvar gång på gång skjutits på framtiden.

Den förändring av det svenska försvaret som beslutades om i samband med 2004 års försvarsbeslut avslutades 2007. I regeringens budgetproposition redovisas en utvärdering av det förra inriktningsbeslutet. Där bedömer regeringen att Försvarsmaktens förmågeutveckling, insatsorganisationens utveckling och genomförandet av internationella insatser i stort sett har följt riksdagens och regeringens beslut. Däremot har försvarets kostnader ökat i förhållande till den ekonomiska ramen, och regeringen lyfter fram att det beror på att bland annat kostnaden för den nordiska stridsgruppen har blivit större än planerat.

Trots att det förra inriktningsbeslutet för försvarspolitiken löpte ut under 2007 har regeringen fortfarande inte lämnat något förslag till ny inriktning. Inte heller i budgetpropositionen för 2009 skickar regeringen några tydliga signaler om framtiden. I stället hänvisar regeringen till den försenade inriktningspropositionen.

Vi socialdemokrater menar att den framtida inriktningen på försvaret måste grunda sig på en gedigen säkerhetspolitisk analys. Under det senaste året har Försvarsberedningen levererat två rapporter med omvärldsanalyser och förslag, och Försvarsmakten har lämnat sina resultat av perspektivstudierna i december 2007, med en komplettering i juni 2008. Krisen i Georgien och den snabba händelseutvecklingen därefter visar att det fortfarande finns skäl att känna oro för utvecklingen i vårt närområde; även om risken för ett militärt angrepp från en annan stat direkt riktat mot Sverige är osannolikt inom överskådlig tid.

Vi socialdemokrater är övertygade om att Sverige tjänar på långsiktiga försvarspolitiska lösningar med blocköverskridande överenskommelser. Därför har vi bett om partiledaröverläggningar för att diskutera det säkerhetspolitiska läget och inriktningen av det framtida försvaret. Dessvärre har regeringen inte hörsammat vårt krav.

Inriktningen på försvaret måste ständigt förändras beroende på den aktuella säkerhetspolitiska situationen. Utformning av och storleken på försvaret ska styras av de

hot som kan bli aktuella mot Sverige. Deltagande i internationella insatser ska ske med försvarets ordinarie förband, där dessa bedöms kunna erbjuda ett mervärde för insatsen. På så sätt bidrar vi till fred och säkerhet globalt – samtidigt som vi stärker vår egen och Europas säkerhet. Sverige ska vara militärt alliansfritt. Vi ska inte ansöka om medlemskap i Nato. Sverige ska fortsätta att vara en aktiv internationell aktör. Vi anser att den politiska legitimiteten för frågor om fred och säkerhet finns hos organisationerna FN, EU och OSSE. Vi ser positivt på bi- och multilaterala försvarssamarbeten inom Norden och runt Östersjön och vill fortsätta samarbetet med Nato på områden som inte berör gemensamma försvarsförpliktelser.

Fortsatt omställning och effektivisering av försvaret

Vi socialdemokrater vill fortsätta att modernisera och effektivisera försvaret. Genom att minimera byråkrati och effektivisera processer vill vi frigöra medel för försvarets verksamhet. Försvarsberedningen levererade i juni 2008 en rapport med förslag på en ny inriktning för försvaret. I denna fanns en rad underlag för att göra en rad viktiga prioriteringar för det framtida försvaret. Nu har regeringen signalerat att de vill vänta med att gå vidare med Försvarsberedningens förslag, mot bakgrund av sommarens händelseutveckling i Georgien.

Vi socialdemokrater menar att det finns ett antal rationaliseringar som kan göras inom Försvarmaktens stödverksamheter och som inte påverkar försvarets förmåga – och där ser vi ingen anledning att vänta. Det handlar om effektivare logistik, en rationell fastighetsförvaltning, en bättre planeringsprocess inom Försvarmakten och en samordning mellan försvarets civila uppgifter och civila myndigheter.

Besparingar i försvarets stödverksamheter

	2009	2010	2011
Effektivare logistik	0	-100	-300
Fastighetsförvaltning	0	-100	-100
Rationell planeringsprocess	0	-100	-200
Civila myndigheter tar över vissa av försvarets civila uppgifter	0	-100	-200
Totala besparingar	0	-400	-800

När det gäller logistik vill vi se en sammanhållen logistikprocess, som grundar sig på en helhetssyn där bland annat försvarsindustrin får axla ett större ansvar för materielsystemens tillgänglighet. För att nå dit vill vi pröva FMV:s, FMLOG:s, Försvarmaktens tekniska kontors och industrins roll och organisation i detta avseende.

När det gäller fastighetsförvaltningen finns här stora vinster att göra genom att samordna hela den statliga fastighetsförvaltningen bättre. Idag förvaltas statens fastighetsbestånd av flera olika myndigheter. Regeringen bör se över hur förvaltningen kan effektiviseras och förbättras genom att skötas av färre myndigheter.

Försvarmakten har idag en hög arbetsbelastning samtidigt som det brister i den interna styrningen och samordningen. Ekonomistyrningsverket (ESV) visade i sin rapport i våras att processerna för planering, styrning och uppföljning i Försvarmakten inte är tillfredsställande. En renodling skulle öka effektiviteten. Vi vill därför se en mer rationell planeringsprocess bland annat i enlighet med ESV:s rapport.

Försvarsberedningen visade i sin rapport i juni i år att det finns samordningsvinster att göra genom att låta civila myndigheter ta över vissa av Försvarmaktens civila uppgifter. Till exempel pekade Försvarsberedningen på att SMHI borde kunna tillhandahålla försvarets meteorologitjänster och att Kustbevakningen borde kunna utföra havsövervakningen. Regeringen bör snarast tillsätta en utredning med sikte på att låta civila myndigheter ta över ett antal av Försvarmaktens civila uppgifter.

Därutöver måste försvaret fortsätta att omstruktureras. Det kommer att kräva investeringar. I samband med regeringens inriktningsproposition vill vi därför återkomma till vilka ytterligare prioriteringar som ska göras – vilket i sin tur frigör ekonomiskt utrymme som exempelvis kan användas för att bygga upp nya förmågor för det framtida försvaret.

Materieförsörjningen

I ljuset av den militära alliansfriheten är det viktigt att värna en inhemsk, svensk försvarsindustri med hög teknologisk standard. Försvarsindustrin bidrar till Sveriges oberoende. Samtidigt gagnas Sverige som industrination av en stark försvarsindustri, som dessutom bidrar med positiva spinoffeffekter. Vår principiella utgångspunkt är att Sverige, både ur ett långsiktigt strategiskt säkerhetspolitiskt perspektiv och ur ett industripolitiskt perspektiv tjänar på att ha en internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri.

I förra höstens budgetproposition föreslog vi en större neddragning på materielanslaget. Detta mot bakgrund av att de stora kostnaderna för inköp av JAS 39 Gripen skulle falla kraftigt under de närmaste åren när de sista JAS-flygplanen levereras. Nu har dock regeringen under det år som har gått sedan vi presenterade vår förra budgetmotion

föreslagit ytterligare neddragningar på försvarsmateriel – först i tilläggsbudgetpropositionen i april, och nu i budgetpropositionen i september. Med dessa förslag ser vi inga ytterligare möjligheter till besparingar på försvarsmaterielområdet under den kommande budgetperioden.

När det gäller regeringens förslag i höstens budgetproposition har stora delar av dessa förslag förberetts i den så kallade ”genomförandegruppen” i Regeringskansliet. Gruppens arbete har dock inte vägletts av den försvarsindustristrategi som regeringen hade utlovat. Vad som har legat till grund för prioriteringarna är därför oklart, och vi har svårt att få insyn i vad de tillfälliga besparingarna på försvarsmateriel innebär. Därför föreslår vi något mer resurser till försvarsmateriell 2009 och 2010.

Fredsfrämjande insatser

Vi vill att Sverige ska bidra till fred och säkerhet globalt genom att delta vid internationella fredsfrämjande insatser. När det gäller det svenska engagemanget i Kosovo vill vi avsluta den militära insatsen KFOR, men fortsätta vårt civila engagemang. Sveriges första bataljon kom till Kosovo redan i oktober 1999 och dagens insats utgörs av den sjuttonde rotationen. Sverige har under 2008 godkänt Kosovo som stat, och det är nu hög tid att gå vidare. Därför minskar vi tillfälligt anslaget för de fredsfrämjande insatserna med 500 miljoner kronor 2009 och 250 miljoner kronor 2010. Vi är öppna för att omfördela resurser och förstärka insatsen i Afghanistan om säkerhetsläget skulle försämrats.

Regeringen går i budgetpropositionen vidare och höjer ambitionsnivån ytterligare för de internationella insatserna med 650 miljoner kronor från 2009 och framåt. Vi menar att det först behövs ett nytt inriktningsbeslut för hela försvarspolitiken – och vill därför inte göra några större justeringar av ambitionsnivån för de fredsfrämjande insatserna innan dess. Därför nöjer vi oss med att höja ambitionerna med 200 miljoner kronor per år från 2009 och framåt.

Den svenska regeringen har, tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge, anmält sin avsikt till EU att ställa den nordiska stridsgruppen (NBG) till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2011, med Sverige som så kallad ramnation. Vi socialdemokrater är positiva till att Sverige deltar i NBG 2011. Vi socialdemokrater menar dock att Sverige, som nyligen tog ett huvudansvar för den nordiska stridsgruppen när den stod till EU:s förfogande under första halvåret 2008 – av snabbinsatsstyrkans soldater kom 2 300 av 2 800 från Sverige - denna gång inte ska vara ramnation. Sverige ska delta utan att

denna gång ta det största ansvaret. Därför minskar vi ramen för NBG med 200 miljoner kronor 2009, 700 miljoner kronor 2010 och 1 miljard kronor 2011. Som vi tidigare aviserat säger vi nej till att delta i Nato:s snabbinsatsstyrka (NRF).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Vi avvisar regeringens förslag om att föra över resurser från biståndsbudgeten till anslaget för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Dessa resurser bör även fortsättningsvis hanteras över biståndsbudgeten. Se även UO7.

Utgiftsområde 7 Bistånd

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO7	Utgiftsområdesram				115	115	115
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:1	Biståndsverksamhet				115	115	115
	<i>...varav riktat till klimatbistånd</i>	1 680	1 685	1 685	300	300	400
	<i>...varav riktat till satsning på konfliktförebyggande, medling och fredsarbete</i>				250	300	450
	<i>...varav riktat till demokrati och MR-satsning</i>	150	150	200	50	150	200
	<i>...varav riktat till aids-satsning</i>				150	150	200
	<i>...varav riktat till informations-satsning</i>				5	5	5
	<i>...varav från biståndsverksamhet till finansiering av SADEV</i>				-2	-4	-9
	<i>...varav satsning på mödrhälsa och SRHR</i>	100			0		
	<i>...varav stöd till ökad produktion av livsmedel och minskad risk för undernäring och svält</i>	100			0		

	Nej till flytt av resurser till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (UO6)	0	0	0	115	115	155
1:6	SADEV	22	25	30	2	4	9

Vi socialdemokrater vill att det svenska biståndet ska präglas av hög ambition, hög kvalitet och ge resultat. Vi vill att Sverige ska ge 1 procent av bruttonationalinkomsten i bistånd. Utvecklingen i världen är positiv på flera områden men samtidigt återstår många stora utmaningar för att utrota fattigdomen, kämpa mot klyftor och orättvisor, stärka arbetstagares rättigheter i hela världen och kunna ta tillvara på människors kraft och vilja till utveckling. Inte minst Afrika ser vi som prioriterat i detta arbete.

Trots att den moderatstyrda regeringen säger sig vilja stå fast vid målet om 1 procent av BNI till bistånd så känner vi oro. Gång på gång har regeringen urholkat biståndet, till exempel genom att skriva ned biståndsramen med skuldavskrivningar som överstiger fordringarnas värde. Även för 2009 aviseras en avräkning för skuldavskrivning. Vi har inte insyn i hur mycket denna skuld faktiskt är bokförd till idag och kan därför inte lägga något annat förslag än regeringen – men vi vill principiellt avvisa eventuella uppblåsta avräkningar från biståndsramen, i likhet med vår budgetmotion för 2008. Dessutom säger vi nej till att föra över resurser från biståndsbudgeten till anslaget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (UO6). Dessa resurser bör även fortsättningsvis hanteras över biståndsbudgeten.

Enprocentsnivån ska gälla – och kontrollen öka. Vi förespråkar en stark biståndspolitik. Därför ska enprocentsnivån på det svenska biståndet fortsätta att gälla. Men biståndet måste användas effektivt. Vi vill därför ytterligare stärka anslaget till utvärderingsmyndigheten SADEV för att öka kvaliteten och effektiviteten i biståndet.

En klimatsmart biståndspolitik. Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste frågor och en viktig beståndsdel för hållbar utveckling. Vi vill inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kunskapsöverföring till utvecklingsländerna genom en kombination av bland annat exportkrediter, exportfrämjande, forskning och bistånd. Andra åtgärder som kan bidra till att skärpa miljö- och klimatprofilen i biståndet handlar till exempel om att satsa på de delar

av Swedfunds verksamhet som kan leda till ökade investeringar i miljö- och klimatförbättrande företag i utvecklingsländerna, styra mikrolån och krediter mot miljöteknik samt införa miljöbokslut för biståndet. Vi vill vidare satsa på forskning och utbildning i Sverige om sätt för utvecklingsländerna att finna vägar till utveckling utan att behöva genomgå de utvecklade ländernas misstag. Vi vill stärka det globala samarbetet inom detta område. Vi vill att FN:s miljöprogram UNEP stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN och satsa på arbetet som görs inom ramen för FN:s vetenskapliga klimatpanel, IPCC.

Demokratisatsning: Vi socialdemokrater vill ha en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet och vill därför göra en större satsning på området med 500 miljoner inom biståndsramen 2009-2011.

Demokratibistånd till Ryssland. Situationen i Ryssland är oroande på många sätt. För oss i Sverige är det viktigt att Ryssland utvecklas till ett öppet och demokratiskt samhälle. Därför var det med stor oro som vi såg den moderatledda regeringen driva igenom snabbutfasningen av biståndet till Ryssland, detta vid en tidpunkt då situationen var och är mer allvarlig än på länge. Det är både rimligt och bra att vi drar oss ur biståndsinsatser i till exempel rysk infrastruktur, men samtidigt är det viktigt att vi fortsatt stöder utvecklingsinsatser som främjar ett öppet och demokratiskt samhälle. I budgetpropositionen lämnar regeringen fortfarande inga klara besked när det gäller att återinföra demokratibiståndet till Ryssland. Detta måste återupptas och i vår demokratisatsning ingår självklart stöd till demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland med 100 miljoner 2009-2011.

Kosovo. Vi socialdemokrater föreslår att det svenska militära engagemanget i Kosovo (KFOR) avslutas. Vårt civila engagemang fortsätter. Se UO6.

Stärkt arbete för fred och säkerhet. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Därför vill vi inom UD och forskarvärlden bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område, och avsätter 1 miljard kronor för denna verksamhet inom biståndsramen 2009-2011.

Obärsa hot mot utveckling. Aids är ett av de största hindren för utveckling. Vi vill därför göra en riktad satsning på aidsbekämpning om 500 miljoner inom biståndsramen 2009-2011.

Information om biståndet. Sverige är världens största biståndsgivare – i alla fall mätt som andel av våra egna resurser. Det är viktigt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. Vi vill, i dialog med Sida och de enskilda organisationerna, se över hur vi kan utveckla och stärka informationsarbetet kring biståndet.

Utgiftsområde 8 Migration

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO8	Utgiftsområdesram				-4	-4	-4
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Myndighetsprövning vid arbetskraftsinvandring till Arbetsförmedlingen	-24	-24	-24	-24	-24	-24
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	-29	-29	-29	-29	-29	-29
1:6	Offentligt biträde	29	29	29	29	29	29
1:1	Migrationsverket för fördjupad Sverigeinformation	20	20	20	20	20	20

Myndighetsprövning vid arbetskraftsinvandring. Arbetskraftsmigration är en naturlig del av en globaliserad värld. Sverige har en lång historia av arbetskraftsinvandring. Den kommer att öka framöver, även från länder utanför EU. En väl fungerande arbetskraftsinvandring, som

tar sin utgångspunkt i vårt behov av arbetskraft, är viktig för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Men det förutsätter bibehållen ordning och reda på arbetsmarknaden, med respekt för gällande villkor och kollektivavtal. Arbetskraftsinvandring får aldrig bli ett sätt att kringgå lagar och regler för att konkurrera med dumpade villkor. Regeringen måste säkerställa att det görs en verklig prövning av arbetsgivaren. Vi menar att Arbetsförmedlingen, inte Migrationsverket, är den myndighet som i samarbete med Skatteverket och har bäst förutsättningar att sköta den uppgiften.

Offentligt biträde i utlänningsärenden. De flyktingar som behöver ska ha tillgång till offentligt biträde. Regeringen gör en obegripligt stor neddragning av anslaget, trots att det så sent som i vårbudgeten fick tillföras medel till anslaget. Vi avvisar regeringens höjning av återvändarstödet och omfördelar dess medel till offentliga biträden. Att höja återvändarstödet har ingen effekt eftersom det inte i första hand är pengar som gör att människor inte kan återvända till exempelvis Irak och Afghanistan.

Sverigeinformation. Fördjupad information till asylsökande om möjligheterna till arbete, utbildning och bostad i Sverige.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO9	Utgiftsområdesram				1517	1817	1817
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Psykiatrireform	650	650	650	0	0	0
	Tillgänglighetsmiljard	200	1 000	1 000	200		
	Kvalitetsinvestering i sjukvården	800	1 000	1 000	800	1 000	1 000
	Bidrag till läkemedelsförmåner	200	0	0	0	0	0
1:6 + X:X	Nej till omreglering av apoteksmarknaden	0	0	0	-103	-103	-103
6:2	Ett kontrakt för livet	10	10	10	10	10	10
	Äldre och socialtjänstpaket	100	150	130	0	0	0
	Satsning på Hiv/Aids	10	10	10	10	10	10
	Tandvårdsreform	500	800	800	500	800	800
	Kompetensstegen	100	100	100	100	100	100

Psykiatri. Regeringens psykiatrisatsning består enbart av projektpengar som bara ska räcka i tre år. Det är inte tillräckligt. Vi vill investera i en långsiktig och systematisk ambitionshöjning av vården och omsorgen av de psykiskt sjuka. Därför måste satsningen fortsätta även efter år 2011.

Tillgänglighetsmiljard i sjukvården. Väntetider och köer är ett allvarligt problem i sjukvården. Under de två senaste åren har den tidigare positiva utvecklingen avstannat och tillgängligheten försämrats. Regeringen väljer att vänta med åtgärder till 2010. Vi anser att riktade insatser måste inledas redan 2009.

Kvalitetsinvestering i sjukvården. Alla ska ha rätt till sjukvård på lika villkor. Även om svensk sjukvård i stora stycken fungerar väl så finns det skillnader i hälso- och sjukvårdens utbud som inte är acceptabla. Vi satsar en miljard kronor i bättre kvalitet i sjukvården.

Tandvårdsreform. Den tandvårdsreform som regeringen presenterat är otillräcklig och fel utformad. Vi har tidigare presenterat en mer generös reform som bland annat inbegriper att den avgiftsfria tandvården för ungdomar förlängs till 24 år och att tandvårdsbidraget höjs.

Ett kontrakt för livet. Den socialdemokratiska regeringens satsning på missbrukarvården har gett mycket goda resultat. I avvaktan på att regeringen återkommer med förslag anslår vi 10 miljoner kronor per år för en fortsättning av missbrukarvårdssatsningen Ett kontrakt för livet.

Kompetensstege. Personalens kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn inom äldreomsorgen. Vi vill därför fortsätta att investera i personalen och avsätter 100 miljoner kronor per år till en fortsättning av Kompetensstegen.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO10	Utgiftsområdesram				2300	3950	4250
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Stegvis höjt tak i sjukförsäkringen och 80 procent hela sjukperioden	900	2800	3100	900	2800	3100
	Höjt BTP för förtidspensionärer	400	400	400	400	400	400
	Rehabiliteringsmiljard	500	250	250	500	250	250

Sjukförsäkringen. En stabil och väl fungerande sjukförsäkring är en viktig del av välfärdens infrastruktur. Människor måste kunna lita på att det finns ett skyddsnet när olycka eller sjukdom slår till. Den pessimism och oro många människor känner för den ekonomiska utvecklingen förklaras sannolikt med att många tvivlar på att de kommer att få det stöd de behöver den dag de behöver det. Regeringens nedmontering av försäkringarna påverkar hela det ekonomiska klimatet. Vi vill ha en sjukförsäkring som ger inkomstrygghet till breda grupper. Därför vill vi höja taket i sjukförsäkringen. Höjningen sker stegvis och landar på 10 prisbasbelopp 2011. Dem av oss som drabbats av långvarig sjukdom eller skada är särskilt utsatt med regeringens politik, efter ett år sänks sjukersättningen från 80 till 75 procent. Det är inte rimligt, vi vill att sjukpenningen ska ligga kvar på 80 procent hela sjukperioden.

Bättre trygghet för förtidspensionärer. Vi vill förbättra den ekonomiska tryggheten för alla som har sjuk- eller aktivitetsersättning, och föreslår att bostadstillägget för förtidspensionärerna höjs så att det blir lika bra som det för ålderspensionärer. Därför vill vi höja ersättningsnivån till 93 procent och taket till 5 000 kronor för sammanboende och 2 500 kronor för ensamstående i bostadstillägget för förtidspensionärer.

Rehabilitering till arbete. Regeringen har infört en s.k. rehabiliteringskedja, som dessvärre inte handlar ett dugg om rehabilitering, utan endast om utsortering av människor. Efter tre månader prövas om den som är sjukskriven kan klara av andra arbetsuppgifter hos den egna arbetsgivaren. Efter sex månader ska arbetsförmågan prövas mot hela

arbetsmarknaden. På arbetsgivarna läggs inget som helst ansvar för att medverka till rehabiliteringen och inga resurser för rehabilitering har tillförts. Regeringen ägnar sig endast åt att flytta runt pengar för att kunna rubricera det som nya satsningar. Istället för regeringens utsorteringskedja vill vi investera i rehabilitering. Hela ansvaret kan inte vila på den sjukskrivne om rehabiliteringen ska lyckas. Arbetsgivare, sjukskrivande läkare och Försäkringskassan har också ett stort ansvar. Vi avsätter en miljard i tre år till arbetslivsinriktad rehabilitering.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO5	Utgiftsområdesram				0	0	0

Vi vänder oss emot regeringens orättvisa sätt att beskatta inkomster olika. Pension är uppskjuten lön och principen måste vara att de beskattas lika. Under den förvärvsaktiva tiden har pensionärerna avstått en del av sina arbetsinkomster till den kommande pensionen.

När pensionssystemet reformerades avskaffades också det särskilda grundavdraget för folkpensionärer. En viktig utgångspunkt för att ta bort det särskilda grundavdraget var just att pension skulle beskattas som en vanlig inkomst. Men i och med jobbskatteavdraget så gäller inte längre principen om lika skatt för samma inkomst.

I årets budgetmotion tar vi ytterligare ett steg för att minska den klyfta som regeringen hela tiden vidgar.

För dem med låga inkomster finns också bostadstillägget. Detta höjdes under förra mandatperioden i flera omgångar. Det är angeläget att den av Försäkringskassan inledda informationsinsatsen till gruppen som är berättigade bostadstillägg, nu inte upphör, utan tillåts fortsätta.

I årets budgetmotion, höjer vi socialdemokrater bostadstillägget för förtidspensionärerna, så att det ligger på samma nivå som för ålderspensionärerna.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för föräldrar och barn

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
	Utgiftsområdesram				2 600	2 700	2 800
	Höjt barnbidrag med 100 kronor och månad och höjt flerbarnstillägg med 10 procent	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
	Höjt tak i tillfällig föräldrapenning	200	300	400	200	300	400
	Höjt underhållsstöd med 100 kr per månad	200	200	200	200	200	200

Höjt barnbidrag och flerbarnstillägg. Lågkonjunkturen är här och hushållen är synnerligen pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen. Istället för stora skattehöjningar som ger mest till dem som har det bäst väljer vi att rikta ekonomisk stimulans till dem som verkligen behöver det. Därför vill vi höja barnbidraget med 100 kronor i månaden för varje barn och flerbarnstillägget med tio procent.

Delat barnbidrag. Ett mer jämställt ansvar för barnen är ett viktigt mål för en modern familjepolitik. Något som också bör avspeglas i de signaler som staten skickar via utbetalningen av barnbidrag varje månad. Därför vill vi att barnbidraget delas mellan föräldrarna.

Höjt underhållsstöd. Ensamstående föräldrar har det särskilt tufft ekonomiskt. Vi vill höja underhållsstödet med 100 kronor per månad och barn.

Fler pappadagar. All forskning visar att en tidig anknytning även till pappan ökar chanserna för ett mer jämställt ansvar för barnet länge fram, något som hela familjen har glädje av. Vi vill därför inom ramen för föräldraförsäkringen ge möjlighet för papporna att vara hemma tjugo dagar i samband med barnets födelse. En chans för båda föräldrarna att vara hemma tillsammans med barnet den första månaden.

Särskild föräldrapenning. En ensamstående förälder som blir sjuk och inte kan ta hand om sitt barn kan behöva ta hjälp av någon utanför familjen som kan vårda barnet. Föräldraförsäkringsutredningen SOU 2005:73 har lämnat förslag till en särskild föräldrapenning, en sådan bör inrättas.

Höjt tak i den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen. Föräldraförsäkringen ska ge inkomsttrygghet, vilket bör gälla även när någon av föräldrarna är hemma för att vårda ett sjukt barn eller när en kvinna inte kan arbeta tiden före förlossningen. I dagsläget är det ett högre tak i föräldrapenningdagarna i samband med ett barns födelse än i den tillfälliga föräldrapenningen och i havandeskapspenningen. Vi vill komma bort från denna inkonsistens i försäkringen och genomföra en stegvis höjning som landar på 10 prisbasbelopp 2011.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO13	Utgiftsområdesram				430	-20	80
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
<i>Nytt anslag</i>	Solidaritetsbonus	500			500		
<i>1:2</i>	Bättre flyktingmottagande		1 000	1 000		80	80
<i>2:1</i>	Diskrimineringsombudsmannen för anti-diskriminering och jämställda löner	20			20		
<i>Nytt anslag</i>	Jämställdhetsutbildningar	10			10		
<i>3:1</i>	Insatser på jämställdhetsområdet	300	300		-100	-100	

Bättre flyktingmottagande. Flyktingmottagandet i Sverige behöver stöpas om, med den självklara utgångspunkten att alla ska ges en reell chans att stå för sin egen försörjning och bidra i samhället. Informationen om arbete-, utbildnings- och bostadsmöjligheter till dem

som ska etablera sig i Sverige ska blir bättre. De som fått permanent uppehållstillstånd ska få en individuell handlingsplan.

Solidaritetsbonus. För att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken vill vi som en engångsåtgärd införa en solidaritetsbonus. De kommuner som har haft den tuffaste belastningen socialt och ekonomiskt är de kommuner som tagit emot flest flyktingar i eget boende. I avvaktan på ett helt nytt system för flyktingmottagandet i Sverige vill vi socialdemokrater ge en särskild solidaritetsbonus till dessa kommuner.

Jämställda löner. Trots många år av arbete för att kvinnor och män ska få lika mycket i lön vid likvärdigt arbete är löneskillnaderna fortfarande stora. Vi vill därför initiera en bred utbildning av fackliga företrädare och arbetsgivare runt om på landets arbetsplatser i frågor kring könsdiskriminering och vikten av en jämställd arbetsplats och avsätter 10 miljoner kronor för detta 2009. Därutöver vill vi avsätta ytterligare 10 miljoner kronor till den nya Ombudsmannen mot diskriminering för att myndigheten ska kunna intensifiera granskningen av jämställdhetsplaner och lönekartläggningar.

Intensifiera anti-diskrimineringsarbetet. Intolerans, fördomar och diskriminering får aldrig begränsa människors möjligheter och ska därför bekämpas. Vi tycker att det är positivt att Sverige fått en sammanhållen lagstiftning och ett nytt ombudsmannaämbete. Men det räcker inte. Vi vill stärka antidiskrimineringsarbetet och avsätter därför 10 miljoner kronor till Diskrimineringsombudsmannen.

Insatser för jämställdhet. För att finansiera vår Kompetensstege inom äldreomsorgen (se UO9) drar vi ned 100 miljoner kronor på regeringens jämställdhetssatsning.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO14	Utgiftsområdesram				8 493	8 129	8 617
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:1	Sommarjobb	100	100	100	100	100	100
1:1	Myndighetsprövning av arbetskraftsinvandring	0	0	0	24	24	24
1:2	Bättre a-kassa och aktivitetsstöd	6 300	6 800	7 300	6 300	6 800	7 300
1:3	Fler platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbild ning	1 332	1 480	1 480	1 332	1 480	1 480
	Validering				20	20	20
1:4	Lönebidrag	100	100	100	100	100	100
2:1	Mer resurser till Arbetsmiljöverket	100	100	100	67	55	53
	Kompetensutveckling för regionala skyddsombud	20	20	20	20	20	20
	Tvåårigt forskningsprogram om kvinnors arbetsmiljö	10	10	0	10	10	0
22:11	Nej till ändrade regler om förmånsrätt	-500	-500	-500	-500	-500	-500
	Fördjupad Sverige- information	20	20	20	20	20	20
	Program för att möta	500	0	0	500	0	0

	varsel						
--	--------	--	--	--	--	--	--

En trygg arbetslöshetsförsäkring

Regeringen har under sina första två år vid regeringsmakten förstört arbetslöshetsförsäkringen. Den har blivit både dyrare och sämre – och en halv miljon löntagare har som resultat av detta lämnat försäkringen. De står nu utan trygghet när Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. I budgetpropositionen gör regeringen ett krampaktigt försök att vända utvecklingen och föreslår en sjättedels återställare av avgifterna (som inte ens de löntagare som har fått de största avgiftshöjningarna får del av) och några förändringar i medlems- och tillträdesvillkoren i försäkringen.

Vi socialdemokrater menar att det mest effektiva sättet att öka tryggheten för löntagarna är att radikalt förbättra arbetslöshetsförsäkringen genom att sänka avgifterna och att höja ersättningen. Därför föreslår vi att avgifterna sänks kraftigt genom en skattereduktion för a-kasseavgifterna på upp till 75 procent (se skatteavsnittet). Dessutom föreslår vi att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 procent under hela ersättningsperioden, och att taket uppjusteras till 950 kronor per dag 2009, under de första 100 dagarnas arbetslöshet (därefter 850 kronor). För 2010 föreslår vi en ytterligare höjning till 970 kronor per dag (870 kronor efter 100 dagars arbetslöshet) och för 2011 föreslår vi en takhöjning till 990 kronor per dag (890 kronor efter 100 dagars arbetslöshet). Vi föreslår också att antalet karensdagar i försäkringen kortas med två dagar (från sju till fem).

När det gäller regeringens förslag till förändringar i reglerna för vilka som får bli medlemmar i arbetslöshetsförsäkringen välkomnar vi att tillträdesvillkoret tas bort – så att alla får möjlighet att bli medlemmar i a-kassan redan från första dagens arbete. När det gäller de övriga förändringarna menar vi att det är principiellt tvivelaktigt att under en begränsad period förändra villkoren för att kvalificera sig för försäkringen. Vi vill att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en robust försäkring där villkoren inte görs om från en dag till en annan. Det hade varit betydligt bättre om regeringen inte först hade försämrat försäkringen och sedan tvingas till dessa reträtter. Med tanke på det nuvarande läget lägger vi inte något alternativt förslag i denna del. Däremot utreder vi utformningen av den framtida arbetslöshetsförsäkringen, vilket även innebär en översyn av regelverket kring den.

Regeringen genomförde i förra höstens budgetproposition en rad försämringar i arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa. Detta har särskilt drabbat alla kvinnor som jobbar ofrivillig deltid – inte minst i handeln, vården och omsorgen. Vi socialdemokrater

föreslår i denna budgetmotion att arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa förbättras. Med vårt förslag ökar antalet ersättningsdagar som kan användas vid deltidsarbetslöshet från dagens 75 till 100 dagar. Denna reform kostar 900 miljoner kronor 2009, 2009 miljoner kronor 2010 och 1 miljard kronor 2011. Därutöver utreder vi den framtida arbetslöshetsförsäkringens utformning – vilket även inkluderar den för deltidsarbetslösa. Inom ramen för våra ökade volymer inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen vill vi också se till att deltidsarbetslösa får möjlighet till vidareutbildning – parallellt med sitt arbete.

Fler platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbildning. Regeringen har kraftigt dragit ned på alla aktiva insatser i arbetsmarknadspolitiken; och ersatt dem med passiva. Av alla som deltar i regeringens jobb- och utvecklingsgaranti får endast två procent utbildning. Så får det inte fortsätta. IFAU:s utvärderingar visar att yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning är en effektiv åtgärd som ger mycket goda resultat. Under 2007 påbörjade ungefär 14 000 deltagare en arbetsmarknadsutbildning. Detta var drygt 14 000 färre än 2006. I augusti 2008 deltog endast 3 700 personer i arbetsmarknadsutbildning. För att skapa möjligheter för fler människor att få en vidareutbildning föreslår vi att 9 000 nya platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning 2009 och 10 000 platser 2010 och 2011.

För att öka möjligheterna för arbetssökande att få jobb föreslår vi också ett flertal andra insatser, till exempel 5 000 Förstajobbet-avdrag för arbetslösa ungdomar samt 10 000 Jobblyft för långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna, se skatteavsnittet. Därutöver föreslår vi också ett antal utbildningsinsatser, på komvux, kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildningar för ungdomar som inte har gått ut gymnasiet med fullständiga betyg. Se utgiftsområde 16. När det gäller ungdomarna vill vi dessutom att Arbetsförmedlingen ska ge dem en individuell handlingsplan redan från dag ett, och de som bedöms ha svårt att finna ett arbete bör erbjudas och förväntas påbörja en aktivitet inom en månad.

Sommarjobb. Ett sommarjobb är ofta ungdomars första kontakt med arbetslivet. Genom sommarjobbet får ungdomar lära sig vilka krav som ställs på en arbetsplats, praktiska arbetslivserfarenheter och referenser för sitt framtida jobbsökande. Men det är inte alltid lätt att finna ett sommarjobb. Ofta förutsätter det ett redan upparbetat kontaktnät. Detta betyder att ungdomar med föräldrar som har svag förankring i arbetslivet har sämre möjligheter till sommarjobb än andra ungdomar. Vi vill att alla gymnasieelever ska få

möjligheten till ett sommarjobb. Vi vill därför tillskjuta 100 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen, som i sin erbjuder de kommuner och landsting som ordnar sommarjobb en stimulans.

Fler jobb till funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade. Vi vill förbättra möjligheterna för människor med funktionshinder att få ett jobb. Därför ökar vi antalet lönebidrag med 500 platser, utöver regeringens volymer 2009-2011. För att förbättra möjligheterna till arbete för människor med psykiskt funktionshinder föreslår vi dessutom att 500 OSA-platser ska vikas för psykiskt funktionshindrade och att antalet trygghetsanställningar ska öka med 500 platser 2009-2011, utöver regeringens volymer.

Säkrare och tryggare arbetsmiljö. Regeringens neddragningar inom arbetsmiljöområdet har visat sig ohållbara och rent av farliga. Vi vill öka anslaget till Arbetsmiljöverket med 100 miljoner kronor per år 2009-2011 för fler inspektioner. Hälften av dessa resurser ska gå till fler inspektioner i de branscher där det är flest olyckor, till exempel inom tillverkningsindustri, bygg- och anläggning och transport. Därutöver vill vi göra en särskild investering i kvinnors arbetsmiljö - med fokus på att upptäcka och åtgärda brister i utsatt ensamarbete (25 mkr) och prioritera inspektioner i småföretag (25 mkr). Därutöver satsar vi 20 miljoner kronor i kompetensutveckling för de regionala skyddsombuden – så att de kan utföra sina uppgifter på ett bra sätt. Slutligen avsätter vi 10 miljoner kronor 2009 och lika mycket 2010 för ett forskningsprogram om kvinnors arbetsmiljö, med fokus på att finna metoder för att minska arbetsskador.

Validering. Idag används olika metoder i olika delar av landet vid validering av utländska examina och yrkeskunskaper, exempelvis är Göteborgs kommun mycket framgångsrika i sitt valideringsarbete. Det är oacceptabelt att möjligheterna att få sina kunskaper validerade varierar över landet. Vi vill ge Arbetsförmedlingen möjlighet att nationellt upphandla validering av arbetssökandes utbildning och yrkeskunskaper.

Myndighetsprövning vid arbetskraftsinvandring. Arbetskraftsinvandring får aldrig bli ett sätt att kringgå lagar och regler för att konkurrera med dumpade villkor. Regeringen måste säkerställa att det görs en verklig prövning av arbetsgivaren. Vi menar att Arbetsförmedlingen, inte Migrationsverket, är den myndighet som har bäst förutsättningar att sköta den uppgiften.

Sverigeinformation. Arbetsförmedlingen får i uppdrag att tillsammans med den som nyligen fått permanent uppehållstillstånd göra en första karläggning av individens utbildning och yrkeserfarenhet och samtidigt ge fördjupad information om var i landet varje person har störst möjlighet till arbete eller relevant utbildning

Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn. I ljuset av den mycket bekymmersamma ekonomiska utvecklingen med en snabbt försvagande arbetsmarknad för stora delar av det svenska näringslivet så behöver breda insatser genomföras. Vi föreslår att det redan på tilläggsbudgeten i år avsätts en halv miljard kronor för investeringar i ett riktat program för att möta varslen och den vikande arbetsmarknaden. Programmet ska påbörjas omedelbart och fortsätta under nästa år. En miljard kronor avsätts under 2009.

Programmet ska innehålla investeringar i till exempel särskilda utbildnings- och forsknings- och utvecklingsinsatser i samarbete med näringslivet. Hälften av resurserna avsätts till Arbetsförmedlingen; hälften till Vinnova, och de ska fördelas utifrån näringslivets behov.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO15	Utgiftsområdesram				1619	1816	1900
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Ökade studiemedel pga. ökade studieplatser	147	189	173	147	189	273
	Ökade kostnader pga fler platser inom Komvux	241	400	474	165	250	250
	Ökade kostnader pga. nya KY-platser	106	195	196	87	157	157
	Höjt tilläggsbidrag till studenter med barn (+50 %)	170	170	170	170	170	170
25:2	Höjt studiemedel med 5 %	550	550	550	550	550	550
25:3	varav studiemedelsräntor						
	Höjd studiehjälp med 100 kr/mån	400	400	400	400	400	400
	Höjt fribelopp	100	100	100	100	100	100

Bättre studiemedel. Många studenter har en tuff ekonomiska situation. Det finns inte utrymme för det oväntade, ett tandläkarbesök eller behov av medicin. Vi vill därför höja studiemedlen med 375 per månad.

Studenter med barn. All fler studenter har barn, deras ekonomiska situation är särskilt pressad. Därför inrättade den socialdemokratiska regeringen ett särskilt stöd till studenter med barn. Vi anser att stödet kraftigt bör höjas för att inte studenter med barn ska halka efter ekonomiskt. Höjningen innebär exempelvis att stödet för ett barn höjs till 738 kronor per månad från tidigare 492 kronor, för två barn höjs det från 800 till 1200 kr per månad.

Höjt fribelopp. Många studenter kombinerar studierna med arbete och får värdefull anknytning till arbetsmarknaden, viktiga kontakter och en förbättrad ekonomisk situation. Vi vill därför höja fribeloppet med närmare 10 procent, vilket innebär att man kan arbeta mer utan att få sina studiemedel reducerade.

Höjd studiehjälp. Studiehjälp utgår till hemmavarande barn över 16 år som går i gymnasieskolan. Det är naturligt att studiehjälpen ligger på samma nivå som barnbidraget, därför höjer vi också detta med 100 kronor i månaden.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO16	Utgiftsområdesram				2822	3412	3647
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Mer forskning	1 424	2 289	2 789	250	250	250
	Fler högskoleplatser	290	360	490	290	360	490
	Satsning på NMT	107	182	182	0	0	0
	Kvalitetsprogram i grundskolan	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	Investera i miljonprogrammen: skolan	0	0	100	0	0	100
	7 000 fler platser på komvux, varav 4 500 yrkesvux, successiv	359	600	726	235	350	350

	utbyggnad						
	4 500 fler platser KY	218	399	398	187	337	337
	utökat antal platser i gymnasial lärlingsutbildning	50	100	200	0	0	0
	5 000 fler lärlingsutbildningar för arbetslösa ungdomar	350	550	550	350	550	550
	praktik i högskolan	100	100	100	100	100	100
	Kvalitetssatsning på högskolan	400	400	400	400	400	400
1:10	Fortbildning av lärare och förskollärare	350	350	200	0	0	0
	Kompletterande högskolueb. för personer med hälso-och sjukvårdsutb.	43	43	42	0	0	0
	Bättre SFI	20	20	20	20	20	20
	Intensivkurser i svenska, 1 000 platser	40	40	40	40	40	40

Kvalitetsprogram för grundskolan. Ska skolan lyckas med sitt uppdrag måste den fånga lusten till lärande och utmana alla barn och unga att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Vi vill ta vara på allas begåvning. Alla ska möta en utmaning i skolan. Det kräver mer utrymme för att göra olika i olika skolor. Därför vill vi socialdemokrater satsa tre miljarder de närmaste tre åren för att höja kvaliteten i den svenska skolan.

Skolorna i miljonprogrammet. Vi socialdemokrater vill göra en omfattande satsning på att rusta miljonprogramsområdena. Det handlar både om den fysiska miljön och om att förbättra samhällsklimatet bl. a. genom att investera i skolorna.

Fortbildning av lärare och förskollärare. Redan i vår motionen föreslog vi att även förskolans personal ska omfattas av lärarlyftet. För oss är det självklart att alla lärare behöver få möjlighet till fortbildning för att garantera verksamhetens kvalitet.

Fler platser i lärlingsutbildning. För de ungdomar som är arbetslösa och saknar tillräcklig utbildning vill vi inrätta 5 000 nya lärlingsplatser som ger dem chansen att skaffa en utbildning i nära kontakt med arbetslivet.

Fler platser på Komvux. Neddragningarna av den kommunala vuxenutbildningen har varit omfattande, regeringen backar nu, men först 2012 kommer antalet komvuxplatser att vara tillbaka på 2006 års nivå med nuvarande politik. Vi menar att det är fullständigt otillräckligt. Det finns för få platser i vuxenutbildningen för dem som vill läsa in eller omskola sig inom gymnasieskolans yrkesprogram. Det innebär att vuxenutbildningen inte har så mycket att erbjuda vare sig för den som hoppade av gymnasiet och vill läsa in yrkesutbildningen eller för den som har gått ett teoretiskt gymnasieprogram, till exempel inom media, och sedan upptäcker att de behöver mer yrkesspecifik utbildning för att få jobb. Inte heller har Komvux kunnat användas effektivt för att motverka arbetskraftsbrist under högkonjunkturen, vilket inneburit missade chanser.

Vi föreslår 7 000 tusen fler komvuxplatser, varav 4 500 yrkesvuxplatser mer än regeringen.

Arbetslivsanknuten SFI-undervisning. Svenskundervisningen för invandrare fungerar inte tillfredsställande. Utbildningen är inte tillräckligt anpassad till olika människors olika förkunskaper. Vi vill att SFI-undervisningen tydligare kopplas till varje individs förkunskaper och att undervisningen inriktas på att underlätta en snabb övergång till arbetslivet. Vi avsätter 20 miljoner kronor för utvecklings- och försöksverksamhet.

Fler platser i kvalificerad yrkesutbildning. Den kvalificerade yrkesutbildningens har fått uppleva ett vacuum på två år på grund av regeringens märkliga hantering av den utredning som skulle se över de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Vi välkomnar den nya Yrkeshögskolan men menar att den utökning av platser som regeringen gör är helt otillräcklig för att möta människors behov och arbetsmarknadens efterfrågan. Vi vill bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen med 4 500 platser.

Fler högskoleplatser. Utbildning och bildning är avgörande för individers och länders konkurrenskraft. Därför är det djupt oroande att regeringen konsekvent dragit ner på antalet platser inom högskolan. Nu är de stora ungdomskullarna, födda i början av 1990-talet på väg in i högskolesystemet. Andelen unga som får chansen till högskolestudier kommer att minska. Det hämmar både enskilda och samhället. Vi vill ge fler chansen till högskoleutbildning. Vi föreslår nästa år 3 685 fler platser än regeringen.

Stäng inte dörren till högskolan. I ett modernt samhälle är det viktigt att möjliggöra för människor att gå emellan arbetslivet och studier. Ett av de bästa sätten för att uppnå det

och bredda rekrytering till högskolan har varit den så kallade 25:4 regeln. Den gav dem som är 25 år och skaffat sig arbetslivserfarenhet under fyra år behörighet till högskolan. Men den regeln avskaffar regeringen. När de flesta länder i Europa strävar efter att få fler som läser vidare så ska inte vi i Sverige gå åt motsatt håll. Vårt mål är att alla som vill och har behörighet ska ges möjlighet att läsa på högskolor och universitet.

Kvalitet i högskolan. Kvaliteten måste lyftas i högskolan, särskilt inom de ämnesområden som i dag har liten andel lärarledd tid. På många utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar, seminarier etc. och uppsatsstudenter behöver mer tid med sina handledare. Vi satsar därför 400 miljoner kronor om året på att höja kvaliteten i utbildningen på grundutbildningen inom samhällsvetenskap och humaniora. Medlen ska gå till att höja kvaliteten i utbildningen framförallt genom mer undervisning.

Praktik i högskolan. Många studenter som vill göra praktik får idag inte den möjligheten, eftersom deras lärosäten inte erbjuder praktik. Vi vill skapa möjlighet för fler studenter att få värdefull arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik.

Intensivkurser i svenska. Många som kommer till Sverige talar flera språk och har vana vid akademiska studier. För dem som är studievana och snabbt vill lära sig svenska vill vi införa intensivkurser i svenska. Vi föreslår att Södertörns högskola, Malmö högskola och högskolan i Gävle ska erbjuda intensivkurser i svenska för personer med akademisk examen.

Mer resurser till forskning. Sverige ska vara en ledande forskningsnation. Det kräver fortsatt stora investeringar. Investeringar som återbetalar sig mångfalt i form av kunskap, utveckling och viktiga bidrag till tillväxt och välfärd. Vi vill öka resurserna till svensk forskning.

Utgiftsområde 17 Kultur

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO17	Utgiftsområdesram				123	121	119
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Barnkultur: Kulturbryggan	100	100	100	100	100	100
8:1	Fri entré vid statliga museer samt upprustning av muséerna	64	64	64	24	24	24
10.1	Digitalisering av små biografer för bättre kulturutbud i hela landet	15	15	15	15	15	15
1:4, 2:2	Satsning på regionala kulturinstitutioner	20	20	20	10	10	10
13:2	Samlingslokaler	10	10	10	10	10	10
8:2	Permanent EWK- utställning	1	1	1	1	1	1
3:1	Investera i läsandet	10	10	10	10	10	10
1:3	Nej till regeringens ”skapande skola”	0	0	0	-56	-58	-60
7:2	Nej till regeringens besparing på kulturmiljövård	0			15		
2:1	Bidrag till Operan m.m.	19	23	24	-10	-10	-10
	Teateralliansen	4	4	4	4	4	4
	Övriga kultursatsningar	0	15	15	0	15	15

En talande tystnad

Regeringen har ingen samlad kulturpolitik. Kulturen är satt på utredning, allt är ifrågasatt och inga besked ges om framtiden. Regeringens enda större kulturpolitiska reform under den första halvan av mandatperioden är att de har återinfört entréavgifterna på statliga museer. Det har resulterat i en radikal minskning av antal besök – inte minst av dem som inte tidigare brukade gå på museer. I övrigt lyser regeringens kulturpolitik med sin frånvaro. Vi socialdemokrater vill fortsätta att främja kulturen som en självständig och utmanande kraft i samhället.

Investera i barnkultur - kulturbyggen

Om vi vill ge fler möjlighet att ta del av kulturupplevelser måste vi börja med att investera i barnens kultur. Därför prioriterar vi barnen i vår kulturpolitik. Vår största enskilda satsning går till barnkulturen. Barn ska redan i förskolan och i skolan få ta del av kultur. Samtidigt ser vi stora möjligheter att utnyttja de regionala kulturinstitutionerna bättre.

Därför föreslår vi en stor satsning där de regionala kulturinstitutionerna, till exempel länsorkestrarna eller länsteatrarna, får möjlighet att besöka regionens förskolor och skolor – eller låta förskolorna och skolorna komma och besöka dem. Men det kan också handla om att stödja barnens eget kulturskapande; att få pröva att spela i en orkester, att få improvisera fram ny musik tillsammans med andra och att få testa att spela teater. Kulturbryggan ska både handla om att själv skapa och att få ta del av andras skapande. Långsiktighet, tillgänglighet, samverkan och helhetstänkande ska präglade den verksamhet som får stöd. Aktörerna inom kulturområdet ska uppmuntras att i nära samarbete med förskolor och skolor utveckla metoder för att erbjuda alla elever kreativ verksamhet i olika former.

Gör kulturen tillgänglig för alla

Vi vill investera i kultur, men också i att göra de kulturskatter vi har tillgänglig för alla. Därför satsar vi på att låta fler få del av kulturen.

Fri entré på statliga museer. De statliga museernas skatter ska vara tillgängliga för alla. Vi vill införa fri entré för alla på de statliga museerna. Den reformen beräknas kosta 43 miljoner kronor. Dessutom vill vi rusta upp och utveckla museerna.

Digitalisera landets biografier. Den nya digitala tekniken skapar nya möjligheter för landets små biografier och samlingslokaler. Opera från världens främsta konserthus kan visas i Norrlands inland. De senaste filmerna kan ha premiär samma dag i Klintehamn på Gotland

som på Kungsgatan i Stockholm. Och landets små biografteater kan få möjlighet att sända stora sportevenemang på storbild. Vi socialdemokrater vill investera 15 miljoner kronor per år i tre år för att digitalisera landets biografteater, och vi räknar med att kommunerna och de enskilda biografteaterna skjuter till lika mycket vilket sammantaget ger 45 miljoner kronor per år. Syftet är att öka tillgängligheten till kultur i hela landet.

Mer kultur i hela landet. Kulturen ska vara tillgänglig för alla runt om i landet. Det regionala och lokala kulturlivet behöver stärkas. Regeringen skjuter till 10 miljoner kronor för detta. Vi menar att det inte räcker och dubblar den satsningen. Detta finansierar vi genom en lägre uppjustering av anslaget till Operan.

Kulturella mötesplatser i varje kommun. I dagens informations- och underhållningsbranscher behöver alla människor en plats för återhämtning och inspiration. Vi vill höja bidraget till allmänna samlingslokaler. Samlingslokaler för ungdomar i storstäderna ska prioriteras.

Permanent EWK-utställning. Vi socialdemokrater vill göra den ovärderliga politiska konst som EWK-bilder utgör tillgänglig för fler. I summan ingår försäkringskostnader, underhåll, vård av samlingen, renovering av skadade bilder och en arkivtjänst för att göra samlingen tillgänglig för utställningar, forskning och publicering.

Ta vara på kreativiteten

Vi vill uppmuntra kreativitet. På samma sätt som barn bäst lär genom lek och skapande utvecklas vi som vuxna när vi får utnyttja våra kreativa sidor. Därför vill vi investera i kreativitet.

Investera i den kreativa ekonomin. Många nya tjänster och produkter har sin grund i uttryck från konst och kultur. Designens utveckling är intimt förknippad med konstens utveckling. Hela upplevelseindustrin har sin grund i människors längtan efter nya kulturella influenser och upplevelser. Det bör inte råda vattentäta skott mellan kultur och företagande. Vi vill tillsammans med företag och organisationer inom den breda upplevelseindustrin utveckla ett framtidsprogram för kreativa branscher. Investeringar ska göras inom utbildning, forskning, produktutveckling och marknadsföring. Det kan handla om nya professorer inom datorspelsutveckling och måltid, riktade yrkesutbildningar inom design eller mode eller insatser för att marknadsföra svensk litteratur eller konst utomlands. Möjligheterna är

stora. Inom ramen för branschprogrammen inom UO24 vill vi investera i ett branschprogram för den kreativa ekonomin.

Teateralliansen. Vi vill också skjuta till 4 miljoner kronor per år för att förbättra arbetsmarknaden för kulturarbetarna inom scenkonsten.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO18	Utgiftsområdesram				454	654	504
	<i>Varav nya satsningar/besparingar:</i>						
Nytt anslag	Investeringsstöd	400	600	350	400	600	350
3:2	Utbildning i privatekonomi	3	3	3	3	3	3
Nytt anslag	Investeringar i miljonprogram: Handslag med byggsektorn	50	50	50	50	50	50
Nytt anslag	Investeringar i miljonprogram: Energieffektivisering miljonprogram	0	0	100	0	0	100
Nytt anslag	Ungdomsbostadssamordnare	1	1	1	1	1	1

Investeringsstöd. Vi ser ett behov av ett investeringsstöd till hyresrätter, inte minst för att öka ungdomar och studerandes möjligheter att få en bostad. Fler hyresrätter ökar valfriheten och underlättar rörligheten på arbetsmarknaden. Totalt satsar vi 1,35 miljarder kronor de närmaste tre åren.

Utbildning i privatekonomi. Tre miljoner tillförs Konsumentverket för att informera ungdomar om SMS-lån och överskuldsättning.

Ungdomsbostadssamordnare tillsätts. Detta är ett av flera initiativ för att underlätta ungdomars möjlighet att få en bostad,

Mål för bostadspolitik Den moderatstyrda regeringen har avskaffat målen för den sociala bostadspolitiken och deras inriktning på bra boende som skapar jämlika boendemiljöer med en verksamhet inriktad på ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart byggande och förvaltning till en rimlig kostnad för konsumenten. Regeringens mål tar ingen social hänsyn utan är endast en fråga om balanser på marknader. Vi socialdemokrater vill återinföra målen om en social bostadspolitik.

Mål för konsumentpolitik. Den socialdemokratiska regeringens konsumentpolitiska mål "Trygga konsumenter som handlar hållbart" och dess delmål med fokus på hushållning av egna och gemensamma resurser har den borgerliga regeringen ersatt med följande mål: "Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val." De nya målen säger ingenting om konsumtionens roll i hållbarheten eller de olika förutsättningar olika konsumenter har på marknaden. För oss socialdemokrater är konsumentpolitiken en självklar del i byggandet av ett jämställt och hållbart samhälle. Därför vill vi återinföra de tidigare konsumentpolitiska målen.

Investera i miljonprogrammen: Branschprogram med byggsektorn. Under år 2009 vill vi påbörja en satsning på pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning om metoder och modeller för att renovera, rusta och utveckla miljonprogramsområden. Vi vill utforma denna satsning gemensamt med företrädare för fastighets- och byggbranschen och kommunerna. Programmet ska tillvarata de goda erfarenheter vi har från att utveckla strategiska utvecklingsprogram tillsammans med t.ex. fordonsindustrin. Staten tillför 50 miljoner kronor under år 2009 och lika mycket varje år under de kommande åren, detta under förutsättning att övriga parter matchar statens insatser. Totalt kommer programmet att omfatta en miljard kronor över en period om cirka åtta år.

Investera i miljonprogrammen: Energieffektivisering miljonprogram. Under år 2011 ska ett flertal olika satsningar inom ramen för investeringen i miljonprogrammen påbörjas. Totalt tillför staten 500 miljoner till dessa satsningar under år 2011 och ska matchas av insatser från lokala

myndigheter, kommuner och/eller näringsliv. Ett av de program som påbörjas är riktat till att stimulera användande av ny teknik vid energieffektiviseringar i miljonprogramsområdena. Staten tillför 100 miljoner kronor under år 2011 och lika mycket varje år under de kommande åren, detta under förutsättning att övriga parter matchar statens insatser. Totalt kommer programmet att omfatta två miljarder kronor över en period om cirka åtta.

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO19	Utgiftsområdesram				0	0	0
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						

En politik för hela Sverige. Sveriges tillväxt är summan av tillväxten i landets alla delar. Alla regioner har olika förutsättningar för tillväxt och utveckling. De bästa kunskaperna om de lokala förutsättningarna finns lokalt – inte centralt.

För oss socialdemokrater är det självklart att rika kommuner och landsting ska dela med sig för att hjälpa människor i andra delar av landet att få en bra välfärd. Vi satsar i vår budget brett på investeringar i välfärd, inte minst på skolan och sjukvården. Genom våra investeringar stärker vi kvaliteten i hela landet. Vi genomför breda utbildningsinsatser, inte minst investerar vi i utbildning i hela landet.

Många kommuner pressas nu av ökade kostnader för socialbidrag. Våra förbättringar av trygghetsförsäkringarna medför att människors trygghet förbättras. Dessa förbättringar kommer att innebära en lättnad för kommunerna.

Genom våra breda infrastrukturinvesteringar bygger vi hela Sverige starkt. Totalt tillför vi sex miljarder mer till infrastrukturen än regeringen. Gemensamt ägda företag som exempelvis SJ och Posten har en viktig roll att erbjuda en fungerande service i hela Sverige.

Bensinmackarna blir allt färre. Avstånden till närmaste butik eller serviceställe ökar. Och med dem försvinner också annan service som Apoteks- och Systembolagsutlämning. Samtidigt försvinner också möjligheterna att erbjuda offentlig service i anslutning till försäljningsställena. Detta hotar näringslivet i glesbygden och försämrar människors livskvalitet.

Socialdemokraterna tillför 20 miljoner kronor för att säkra offentlig och privat service på landsbygden. Det innebär att många människor får behålla sina mackar, livsmedelsbutiker och serviceställen. Vilka serviceställen som ska få stöd ska avgöras regionalt och gemensamt av kommunerna, länsstyrelserna, och företag. Det garanterar att pengarna används på bästa sätt.

Vi satsar också brett på besöksnäringen. En viktig och växande närings som skapar utveckling och jobb i hela Sverige.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO20	Utgiftsområdesram				405	255	355
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Klimp	350	300	300	350	300	300
	Nej till hållbara städer	0	0	0	-140	-200	
	Efterkonvertering av bilar	75	75	0	75	75	0
	Biologisk mångfald	50	50	-150	50	50	50
	Oljesanering av gamla vrak	25	25	0	25	25	0
	Kemi	5	5	5	5	5	5
	Havspolitik	150	200	305	0	0	0
	Bilskrotningsfonden (4000 kr till bilar äldre än 1989)	40	0	0	40	0	0

Klimatinvesteringsprogram. Regeringen lägger ner klimatinvesteringsprogrammen trots att de är ett framgångsrikt instrument för kommuner, näringsliv och organisationer som vill göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen. Programmen har haft stor betydelse för det breda klimatarbete som pågår över hela landet och som gett Sverige hög trovärdighet i de internationella förhandlingarna. Enligt Naturvårdsverkets redovisning så minskar de åtgärder som vidtagits inom ramen för det tidigare programmet LIP och nuvarande Klimp utsläppen av växthusgaser med närmare två miljoner ton om året. Det motsvarar cirka två tredjedelar av det svenska klimatmålet. Nedskärningar och minskade ambitioner på klimatområdet är fel väg att gå. Istället krävs nya och kraftfulla åtgärder för att energiomställningen till ett mer hållbart samhälle inte ska tappa fart. Sverige har allt att vinna på att fortsätta gå före i energiomställningen. Det är inte det land som sist tar steget ut ur fossilsamhället som vinner – tvärtom. Vi vill fortsätta det framgångsrika arbetet med Klimp.

Bilskrotningspremie. Sverige har Europas äldsta bilpark. Den moderatstyrda regeringen har trots detta drivit igenom ett avskaffande av bilskrotningsfonden. Det finns inte längre någon stimulans för att göra sig av med gamla, miljöstörande fordon. Det är viktigt att de äldsta fordonen mönstras ut, varför vi vill satsa 40 miljoner kronor på en tillfällig bilskrotningspremie under 2009. Premien skall uppgå till 4 000 kronor per bil.

Efterkonvertering av gamla bilar. Även med insatser som en miljöbonus eller skrotningspremie finns en risk att bilparken inte förnyas i den takt som krävs för att nå önskade utsläppsminskningar. De bilsbilar som säljs i dag kommer att finnas kvar under lång tid på de svenska vägarna. Därför föreslår vi ett efterkonverteringsstöd på 75 miljoner kronor riktat mot befintlig bilpark.

Biologisk mångfald. Regeringens neddragning av anslagen till biologisk mångfald omintetgör möjligheterna att nå miljömålet Levande Skogar.

Oljesanering av gamla vrak. I svenska vatten finns ca.700 vrak. Ett vrak som brister kan orsaka omfattande oljeskador. Vi avsätter därför medel för en inventering och därefter sanering av de vrak som riskerar att falla sönder.

Kemi. Kemikalieinspektionen har under året fått ytterligare arbetsuppgifter i och med implementeringen av EU:s nya kemikalielagstiftning (Reach). Den moderatstyrda regeringen minskar dock anslagen till Kemi med drygt 11,5 miljoner kronor under 2009-10. Samtidigt rapporteras återkommande i medierna om otillåtna färgämnen i livsmedel, godis och glass eller om otillåtna mjukgörande ämnen i leksaker. Tillsynen måste stärkas.

Utgiftsområde 21 Energi

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO21	Utgiftsområdesram				320	750	995
	<u>Varav nya satsningar/besparingar:</u>						
1:5	Energiforskning	455	1045	1260	200	555	800
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	115	105	120	-115	-105	-120
1.13	Energiteknik	100	122	117	-100	-122	-117
1:11	Energieffektivisering fönster	80					
1:2	Lokala och regionala insatser för energieffektivisering	100	195	335	100	195	195
1:14 nytt anslag	Fasa ut olja och kol i industrin	100			100		
1:15 nytt anslag	Testmarknader för ny energiteknik	135	147	157	135	147	157

Energiforskning. Regeringens ”satsning” på energiforskning och kommersialisering av energiteknik är långt ifrån tillräcklig. Avgörande är också att forskningen i större utsträckning kan kommersialiseras och resulterar i nya produkter, exportmöjligheter och arbetstillfällen. Steget mellan pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion av exempelvis andra generationens biodrivmedel ska därför underlättas. Här ska staten ta ett större ansvar. Projekt som kan komma ifråga för statligt riskkapitalengagemang är till exempel vågkraftsprojekt, anläggningar för andra generationens förnybara drivmedel eller utvecklingen av nya solceller, elöverföringsteknik eller alternativ motorutveckling.

Energieffektivisering. Vi vill bygga ut energi- och klimatrådgivningen kraftigt. Men stöd och råd ska fler kunna minska sin energiförbrukning och få mer pengar över till annat. Oavsett var man bor ska man alltid ha tillgång till en kompetent och oberoende rådgivning. Även företag ska omfattas av denna service.

Vi vill också skynda på energieffektiviseringen i offentlig sektor, vilket både ökar efterfrågan på energieffektiva lösningar och energitjänster men också sparar in betydande summor genom minskad energiförbrukning.

Fasa ut olja och kol i industrin. Fortfarande används betydande mängder kol och olja i industriella processer och uppvärmning av industrilokaler. För att stimulera övergången till miljövänligare energikällor vill vi att staten ska inrätta ett nytt investeringsprogram hos Energimyndigheten, ett program för minskad oljeanvändning inom industrin (PFO).

Testmarknader för ny teknik. Vi vill kraftsamla stödet till kommersialiseringen av ny energiteknik, teknikupphandling och testmarknader till ett anslag. Detta nya anslag kompletterar och ska samordnas med Klimatbonusen, klimatinvesteringsprogrammen, det nya biogasprogrammet samt de kraftigt ökade resurserna till energiforskning. Vi vill också att den kraftigt utbyggda energi- och klimatrådgivning som vi föreslår särskilt ska främja ny energiteknik. Sammantaget innebär detta en ökad efterfrågan på ny energiteknik och tillskapandet av viktiga referensmarknader för nya klimatsmarta produkter och svenska företag.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO22	Utgiftsområdesram				2 000	2 000	2 000
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:2	Närtidssatsning vägar	2 660	2 800			620	
1:2	Närtidssatsning kollektivtrafik	649	234		649	234	
1:4	Närtidssatsning järnväg	1 956	2 436		816	816	
	Lånefinansiering av strategiska gröna infrastrukturinvesteringar	450	250	2 000	450	250	2 000
2:4	Bredbandssatsning	50	50		45	30	
1:4	Investeringar i Stockholms kollektivtrafik till följd av trängselavgift	0	0		284	278	
1:2	Investeringar i Stockholms vägtrafik till följd av trängselavgift	0	0		-284	-278	
	Trafiksäkerhet	50	50	0	50	50	0
	Mindre resurser för merkostnader till Transportstyrelsen	0	0	0	-10	0	0

Närtidssatsning

Regeringen har i budgetpropositionen pekat ut ett antal projekt som ska tidigareläggas i en så kallad närtidssatsning 2009-2010. Totalt satsar regeringen 7,6 miljarder kronor, och av dessa fördelas två tredjedelar till vägar, och endast en tredjedel till järnväg. Vi socialdemokrater menar att regeringen saknar en tydlig strategi för klimatfrågorna. Man kan inte ena dagen sätta upp höga ambitioner för att minska utsläppen – och i nästa dag främst prioritera vägar när det gäller framtidens infrastruktur.

På många håll i landet är infrastrukturen eftersatt. Under de senaste åren har trafikvolymerna ökat kraftigt på många sträckningar – och den infrastruktur som finns idag räcker inte till. Samtidigt behöver vi uppmuntra fler att resa miljövänligare. Då behöver också kapaciteten på järnvägen och i kollektivtrafiken byggas ut. Vi socialdemokrater vill investera 4 miljarder kronor mer 2009-2010 än regeringen på infrastruktur. Av dessa tillskott vill vi fördela 3 400 miljoner (85 procent) till nya investeringar i järnväg, kollektivtrafik och strategiska gröna framtidsinvesteringar. Vår totala närtidssatsning uppgår till 11,6 miljarder kronor – att jämföra med regeringens 7,6. Av vår totala närtidssatsning investerar vi mer än hälften i järnväg, kollektivtrafik och strategiska gröna framtidsinvesteringar.

Närtidssatsningar 2009 och 2010 - Järnväg

<i>(mkr)</i>	2009	2010
Hamnbanan Göteborg dubbelspår Pölsebobangården-Skandiahamn	80	80
Dubbelspår Hallsberg-Degerön ny mötesstation	26	26
Ostkustbanan: Dubbelspår Skutskär-Furuviik*	175	175
Dubbelspår Centrumbanan i Södertälje mellan Södertälje hamn och Södertälje central	375	375
Kombiterminal Händelö, Pampushamnen i Norrköping – etapp 1	160	160
<i>Haparandabanan*</i>		
<i>Emmaboda-Karlskrona*</i>		
<i>Kapacitetsåtgärder Bergslagen, Ostkustbanan och Norra Sverige*</i>		
<i>Elektrifiering Nykroppa-Kristinehamn*</i>		
<i>Kraftsamling Göteborg och Öresund*</i>		
<i>Handikappanpassning järnväg*</i>		

*) Enligt förslag i regeringens närtidssatsning.

***) Dessutom ingår byggande av tre nya stationer och upprustning av 14 stationer – som redan är finansierad genom regeringens närtidssatsning

Vi vill dessutom höja statsbidragen till kollektivtrafikinvesteringar 2009 och 2010, så att de regioner som vill investera i ökad kapacitet i kollektivtrafiken kan få bidrag till exempelvis spår, perronger och resecentrum.

Närtidssatsning kollektivtrafik

	2009	2010
Statsbidrag till kollektivtrafik	649	234

Närtidssatsning vägar

När det gäller vägar vill vi, utöver regeringens närtidssatsning, göra en större satsning på E22. Regeringen skjuter till 150 mkr till sträckningen Sölve-Stensnäs samt mitträcke på andra delar av E22, samt 200 mkr till E22 i Skåne mellan Hurva och Gualöf. Problemet är bara att dessa 200 miljoner kronor inte räcker särskilt långt.

För att klara att bredda de fyra delsträckningar på E22 mellan Hurva och Gualöf som är möjliga att påbörja redan 2010 krävs ett tillskott på totalt 820 miljoner kronor 2010. Vi socialdemokrater menar att E22 i Skåne är en prioriterad väg, och föreslår därför att dessa resurser satsas redan 2010.

E22 i Skåne med närtidssatsning (s)

	kostnad
Del 1 Hurva - Rolsberga	240
Del 2 Rosberga-Fogdarp	130
Del 3 Fogdrap-Hörby N	150
Del 4 Hörby-Linderöd	300
Kostnad	820

Närtidssatsning vägar

	2009	2010
E22 i Skåne	0	820
Övriga närtidssatsningar vägar, enligt regeringens förslag	2 550	1 980

Strategiska framtidsinvesteringar

Vi menar att det är viktigt att nationellt samlas kring ett antal strategiska infrastrukturprojekt som är nödvändiga för att klara landets tillväxt- och klimatmål. För dessa strategiska projekt vill vi också se lånefinansiering, med statliga lån ur Riksgälden, som innebär att hela finansieringen för projekten är klar på förhand, vilket ger bättre förutsättningar för att planera och bygga effektivt. Botniabanan och Norrortsleden är exempel på projekt som gett mycket positiva resultat när det gäller möjligheterna att planera och bygga effektivt.

Vi vill signalera redan nu att en av dessa strategiska infrastrukturinvesteringar som vi vill finansiera på detta sätt är Ostlänken mellan Järna och Linköping. Ostlänken är en dubbelspårsjärnväg som kommer att knyta ihop Östergötland, Sörmland och Mälardalen. Den är också en länk i den framtida Götalandsbanan mellan Stockholm och Göteborg. Ostlänken innebär att restiderna både mellan Stockholm/Göteborg och Stockholm/Malmö kommer att kunna kapas väsentligt, och är ett första steg när det gäller utbyggnaden av så kallade höghastighetståg. För perioden 2009-2010 avsätter vi totalt 300 miljoner per år för planerings- och projekteringskostnader. För perioden från 2011 avsätter vi 2 miljarder kronor per år i en investeringsbudget.

Trängselavgift i Stockholm

Vi vill att intäkterna från trängselavgiften i Stockholm ska fördelas enligt det sätt som stockholmarna röstade fram i en folkomröstning: både till investeringar i kollektivtrafik och vägar.

Bredband och telefoni till alla

Hundratusentals hushåll och företag saknar helt bredband och ytterligare ett antal har endast tillgång till accessnät. Då duger det inte som regeringen gör att bara konstatera att några människor saknar tillgång till bredband och skriva att marknaden ska lösa problemet – när marknaden hittills inte har lyckats. Vi menar att en effektiv IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i hela landet. Därutöver skjuter vi till 50 miljoner kronor för att ge bredband och telefoni till alla.

Fler sjötransporter

Sjöfarten har stor potential att utvecklas – och transportererna till sjöss är betydligt miljövänligare än transportererna på väg på land. Därför vill vi uppmuntra sjöfart. Utöver

våra satsningar på kombiterminaler och bättre transporter till och från landets hamnar i närtidssatsningen vill vi också förbättra tillgången på el i hamnarna, till exempel genom att se över vad som kan göras för att snabba på processen med standardiseringen för elanslutning.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO23	Utgiftsområdesram				0	20	20
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	<i>Viltskadeersättningar</i>	20	20	20	0	20	20

Biogasprogram. Vi vill att ett särskilt investeringsstöd för biogas ska inrättas i landsbygdsprogrammet enligt förslag från Jordbruksverket under åren 2009-2013. Både jordbruksföretag och andra mindre företag på landsbygden, så kallade mikroföretag, ska kunna söka stödet. Gödselbaserad biogasproduktion har en "dubbel klimatnytta" den innebär minskade utsläpp av växthusgaser från jordbruket och ökar samtidigt tillgången på förnybar energi som kan ersätta fossil. 40 miljoner kronor per år under åren 2009-2013 ska avsättas till biogasstödet från befintlig budget i axel 3 i landsbygdsprogrammet. Ytterligare 100 miljoner kronor per år ska tillföras biogasstödet under åren 2010-2013 som en följd av de förändrade prioriteringar som EU-kommissionen har föreslagit inom landsbygdsprogrammet. Det innebär att 40 mnkr för 2009 och 140 mnkr de följande åren till biogasprogrammet.

Viltskadeersättningar. Regeringen visar ingen uthållighet i sina prioriteringar. Vi menar att det är rimligt att höja viltskadeersättningen de kommande tre åren.

Djurskyddskontroll. Överförandet av djurskyddskontrollen från kommuner till länsstyrelser är ett steg i fel riktning. Den lokala kompetensen riskerar att försvinna när avståndet mellan lantbruk och myndighet ökar.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO24	Utgiftsområdesram				1 040	640	700
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
1:2	<i>Forskning- och utveckling för tjänstesektor och miljöteknik via Vinnova</i>	100	100	100	100	100	100
1:2	<i>Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn, Vinnova</i>	500			500		
1:2	<i>Stärkt forskning och innovation</i>	230	-	-	60	60	60
1:3	<i>Stärkt forskning och innovation</i>	140	-	-	40	40	40
1:5	<i>Investera i miljonprogrammen: lokala företagare</i>	0	0	50	0	0	50
1:5	<i>Kommersiell service</i>	20	20	20	20	20	20
1:7	<i>Internationella evenemang</i>	50	50	50	50	50	50
1:7	<i>Visit Sweden</i>	50	50	50	40	40	50
1:17	<i>Konkurrensverket</i>	22	23	23	0	0	0
1:20	<i>Nej till utförsäljning av företag</i>	- 100	0	0	-100	0	0
1:24	<i>Strategiska branschprogram, besöksnäring, vindkraft, läkemedel, fordonsindustri och kreativa näringar</i>	100	100	100	100	100	100
1:25	<i>SME-stipendium</i>	100	100	100	100	100	100
1:25	<i>Innovationslån hos Almi</i>	40	40	40	40	40	40
2:3	<i>Exportsatsningar: regionala exportrådgivare, exportsäljare, stärkt närvaro</i>	60	60	60	60	60	60
2:3	<i>Miljöteknikexport</i>	15	15	15	15	15	15
2:4	<i>Investeringsfrämjande (ISA)</i>	15	15	15	15	15	15

Investera i miljonprogrammen: lokala företagare. Under år 2011 ska ett flertal olika satsningar inom ramen för investeringen i miljonprogrammen påbörjas. En av satsningarna handlar om att stärka företagandet i miljonprogramsområdena.

Exportsatsningar. Vi investerar 60 miljoner mer än regeringen på det företagsnära stödet till småföretagens export. Vi vill särskilt stärka svenska underleverantörers förutsättningar. Vi vill utbilda exportsäljare och ha fler regionala exportrådgivare som verkar nära småföretagen i landets alla län och ger kostnadsfri exportrådgivning.

Exportera miljöteknik Det finns en stor potential för ökad svensk miljöteknikexport inom många tillväxtmarknader. Det gäller till exempel EU:s nya medlemsländer och många länder i Asien, framför allt Kina. Vi vill att staten, i samarbete med företagen inom miljötekniksektorn, ska främja svensk miljöteknikexport.

Investeringsfrämjandet. Anslaget utökas med 15 miljoner kronor för att locka fler investerare till Sverige.

Mer forskning i småföretagen. Anslaget till Vinnova utökas med 100 miljoner kronor per år för att stimulera forskning och utveckling i småföretag. Huvuddelen ska riktas till den högproduktiva tjänstesektorn och miljöteknikbranschen.

Innovationslån för uppfinnare. Vi vill införa ett innovationslån med förenklad ansökningsprocess och sänkta medfinansieringskrav. Innovationslånet ska nå utanför den akademiska världen och ta tillvara på de innovationer som kommer ur lång arbetslivserfarenhet och yrkeskunskap.

Branschprogram för ett starkare Sverige. Vi tillför 100 miljoner mer än regeringen per år till program för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Nya branschprogram ska tas fram med bl.a. läkemedelsindustrin, besöksnäringen och de kreativa näringarna.

Fler stora internationella evenemang. Vi vill locka fler stora internationella evenemang till Sverige och avsätter 50 miljoner till detta ändamål per år.

Investera i kommersiell service på landsbygden. Vi ökar stödet till kommersiell och offentlig service i särskilt utsatta områden med 20 miljoner kronor.

En effektivare dagligvaruhandel. Mat är förhållandevis dyrt i Sverige jämfört med övriga Europa. Samtidigt är mat en stor post i hushållens utgifter och påverkar därmed också realinkomster och inflation. Vi vill därför öka effektivitet och konkurrens inom dagligvaruhandeln genom att tillsätta en Livsmedelsdelegation med ett tydligt uppdrag att föreslå åtgärder för att öka konkurrensen och pressa svenska matpriser. Bland annat handlar det om att hårdare granska företagskoncentrationer, distributionssystem, förenkla starten av nya butiker samt livsmedelsregler som hindrar konkurrensen. Satsningen finansieras genom att de ökade resurser regeringen anslår ges en ny inriktning.

Nytt Småföretagarstipendium. Vi vill avsätta 100 miljoner kronor per år till ett Småföretagarstipendium, som prövas utifrån affärsidén och söks från ALMI. Stipendiet ska också kunna omfatta goda affärsidéer från personer som inte är jobbsökande.

Satsning på Turistlandet Sverige. Besöksnäringen är bransch med många skickliga småföretagare. Ett branschprogram som stärker samordning och fastslår gemensamma prioriteringar ska genomföras. Vi ökar anslaget till Visit Sweden.

Stärkt företagsnära forskning. Vi vill förstärka den företagsnära forskningen. Vi vill bl.a. ta ett brett grepp över tjänsteproduktion och forskning. Företagens behov och prioriteringar ska vara styrande. Kopplingen mellan näringsliv och akademi ska stärkas. Fokus ska ligga på att öka produktiviteten och förädlingsvärdet.

Program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn. I ljuset av den mycket bekymmersamma ekonomiska utvecklingen med en snabbt försvagande arbetsmarknad för stora delar av det svenska näringslivet så behöver breda insatser genomföras. Vi föreslår att det redan på tilläggsbudgeten i år avsätts en halv miljard kronor för investeringar i ett riktat program för att möta varslen och den vikande arbetsmarknaden. Programmet ska påbörjas omedelbart och fortsätta under nästa år. En miljard kronor avsätts under 2009.

Programmet ska innehålla investeringar i till exempel särskilda utbildnings- och forsknings- och utvecklingsinsatser i samarbete med näringslivet. Hälften av resurserna avsätts till Arbetsförmedlingen; hälften till Vinnova, och de ska fördelas utifrån näringslivets behov.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO25	Utgiftsområdesram				10715	10160	10140
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	Statsbidrag för särskilda insatser i kommuner och landsting vid t.ex. naturkatastrofer	50	50	50	50	50	50
	Allmän förskola för 3-åringar	440	440	440	440	220	
	Nej till barnomsorgspeng	0	0	0	-135	-220	-220
	Höjt statbidrag till kommunerna för mer personal i förskolan	200	200	200	200	200	200
	Investera i miljonprogram: ungdomar	0	0	50	0	0	50
	Investera i miljonprogram: äldre	0	0	50	0	0	50
	Kvalitetskontor	50	50	50	50	50	50
	Försök med personalstyrda enheter	50	50	50	50	50	50
	Tekniska justeringar av det generella statsbidraget till följd av förslag om statlig fastighetsskatt mm.				9 940	9 840	9 940

Kommunerna står inför en svagare ekonomisk utveckling än tidigare. De stora överskotten från 2006 och 2007 är på väg att minska kraftigt. Framtidsutsikterna är dystrare: De prognoser som regeringen gjorde i BP2008 har reviderats ner. Samtidigt ökar socialbidragen. Regeringen egna prognoser visar att antalet personer som uppstår socialbidrag kommer att öka år för år fram till 2011.

Vi socialdemokrater ser med stor oro på kommunernas ekonomiska utveckling. Kommunerna står för en central del av den svenska välfärden: skolan, sjukvården

äldreomsorgen, barnomsorgen, biblioteken med mera. När kommunerna får dålig ekonomi går det därför ut över välfärdens kärna.

Den moderatstyrda regeringen bär ett stort ansvar för kommunernas svaga ekonomi. Genom att prioritera skattesänkningar framför välfärd står välfärdsverksamheterna sämre rustade för konjunkturedgången än vad de annars hade gjort. Dessutom har kostnadstrycket ökat på kommunsektorn genom regeringens övervältring av kostnader. Nedskränningarna i a-kassan innebär exempelvis att fler personer måste söka socialbidrag för att klara sin ekonomi, en kostnad som hamnar på kommunerna. Detsamma gäller alla de som under 2010 och framåt kommer utförsäkras från sjukpenningen och aktivitets- och sjukersättningen. I budgetpropositionen redovisas ingen konsekvensanalys för kommunsektorn av dessa förändringar. Vi socialdemokrater kräver att regeringen redovisar hur stora dessa övervältringskostnader beräknas bli.

Vi kan inte se stillasittande på denna utveckling. En bra välfärd är ett grundläggande mål för oss. Därför investerar vi nästa år närmare fem mdr kr i särskilda investeringar i kommunsektorn. En del av dessa satsningar bokförs och beskrivs på andra utgiftsområden än OU25: Det handlar om kvalitetsinvesteringar i sjukvården, fler platser på komvux, kollektivtrafikinvesteringar med mera. De övriga satsningarna återfinns i texten nedan. I tabell BB 6 återfinns en samlad tabell med våra kommunsatsningar:

Allmän förskola för 3-åringar Förskolan är samhällets första instans i det organiserade livslånga lärandet och vår långsiktiga målsättning är att den ska vara avgiftsfri. Därför föreslår vi allmän förskola för alla 3 åringar, avgiftsfritt tre timmar per dag från och med 2009. Regeringen föreslår allmän förskola för 3-åringar först 2010 men vill införa barnomsorgspeng så snart som möjligt 2009. Regeringen saknar trovärdighet när det gäller att investera i förskolans kvalitet.

Höjt statsbidrag för mer personal i förskolan. Förskolan är grunden för det livslånga lärandet. Barnen tar där ofta sina första steg i att lära sig läsa och räkna och de tränar sin sociala förmåga. Ju mer personal det finns i förskolan desto större blir stödet till det enskilda barnet, och förmågan att senare göra bra ifrån sig i grundskolan ökar. För att hjälpa barnen till en bättre skolstart föreslår vi socialdemokrater i denna budgetmotion 200 miljoner kronor per år de kommande tre åren till mer personal i förskolan.

Nej till barnomsorgspeng. Den svenska förskolan är unik och ett internationellt föredöme. Men regeringen tar nu ytterligare ett steg som riskerar att urholka förskolans kvalitet, efter vårdnadsbidrag följer barnomsorgspeng. Barnomsorgspeng innebär att kommunerna tvingas använda resurser till verksamhet som inte har någon som helst pedagogisk inriktning eller utbildad personal. Det handlar om barnpassning utan krav på att läroplanen för förskolan ska följas. Vi socialdemokrater motsätter oss en sådan utveckling.

Investera i miljonprogrammets ungdomar. Under år 2011 ska ett flertal olika satsningar inom ramen för investeringen i miljonprogrammen påbörjas. En del handlar om att investera i ungdomars fritidsaktiviteter i miljonprogramsområdena.

Investera i miljonprogrammets äldre. Under år 2011 ska ett flertal olika satsningar inom ramen för investeringen i miljonprogrammen påbörjas. En av delarna är en satsning på äldreomsorgen i miljonprogramsområdena. Det gäller till exempel möjligheterna att få omsorg på sitt förstaspråk.

Kvalitetskontor. Medborgarna måste kunna få hjälp för att hitta rätt bland välfärdens stora utbud och för att hantera eventuella brister i den offentliga verksamhetens kvalitet. Vi vill i ett antal kommuner pröva möjligheten att inrätta kvalitetskontor dit medborgarna kan vända sig för att klara dessa uppgifter.

Personalstyrda enheter. Offentliga skolor, förskolor, vårdcentraler, hemtjänstenheter och äldreboenden bör kunna ge ett stort utrymme för personalens ansvar och inflytande. Vi vill i ett antal kommuner stimulera försöksverksamhet med intraprenader eller självförvaltande enheter.

Tabell BB 6. Socialdemokraternas kommunsatsningar jmf med regeringens

	2009	2010	2011
(miljoner kronor)	4 889	3 984	3 630
Tillgänglighet i sjukvården	200		
Kvalitetsinvestering i sjukvården	800	1 000	1 000
Kompetensstege	100	100	100
Kvalitetskontor	50	50	50
Försök med personalstyrda enheter	50	50	50
Statsbidrag för kollektivtrafik	649	234	
Lärlingsutbildningar för arbetssökande ungdomar	300	550	550
Sommarjobb	100	100	100
Engångsinsats: Solidaritetsbonus i avvaktan på nytt system	500		
Kvalitetsprogram i grundskolan	1 000	1 000	1 000
7 000 fler platser på komvux, varav 4 500 yrkesvux, successiv utbyggnad	235	350	350
Klimp	350	300	300
Statsbidrag för särskilda insatser i kommuner och landsting tex vid naturkatastrofer	50	50	50
Allmän förskola för 3-åringar	440	220	0
Nej till barnomsorgspeng	-135	-220	-220
Höjt statbidrag till kommunerna för mer personal i förskolan	200	200	200
Investera i miljonprogram: ungdomar	0	0	50
Investera i miljonprogram: äldre	0	0	50

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO26	Utgiftsområdesram						
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						
	<i>Justering till följd av nej till utförsäljningar</i>	1 880	3 760	5 640	1 880	3 760	5 640

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Anslag		Förändring jämfört med VÅP08			Avvikelse från propositionen		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
UO27	Utgiftsområdesram						
	<i>Varav nya satsningar/ besparingar:</i>						

20. SKATTER OCH ÖVRIGA INKOMSTER

Tabell S.1 Skatteförändringar i relation till regeringens förslag¹⁴

Skatter	2009	2010	2011
Nedskalat förvärvsavdrag	5000	5000	5000
Skattereduktion a-kassa	-7000	-7000	-7000
Nej till inkomstskattepaketet	15000	15000	15000
Ytterligare sänkt skatt för pensionärer	-3000	-3000	-3000
Avskaffa hushållsnära tjänster	800	1100	1300
Nej till nedsatta socialavgifter	13600	13600	13600
Nedsatta arbetsgivaravgifter för småföretag	-2600	-2600	-2600
Skattereduktion motsvarande avskaffade socialavgifter anställning av arbetslösa ungdomar	-1000	-1000	0
5000 förstajobbet-avdrag	-650	-650	-650
10 000 jobbluft	-1250	-1250	-1250
Ny förmögenhetsskatt	3500	3500	3500
Växling fastighetsskatt	0	0	0
Avdrag för energieffektivisering i småhus	-300	-300	0
Skatt på fluorerade växthusgaser	0	100	100
Höjd energiskatt på MK3-diesel	7	7	7
Höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftverk	280	560	560
Höjd fastighetsskatt på vattenkraftverk	270	720	720
Total nettoförändring (skatter exkl. tekniska justeringar)¹⁵	22657	23787	25287

Investeringar i jobb och välfärd kräver skatt

Vi socialdemokrater har höga ambitioner för Sverige. Välståndet ska höjas och välfärden utvecklas. För att klara detta behöver Sverige en ansvarsfull framtidsinriktad ekonomisk politik. Men det räcker inte med en stark ekonomi, det behövs också ett relativt omfattande skatteuttag för nödvändiga investeringar i utbildning och välfärd.

Vi vill att Sverige ska ha höga ambitioner för förskolan, sjukvården, arbetslöshetsförsäkringen, skolan, äldreomsorgen, sjukförsäkringen med mera. Det förutsätter ett omfattande skatteuttag. Om skatterna ska ner till ett Europeiskt genomsnitt,

¹⁴ Skatteintäkterna som anges i tabellen är nettosiffror för offentlig sektor. Inom ramen för varje förslag är effekterna för kommunsektorn neutraliserade. Kommunsektorn påverkas alltså varken negativt eller positivt av dessa förslag.

¹⁵ För en samlad bild se kapitel "sunda offentliga finanser"

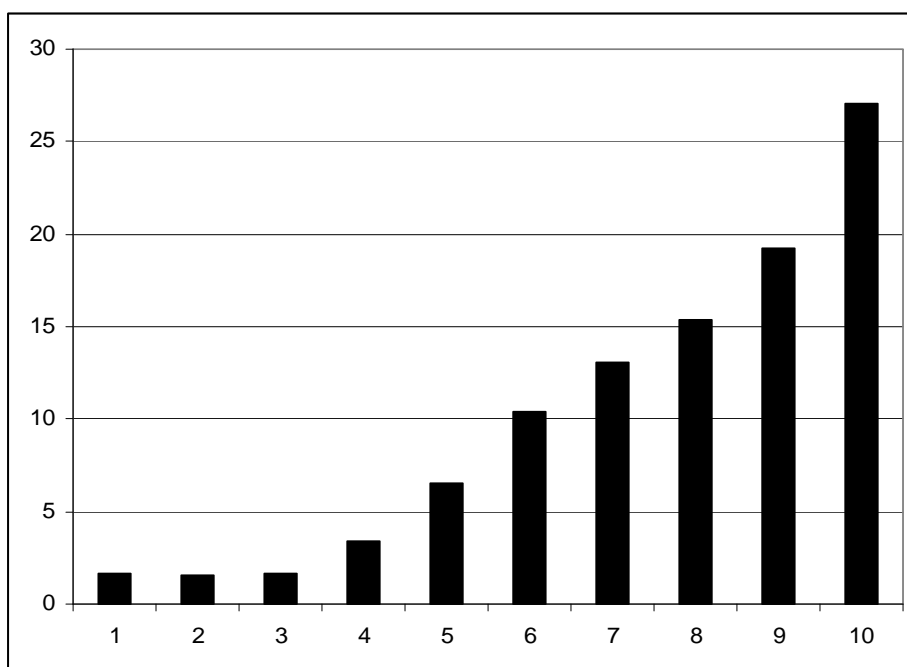
som den moderatstyrda regeringen förespråkar, så kommer välfärden också att bli genomsnittlig.

Vår utgångspunkt är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre, men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Detta skapar både solidarisk omfördelning och trygghet.

Borgerlig politik – slösaktig och orättvis

Under den första halvan av mandatperioden har tillväxten försvagats och den goda ekonomin den moderatstyrda regeringen ärvde förslösats. I stället för att investera i utbildning för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden har skatterna sänkts för dem med omfattande förmögenheter och stora inkomster. Arbetet mot skattefusk har nedprioriterats. Investeringar i jobb och utbildning har uteblivit. Netto har regeringen sänkt skatterna med 80 miljarder kronor inklusive de förändringar som föreslås i budgetpropositionen för 2009, och närmar sig nu de 130 miljarder som de ”gamla moderaterna” utlovade i valrörelsen 2002.

Riksdagens utredningstjänst har studerat konsekvenserna av den moderatstyrda regeringens ekonomiska politik. Effekterna är slående. Den rikaste tiondelen har fått allra mest – mer än en fjärdedel av de samlade inkomstförstärkningarna. Kvinnor har endast fått 42,5 procent av inkomstförstärkningarna, jämfört med 57,5 procent av männen, och pensionärer har endast fått 11 procent av inkomstförstärkningarna trots att de utgör 24 procent av befolkningen.

Diagram I. Inkomstförändringar av regeringens politik.

Källa: Riksdagens utredningstjänst

Kombinationen av försämrade tillväxt och sänkta skatter gör att det nu saknas resurser till att investera i jobb och välfärd. Det är uppenbart att Sverige behöver en ny ekonomisk politik som bygger tillväxt och ger nödvändiga resurser till investeringar i fler jobb och bättre välfärd.

Ett rättvist och välfungerande skattesystem

Vi socialdemokrater vill förändra skatterna så att skattesystemet blir mer rättvist och välfungerande. Syftet med skatternas utformning är att få in de resurser som krävs för investeringar i jobb och välfärd, samtidigt som skattesystemet bidrar till ökad rättvisa och hållbar utveckling.

Skattesystemet har under de senaste åren blivit orättvisare. Förmögenhetsskatten har avskaffats och fastighetsskatten har sänkts kraftigt för de rikaste fastighetsägarna. Pensionärer, arbetslösa och sjuka får idag betala mer i skatt än friska löntagare. Detta skadar legitimiteten för skattesystemet. Vi vill istället göra skatterna rättvisare. Därför föreslår vi i denna budgetmotion att en förmögenhetsskatt återinförs, att fastighetsskatten förändras så att de rikaste får betala mer och att personer med låga inkomster får betala mindre, samt att pensionärerna får sänkt skatt.

Dessutom har skattepolitiken genom särlösningar och snåriga regler gjort det svenska skattesystemet mindre effektivt. Till exempel betalar löntagare och pensionärer vid samma inkomst olika mycket i skatt, konsumenter en högre skatt för trädbeskärning än gräsklippning, och företag olika mycket i socialavgifter beroende på åldern på deras anställda. En del skatteförändringar går möjligen att motivera var för sig, men kombinationen av särregler och undantag gör systemet oöverskådligt och mindre effektivt. Det skadar skattesystemets legitimitet och på sikt därmed viljan att vara med och bidra, och innebär att skattesystemet i sin helhet borde genomgå en större översyn. I avvaktan på detta föreslår vi i denna budgetmotion ett antal förändringar som gör skattesystemet rättvisare och effektivare.

Skatt på inkomst

Vi avslår i vår motion regeringens skattesänkningar på inkomstskatteområdet. Dessa skattemedel behövs för att investera i jobb, och välfärd. Inom ramen för det existerande förvärvsavdraget kommer vi dessutom att införa en skattereduktion av avgiften till arbetslöshetsförsäkringen. Vi kommer därtill att genomföra en skattesänkning för pensionärerna som är större än den begränsade justering som regeringen föreslår. Småföretagen tjänar på vårt förslag om sänkt arbetsgivaravgift. Avdrag för hushållsnära tjänster avskaffas.

Förvärvsavdraget

Syftet med förvärvsavdraget är att öka skillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar. Om du eller jag blir sjuk, arbetslös eller går i pension får vi inte bara lägre inkomst utan dessutom höjd skatt. Det ökar orättvisorna i samhället och gör Sverige svagare.

Regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2008 optimistiska kalkyler för förvärvsavdragets effekter på sysselsättningen. Dessa beräkningar var inte möjliga att härleda. Bristen på öppenhet kring effekterna av regeringens politik på sysselsättning och arbetslöshet mötte kritik från bland andra Riksrevisionen¹⁶. Regeringen har efter detta debacle ändrat beräkningsgrund, och kommer nu fram till att effekterna av förvärvsavdraget och andra åtgärder är avsevärt mindre än vad de tidigare gjort gällande.

¹⁶ 2008-04-04, "Regeringens redovisning av arbetsmarknadspolitikens förväntade effekter"

I takt med att det blir tydligare att förvärvsavdraget är en otillräcklig metod för att skapa fler jobb byter den moderatstyrda regeringen argument och hänvisar istället till att avdraget har inneburit sänkt skatt för dem som jobbar. Denna argumentation är i linje med den traditionella strävan från de borgerliga partierna att sänka skatten och minska den gemensamma välfärden och tryggheten.

Regeringen föreslår nu i budgetpropositionen för 2009 att förvärvsavdraget, trots alla dess brister, ska byggas ut med ett tredje steg. Vi motsätter oss detta. Vi vill istället använda det budgetutrymme som finns för investeringar i utbildning, jobb och välfärd och för att ta ett första steg i att utjämna skatten mellan löntagare och pensionärer.

Skattereduktion i a-kassan

En betydande finansieringskälla till förvärvsavdraget har varit de kraftiga höjningarna av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen. Många löntagare har fått sina avgifter höjda med upp till 300 kronor i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats. Konsekvensen är att 500 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring när arbetslösheten ökar. Detta har skadat den svenska modellen. Regeringens eget Finanspolitiska råd har också kritiserat regeringen skarpt för denna åtgärd¹⁷.

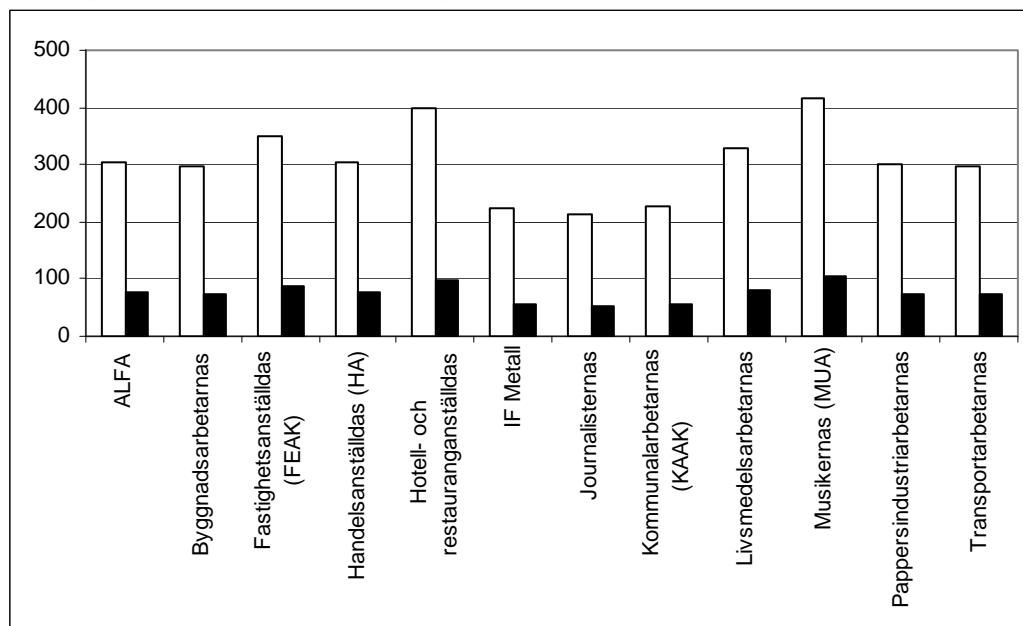
I BP 2008 föreslår regeringen en sjättedels återställare av sin egen politik. Detta hattande är inte bara oseriöst, det är otillräckligt för att få tillbaka de löntagare som lämnat försäkringen. Vi vill istället satsa på en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 procent av avgiften. Det betyder att den löntagare som idag betalar 400 kronor istället får en skattereduktion om 300 kronor. Detta förslag är av sådan karaktär att det kan verkställas omedelbart. Vi avser också att ta bort den differentiering av avgiftsnivån till a-kassan beroende på arbetslöshet som regeringen har infört. För att göra detta kommer vi att se över hela den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet.

Skattereduktionen innebär att avgiften för ett medlemskap i a-kassan kommer att understiga 100 kronor i månaden för de flesta a-kassor.

17 ”Den misslyckade utformningen av den första finansieringsreformen berodde med all sannolikhet på att ett huvudmotiv för denna var att genom höjda egenavgifter dra in en i förväg bestämd summa för att finansiera det första jobbskatteavdraget” (ur *Svensk finanspolitik Finanspolitiska rådets rapport 2008*, sida 182)

Diagram II: Billigare medlemskap med skattereduktion

Vita staplar är kostnaden för medlemskap idag, svarta är kostnaden med (s)-förslag.

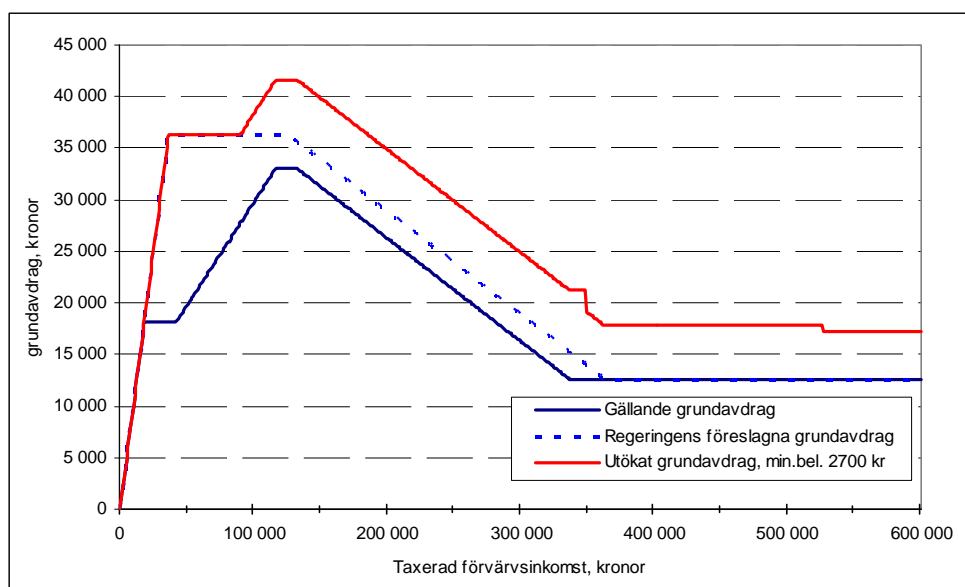
Förändringen sker inom ramen för förvärvsavdraget, och innebär att förvärvsavdraget skalas ned.. Det kombinerade förslaget innebär att medlemmar i a-kassan med låga inkomster och höga a-kasseavgifter tjänar mest på förslaget.

Minskad klyfta för pensionärer

När pensionssystemet reformerades avskaffades det särskilda grundavdraget för folkpensionärer. Ett viktigt skäl för detta var att pension skulle beskattas som en vanlig inkomst. Men i och med förvärvsavdraget gäller inte längre principen om lika skatt för samma inkomst. Pensionärer betalar idag mer i skatt än personer som arbetar, vid lika inkomster. Förra året presenterade vi socialdemokrater ett förslag för att minska denna klyfta. Detta förslag röstade den moderatstyrda regeringen nej till. Den borgerliga regeringen har nu, efter massiva påtryckningar inte minst från landets pensionärer, tagit ett steg tillbaka från sina egna principer på skatteområdet. Men det hjälper föga. Samtidigt som en minimal återställare görs för pensionärerna så föreslår regeringen ytterligare ett steg i förvärvsavdraget – som för tredje gången vidgar klyftan mellan löntagare och pensionärer. För en pensionär som har en pension om 12 500 kronor i månaden betyder regeringens förslag i budgetpropositionen endast sänkt skatt med 68 kronor i månaden.

Vi socialdemokrater vill ha en mer omfattande skattesänkning som ska ge alla pensionärer minst 2 700 kronor om året i sänkt skatt. Därmed tar vi ett steg för att kompensera pensionärerna och minska den klyfta de borgerliga har skapat. Vi accepterar inte skillnaden mellan beskattning av pension och lön. Samtidigt som vi föreslår denna förändring föreslår vi att kommunerna kompenseras för det höjda grundavdraget för pensionärerna.

Diagram III. Jämförelse av regeringens och socialdemokraternas förslag av sänkt skatt för pensionärer

Källa: riksdagens utredningstjänst

Tabell S.2: Jämförelse av regeringens och socialdemokraternas förslag av sänkt skatt för pensionärer, kronor per månad*

Inkomstnivå	Regeringen	Socialdemokraterna	Jobbskatteavdrag (1+2)
Årsinkomst, 50 000	400-475	400-475	540
<i>Garantipens. f. 1938 el. senare</i>			
Gift/Sambo, 81300	250-292	250-292	540
Ensamstående, 92400	200-242	225-267	540
<i>Garantipens. f. 1937 el. tidigare</i>			
Gift/Sambo, 82800	242-283	242-283	540
Ensamstående, 92900	192-225	225-267	540
Årsinkomst, 100 000	163-192	225-267	540
Årsinkomst, 130 000	71-83	225-267	570
Årsinkomst, 150 000	67-75	225-267	632
Årsinkomst, > 400 000	0	225-267	1203

** Den slutgiltiga skattelättnaden beror på kommunalskattesatsen, därför presenteras ett intervall under varje kategori. Ju högre kommunalskattesats, desto högre blir skattelättnaden*

Källa: regeringens hemsida, riksdagens utredningstjänst och egna beräkningar

Skiktgränsen statlig inkomstskatt

Inom ramen för det tredje steget i förvärvsavdraget höjer regeringen brytpunkten för när löntagare ska betala statlig inkomstskatt. Vi har inga principiella invändningar mot höjd brytpunkt, men vi vill istället använda dessa resurser för att höja taken inom de gemensamma försäkringssystemen. På så sätt värnas också en av grundbultarna i den svenska modellen, nämligen inkomstbortfallsprincipen.

Avdrag för hushållsnär tjänster

Det nuvarande avdraget för vissa tjänster som utförs i närheten av hemmet är krångligt: Det innebär att man betalar mindre i skatt om man anlitar någon att klippa gräs i den egna trädgården, men inte om samma person beskär ens träd osv. Krånglet är problematiskt i sig, men skapar också utrymme för betydande fusk.

Vi menar att det finns betydligt mer angelägna områden och effektivare investeringar för att skapa jobb än att subventionera hushållsnära tjänster. Avdraget för hushållsnära tjänster beräknas nästa år kosta skattebetalarna 800 miljoner kronor. Vi använder istället dessa resurser för att förbättra grundskolan och stärka forskningen.

Förändrade socialavgifter

Regeringen föreslår sänkta socialavgifter om en procentenhet. Givet det konjunkturella läget och att förslaget är finansierat inom företagssektorn så accepterar vi det

Inom ramen för socialavgifterna har regeringen genomfört och föreslagit en lång rad förändringar som har ökat krånglet och minskat effektiviteten. Regeringen har försökt införa en modell som skulle ha inneburit differentierade avgifter beroende på vilken bransch företaget var verksam inom. Detta misslyckades regeringen med. Istället väljer regeringen nu att utvidga den åldersdifferentiering av avgiften som infördes år 2008.

Regeringens Finanspolitiska råd¹⁸ och Riksrevisionen¹⁹ anser att nedsatta socialavgifter för olika åldersgrupper är ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen. Vi avvisar detta förslag och föreslår även att den tidigare nedsättningen för vissa åldersgrupper avskaffas. Vi vill istället rikta skattesubventionerna till de ungdomar som idag inte har ett jobb så att de kan få ett jobb i morgon.

Skattereduktion för arbetsgivare som anställer arbetslösa unga

När konjunkturen viker är det ungdomarna som direkt får det tuffare att få jobb. Ungdomsarbetslösheten är redan idag hög. Regeringen möter detta genom att sänka arbetsgivaravgiften för alla företag som redan har ungdomar anställda. Det ger en subvention till företag som redan har många ungdomar anställda, men det innebär knappast nya jobb för ungdomar.

Vi vill istället uppmuntra företag att anställa arbetslösa ungdomar. Därför föreslår vi ett riktat avdrag för alla som anställer en arbetslös ungdom. Förslaget innebär en skattereduktion som motsvarar arbetsgivaravgiften för den som anställer en arbetslös 20 t.o.m. 25-åring. De två miljarder kronor vi avsätter under åren 2009 och 2010 räcker till att anställa 20 000 arbetslösa ungdomar, per år.

5 000 Förstajobbet-avdrag

För de unga som är långtidsarbetslösa och som saknar den praktiska erfarenheten och de rätta kontakterna för att komma in på arbetsmarknaden satsar vi på ett kraftfullt förstajobbet-avdrag.

Om man som arbetsgivare anställer en ung långtidsarbetslös person får man som arbetsgivare göra ett avdrag om två tredjedelar av lönen. Förstajobbet-avdraget löper under en period om upp till 12 månader.

Tabell S.3: Skatteavdrag för anställning av arbetslösa ungdomar*

¹⁸ ”[vi bedömer] sänkningarna av arbetsgivaravgifterna för ungdomar som mindre lyckade i detta avseende. Denna åtgärd är förmodligen ett ganska ineffektivt sätt att öka sysselsättningen” (ur *Svensk finanspolitik Finanspolitiska rådets rapport 2008*, sidorna 24-25)

¹⁹ 080926

Förslag	Antal	Subvention	Vilka omfattas?	Löptid
Förstajobbet-avdrag	5 000	2/3 av lönen	Långtidsarbetslösa ungdomar som får sitt första jobb	Max 12 månader/ungd.
Sänkt arbetsgivaravgifter	20 000	Motsvarande hela arb.giv.avg.	Arbetslös ungdom (20-25 år)	2009-2010

Lägre arbetsgivaravgift för småföretag

Den moderatstyrda regeringen lovade i valrörelse att sänka arbetsgivaravgiften för småföretagen. Men de svek löftet och *höjde* istället arbetsgivaravgifterna. Nu föreslår regeringen sent omsider att socialavgifterna sänks med en procentenhet. Vi accepterar denna nedsättning, men vill även utöka sänkningen med en generell nedsättning riktad mot småföretagen.

Vi satsar 2,6 miljarder kronor genom att göra en nedsättning av arbetsgivaravgiften motsvarande 2,5 procentenheter. Det betyder en sänkt kostnad med upp till närmare 20 000 kronor per år och företagare. Detta gynnar i första hand småföretag.

Skatt på fastigheter och kapital

Fastighetsskatt på småhus

De borgerliga partierna lovade i valrörelsen att avskaffa fastighetsskatten. Det har inte skett. De med lyxvillor har förvisso fått en kraftigt sänkt skatt, men vanliga småhusägare har istället bara fått se sin fastighetskatt byta namn till fastighetsavgift, vilken räknas upp med den vanliga taxeringen.

Trots regeringens schabbel med fastighetsskatten är det inte rimligt att föreslå omfattande förändringar av den. Det måste vara möjligt för hushållen att planera sin hushållsekonomi. Men för att öka rättvisan föreslår vi två tydliga förändringar av den nu befintliga fastighetsbeskattningen.

För det första kommer fastigheter beskattas med en procent på taxeringsvärden över fem miljoner. För det andra utökar vi den nuvarande begränsningsregeln så att inte bara pensionärer utan också andra småhusägare omfattas. Begränsningsregeln innebär att ingen småhusägare ska behöva betala mer än 4 procent av sin inkomst i fastighetsskatt. Detta innebär att nästan 100 000 personer får sänkt skatt.

Tabell S.4: Typexempel av socialdemokraternas förslag för fastighetsskatten

	<i>Ensamstående deltid arbetande småhusägare</i>	<i>Två heltidsarbetande småhusägare</i>	<i>Två heltidsarbetande ägare till exklusiv villa</i>
Inkomst:	120 000/år	500 000/år	1 500 000/år
Taxeringsvärde:	1 miljon	3 miljoner	6 miljoner
Fastighetsskatt idag:	6 000/år	6 000/år	6 000/år
Fastighetskatt med (s):	4 800/år ²⁰	6 000/år	16 000/år ²¹
Netto:	skattesänkning 1 200/år	0	skattehöjning 10 000/år

Räntebeläggning av uppskov

I och med att regeringen gjorde om fastighetsskatten infördes en räntebeläggning på uppskov. Räntebeläggningsen, som är att betrakta som en skatt, ska inte bara gälla nya uppskov utan även tidigare gjorda uppskov. Vi anser att det är fel att införa retroaktiv beskattning. Men även för nya uppskov är skatten problematisk eftersom den minskar rörligheten på bostadsmarknaden – och därmed på arbetsmarknaden. Vi ska därför avskaffa räntebeläggningsen på uppskov senast nästa mandatperiod.

Statlig fastighetsskatt

När regeringen döpte om fastighetsskatten till en fastighetsavgift flyttade de också över den till kommunsektorn. Samtidigt justerades statsbidraget. Kommuner i och kring storstäder med höga taxeringsvärden och med övervägande flerfamiljshus får en relativt låg intäktsökning, exempelvis förlorar Stockholms kommun på systemet. Det samma gäller kommuner med låga taxeringsvärden för småhus. Vår principiella uppfattning är att fastighetsskatten ska vara statlig.

Klimatbonus

Utöver dessa förändringar i fastighetsskatten gör vi också en satsning på 600 miljoner kronor i två år för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder. Fastighetsägare som gör denna typ av investering ska kunna ansöka om en klimatbonus på 30 procent av investeringskostnaden, upp till 10 000 kronor. Stödet ska gå till investeringar i klimatsmarta lösning än den man har idag. I stället för att bara stödja en form av klimatinvestering som var fallet med det tidigare konverteringsstödet så vill

²⁰ Begränsningsregeln innebär att ingen ska betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighets och/eller förmögenhetsskatt. I detta fall innebär det att personen i exemplet inte ska betala mer än 4 800 (=120 000 * 0,04) i skatt per år.

²¹ 10 000 kronor = (6-5 mnkr) * 1 procent

vi här skapa möjligheter för en mångfald av lösningar. Det kan röra sig om att gå från oljepanna till bergvärme, förbättra isoleringen, att man köper nyare, mer tätta fönster o.d.

Förmögenhetsskatt

Vi anser att skattesystemet måste vara rättvist utformat för att vara legitimt. Därför är det viktigt att de med högre inkomster och större förmögenheter betalar mer i skatt än andra. Vi föreslår att en förmögenhetsskatt införs igen, dock i mindre omfattning än den som fanns före valet 2006.

Förmögenhetsskatten ska utformas i enlighet med det tidigare gällande regelverket för att beräkna basen för beskattningen. Lättnadsregler och de undantag som fanns ska kvarstå.

Några förändringar ska genomföras av förmögenhetsskattens konstruktion. Skattesatsen justeras till 1 procent. Golvet höjs till 2 miljoner kronor för ensamstående och 4 miljoner för sammanboende. Ett tak för skatten ska införas motsvarande 0,5 miljarder för ensamstående och 1 miljard kronor för samboende i beskattningsbart kapital. Det innebär att ingen ensamstående kommer att behöva betala mer än 5 mnkr i förmögenhetsskatt och inget tvåpersonshushåll mer än 10 miljoner kronor i förmögenhetsskatt. Vi kommer dessutom att ha kvar skatteregeln att ingen ska betala mer än 60 procent av sin inkomst i skatt. Lex Uggla-problematiken med överlikviditet i bolag ska undvikas genom att tillgångar i ett företag ska vara fria från förmögenhetsskatt.²² Förmögenhetsskatten beräknas med dessa regler inbringa 3,5 miljarder kronor under nästkommande år. Vi är beredda att tillsammans med näringslivet diskutera förändringar i förmögenhetsskattens utformning.

F-skatt

Redan idag så får ca 98 procent sina ansökningar om f-skatt godkända. Regeringens förändringar av möjligheten att få f-skattsedel riskerar att sudda ut gränsen mellan arbetstagare och egenföretagare. Detta kan utnyttjas av företagare, som genom att anlita personer med f-skatt istället för att anställa dem kan kringgå arbetsrätten. Vi vill därför inte se en sådan förändring som regeringen skissar på. Dessutom visar utredningen "F-skatt åt fler" (SOU 2008:76) att det inte finns något behov av att ändra nuvarande regler.

²² Undantag görs för bostäder i företaget som används som privatbostad, precis som den borgerliga regeringen föreslog i sin promemoria om reformerad förmögenhetsskatt. Det ska även utredas om andra tillgångar måste undantas.

Bolagsskatt

Vår bedömning är att Sverige bör ha en bolagsskatt som är i nivå med våra närmaste konkurrentländer. Vi delar regeringens bedömning att det är rimligt att kombinera en uppstramning av reglerna för bolagsskatten samtidigt som skattesatsen sänks.

Förbättringar av 3:12 reglerna

Det är viktigt att det finns en balans i villkoren mellan att vara företagare och anställd. Därför måste de så kallade 3:12-reglerna vara väl anpassade. Regeringen gör nu en förändring av 3:12-regeln, genom att den så kallade förenklingsregeln ska utvidgas så att småföretagens administration förenklas. Vi tycker att det är en bra förändring.

Miljö- och klimatskatter

Vår utgångspunkt för de skatteförändringar vi föreslår på miljöområdet är att vi vill göra det mer lönsamt att göra rätt miljöval. På kort och medellång sikt innebär våra förslag en ökad nettointäkt som bidrar till att finansiera de klimatinvesteringar i bland annat energieffektivisering och infrastruktur som vi föreslår. På längre sikt syftar förslagen till att öka effektiviteten i användandet av ändliga resurser.

Energiinvesteringar och energiskatter

För att styra energiförbrukningen i rätt riktning krävs det förändringar på bred front. Vi föreslår därför skatteförändringar på energiskatteområdet. Kraftbolagen har under en lång tidsperiod fått stora vinster genom att sälja el med låga kostnader från svensk vattenkraft för ett pris som kraftigt överstiger produktionskostnaderna. Fastighetsskatten på vattenkraft höjs med 0,3 procentenheter 2009 och ytterligare 0,5 procentenheter 2010. Det ger skatteintäkter på 270 mnkr 2009 och därefter 720 mnkr per år. Även skatten på termisk effekt i kärnkraftverk kan öka utan direkt effekt på elpriset. Vi höjer skatten med 10 procent år 2009 och med ytterligare 10 procentenheter år 2010. Detta ger 280 miljoner per nivåhöjning. Vi kommer att säkerställa att den elintensiva industrin inte kommer påverkas negativt av dessa förändringar. De intäkter som dessa förändringar ger medverkar till att finansiera de investeringar som vi gör för att skynda på utvecklingen till ett hållbart samhälle, med bl.a. en klimatbonus, energieffektiviseringar och energiforskning.

Kilometerskatt

Vi menar att en det bör övervägas om en kilometerskatt för tunga lastbilstransporter ska införas i Sverige. En kilometerskatt rätt genomförd bör kunna öka effektiviteten i transportsystemet och därmed minska slitage, buller samt utsläpp av partiklar, kväveoxider, svaveldioxid och koldioxid särskilt om införandet av en kilometerskatt kombineras med satsningar på att bygga ut kapaciteten för godstransporter på järnväg. Särskild hänsyn bör tas till transporter inom skogsnäringen som saknar alternativ till transport på väg.

Ett eventuellt införande förutsätter att en teknik med rimliga systemkostnader är tillräckligt väl utvecklad. Därtill är ett EU-gemensamt system för kilometerskatt nödvändigt för att få full genomslagskraft.

Miljöskatt för fluorerade gaser

Ett av klimatberedningens förslag var att införa en skatt som stimulerar utbyte av stora kyl- och frysanläggningar och luftkonditioneringsanläggningars köldmedium från fluorerade gaser. Regeringen avser att under året börja utreda skatten. Vi välkomnar detta och förslår att skatten införs från och med 2010.

Bekämpa skattefusk

Skatteverket har uppskattat att givet de skatter vi har i Sverige så betalas det varje år in ungefär 130 miljarder kronor för lite. Detta beror på slarv, okunskap och fusk. Att bekämpa skattefusket handlar om att stärka välfärden men också om att skapa rättvisa villkor för företagen. Det är få saker som upplevs så orättvist för företag som att ha blivit utslagna från marknaden av en konkurrent som inte betalar sina skatter och avgifter. Rättvisa regler som följs av alla är viktigt för en fungerande marknadsekonomi. Skatteverket har ett stort ansvar för att lotsa småföretagare och andra att enkelt betala in sina skatter. Vi vill minska de fel som begår av okunskap.

Ekobrottsmyndigheten har konstaterat att kopplingen mellan den organiserade brottsligheten och allvarlig ekonomisk brottslighet växer. Den svarta sektorn har tydliga inslag av organiserad brottslighet. Regeringens direktiv till utredningar såsom de kring F-skatt och avskaffad revisionsplikt har genererat utredningsförslag, som om de genomförs fullt ut, riskerar att öppna dörrarna för osund konkurrens. En rad myndigheter har varnat för detta och Skatteverket menar att stora resurser i så fall behövs för att hitta nya kontrollformer.

Vi menar att regeringen agerar passivt i frågor kring skattefusk och allvarlig ekonomisk brottslighet. Ett flertal åtgärder behöver genomföras för att komma tillrätta med skattebortfallet: Vi ser ett särskilt behov att öka arbetet mot den organiserade brottsligheten.

1. Regeringen föreslår nu sent omsider att Skatteverket ska tillföras 25 miljoner kronor för att bl.a. bekämpa internationellt skattefusk. Detta är otillräckligt. Vi föreslår att Skatteverket istället ska tillföras 60 miljoner kronor mer än regeringen. Resurserna bör användas för att öka arbetet mot organiserade brottsligheten och det internationella skatteundragandet.

2. Även andra myndigheter har en viktig roll i arbetet mot skattefusk och allvarlig ekonomisk brottslighet. I denna motion föreslås att Finanspolisen(FIPO) ska tillföras ytterligare resurser. Vi föreslår även att Finansinspektionen (FI) tillförs ytterligare resurser som bör användas för att säkerställa att Finansinspektionen under de kommande åren kan genomföra sitt grundläggande uppdrag som omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn. Ett uppdrag som är särskilt angeläget mot bakgrund av den pågående finanskrisen. I detta uppdrag ligger också att Finansinspektionen samordnar penningtvättsbekämpningen och följer genomförandet av EU:s tredje penningtvättsdirektiv.

3. Gör ekobrott och skattefusk till en viktig punkt på agendan under Sveriges år som ordförande i EU. Hantera gemensamma problem som skatteparadis, uppgiftsutlämning från enskilda stater och andra internationella skattefrågor. Idag beräknas 11 300 miljarder dollar vara placerade i skatteparadis.

4. Ta initiativ för att samtliga stater inom EU ska omfattas av Sparandedirektivets informationsplikt samt att direktivet även ska gälla för juridiska personer. Sparandedirektivet innebär att privatpersoners ränteinkomster ska beskattas i de länder där personen är bosatt, och inte där pengarna är placerade. Idag omfattas dock inte alla länder i EU av informationsutbytet, och inte heller alla juridiska personer.

5. Se till att kassaregister ska omcertifieras vid ägarbyte för att på så sätt klargöra ansvarsförhållanden vid eventuella felaktigheter. Detta för att skydda köparen vid ägarbytet och öka tillförlitligheten i kontrollen. Även kortläsare ska integreras i kassaregistren.

6. Alla relevanta branscher och företag bör omfattas av kravet på personalliggare och dessutom bli tillgängliga för oannonserade besök från Skatteverket, efter mönster från vad som idag gäller inom frisörs- och restaurangbranscherna. Vi vill i första hand gå vidare med bygg, taxi och tvätteribranscherna.

7. Låt arbetsgivare varje månad redovisa den skatt de betalar in för sina anställda per individ, i stället för i en klumpsumma. Det skulle underlätta för Skatteverket att upptäcka om arbetsgivaren betalar in för lite i skatt.

8. Vi vill pröva möjligheten att låta huvudentreprenören göras ytterst ansvarig för underentreprenörernas skatte- och arbetsgivaravgiftsinbetalning dvs. blir betalningsskyldig om skatt och arbetsgivaravgifter ej erlagts av dessa.